

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ 'ΚΟΖΑΝΗ - ΤΟΠΟΣ ΝΑ ΖΕΙΣ'

“Ένα νέο όραμα για την Δυτική Μακεδονία”

**ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΚΑΙΗ
ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑ ΛΙΓΝΙΤΗ ΕΠΟΧΗ**

Κοζάνη Ιούλιος 2020

Περιεχόμενα

1. Γενικά

- 1.1 Εισαγωγή
- 1.2 Δεδομένα και ζητούμενα

2. Το Όραμα για την Δυτική Μακεδονία

3. Στρατηγική Δίκαιης Μετάβασης

- 3.1. Συμμετοχή των τοπικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας στον υπό εκπόνηση σχεδιασμό – ουσιαστική διαβούλευση
- 3.2. Διεκδικήσεις
- 3.3. Θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο
 - 3.1.1 Μοντέλο διακυβέρνησης
 - 3.1.2 Σύσταση φορέα διαχείρισης
 - 3.1.3 Επιτάχυνση διαδικασιών

4. Επιχειρησιακό Σχέδιο (Master Plan)

- 4.1 Ειδικό μεταβατικό πρόγραμμα – βραχυπρόθεσμο σχέδιο
 - 4.1.1 Προώθηση της απασχόλησης των ανέργων και των αυτοαπασχολούμενων και προσαρμοστικότητα των εργαζομένων και των επιχειρήσεων στα νέα δεδομένα, συμπεριλαμβανομένης και της αναβάθμισης εκπαιδευτικών υποδομών
 - 4.1.2 Αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής
 - 4.1.3 Προετοιμασία της οικονομικής και παραγωγικής διαφοροποίησης συμπεριλαμβανομένου του πρωτογενή τομέα
 - 4.1.4 Ενίσχυση επιχειρηματικότητας και προσέλκυση επενδύσεων
 - 4.1.5 Αναδιάρθρωση της ενεργειακής ταυτότητας και εξορθολογισμός της αξιοποίησης των περιβαλλοντικών πόρων
 - 4.1.6 Χωροταξικός Σχεδιασμός
 - 4.1.7 Προώθηση της αστικής αναζωογόνησης και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης
 - 4.1.7.1 Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ)
 - 4.1.7.2 Σχέδιο Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ)
 - 4.1.7.3 Επιχειρησιακό Σχέδιο Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΒΑΑ)
 - 4.1.7.4 Στρατόπεδο Μακεδονομάχων
 - 4.1.7.5 Έξυπνη / Ψηφιακή Πόλη
 - 4.1.7.6 Ζώνη Ενεργού Πολεοδομίας (ΖΕΠ)
 - 4.1.7.7 Χώρος πρασίνου & αναψυχής ‘Κουρί’ – Στρατόπεδο Ρωμανέλη
 - 4.1.7.8 Κέντρο καινοτομίας

- 4.1.7.9 Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα για πληττώμενους οικισμούς
- 4.1.7.10 Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής σε οικισμούς
- 4.1.7.11 Σχέδιο ανάδειξης παραλίμνιας περιοχής
- 4.1.8 Τηλεθέρμανση Κοζάνης
- 4.1.9 Ενεργειακές Κοινότητες
- 4.1.10 Ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής
- 4.1.11 Επιστημονική και τεχνική στήριξη, ωρίμανση δράσεων

4.2 Μεσο-Μακροπρόθεσμο Σχέδιο

- 4.2.1 Υποδομές μεταφορών
- 4.2.2 Αποκαταστάσεις εδαφών σε εφαρμογή του Ειδικού Χωρικού Σχεδίου
- 4.2.3 Ενέργεια
 - 4.2.3.1 Εξοικονόμηση ενέργειας στην Δυτική Μακεδονία
 - 4.2.3.2 Κέντρο αποθήκευσης ενέργειας
 - 4.2.3.3 Ενέργεια από ΑΠΕ
 - 4.2.3.3.1 Υδρογόνο
 - 4.2.3.3.2 Φωτοβολταϊκά πάρκα
 - 4.2.3.3.3 Αιολικά πάρκα
 - 4.2.3.3.4 Βιομάζα – Βιοαέριο
- 4.2.4 Εξω-ηλεκτρικές χρήσεις του λιγνίτη
- 4.2.5 Έρευνα – Καινοτομία (ο ρόλος του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας)
- 4.2.6 Ενεργειακές Κοινότητες
- 4.2.7 Ανάδειξη του φυσικού, οικιστικού και πολιτιστικού αποθέματος

5. Χρηματοδοτικά εργαλεία

6. Επίλογος

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Γενικά

1.1 Εισαγωγή

Η Δημοτική Κίνηση ‘Κοζάνη Τόπος να ζεις’ με το παρόν κείμενο επιδιώκει να συμβάλει δημιουργικά στον δημόσιο διάλογο για την προετοιμασία της περιοχής στην μετάβαση στην μεταλιγνιτική εποχή.

Ο ορίζοντας είναι ιδιαίτερα περιορισμένος, καθώς το 2023 θα τεθούν εκτός λειτουργίας όλες οι υφιστάμενες λιγνιτικές μονάδες που λειτουργούν εδώ και πολλές δεκαετίες. Είναι κοινώς παραδεκτό πως ο χρόνος δεν επαρκεί. Το πείραμα της Δυτικής Μακεδονίας θα αποτελέσει παγκόσμια πρωτιά και είναι ό,τι πιο φιλόδοξο έχει επιχειρηθεί, αφού η μετάβαση, όπως άλλωστε ακούσαμε και από το στόμα στελεχών των επιτροπών της ΕΕ και της Παγκόσμιας Τράπεζας, απαιτεί χρόνο και τεράστιους οικονομικούς πόρους. Σύμφωνα πάντα με τα ίδια στελέχη η διεθνής εμπειρία καταδεικνύει πως οι διαδικασίες μετάβασης είναι ιδιαίτερα επώδυνες για την κοινωνία.

Όμως επιβάλλεται να αντιμετωπίσουμε αυτήν την πρόκληση και να μετατρέψουμε, όσο αυτό είναι δυνατόν, την απειλή σε ευκαιρία διαμορφώνοντας ένα νέο όραμα για την Δυτική Μακεδονία με ορίζοντα το 2030.

Η Δημοτική Κίνηση από την ίδρυσή της έχει πολλάκις επισημάνει την ανάγκη εκπόνησης και υλοποίησης ενός ολοκληρωμένου σχεδίου δίκαιης μετάβασης της περιοχής σε ένα νέο και βιώσιμο παραγωγικό μοντέλο. Από το 2010 είτε ως αντιπολίτευση στο Δημοτικό Συμβούλιο είτε ως Δημοτική Αρχή την περίοδο 2014 – 2019 αναλάβαμε συγκεκριμένες πρωτοβουλίες προς αυτήν την κατεύθυνση (**παράρτημα 11**).

Όλη αυτήν την περίοδο, από την εξαγγελία του Πρωθυπουργού τον Οκτώβριο του 2019, επεξεργαστήκαμε πλήθος προτάσεων, ενώ τον Φεβρουάριο του 2020 καταθέσαμε πλαίσιο προτάσεων και θέσεων για την Δίκαιη Μετάβαση.¹

Η μετάβαση που καλείται να διαχειριστεί η Δυτική Μακεδονία **δεν είναι δίκαιη, είναι βιαστική και άρα επικίνδυνη επιλογή, διότι θα προκαλέσει κοινωνική κατάρρευση και ερήμωση.**

¹[Οι θέσεις μας για τη Δίκαιη Μετάβαση.](#)

Η Μετάβαση για να είναι Δίκαιη, πρέπει να γίνει με την συμμετοχή της κοινωνίας και όχι με κυβερνητικές εξαγγελίες και ερήμην της, πρέπει να βάζει στο επίκεντρο τον άνθρωπο και τις ανάγκες του, πρέπει να είναι δίκαιη για όλους, με όρους κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας και σεβασμό στο περιβάλλον.

Η Δίκαιη Μετάβαση μπορεί να είναι εφικτή μόνο με έναν σοβαρό μακροπρόθεσμο και ολοκληρωμένο σχεδιασμό σε στέρεες βάσεις.

Δίκαιη Μετάβαση για την περιοχή μας θα είναι αυτή που αντικαθιστά την φθίνουσα ηλεκτροπαραγωγή με ταυτόχρονη ανάπτυξη ενός νέου παραγωγικού μοντέλου που θα δώσει διέξοδο, ελπίδα και προοπτική στην τοπική κοινωνία.

Με την δεκαετή πλέον εμπειρία μας στα τοπικά πράγματα, με πλήρη συναίσθηση του ρόλου μας, αλλά και με διάθεση ουσιαστικής συμβολής στον δημόσιο διάλογο παραθέτουμε τις απόψεις, τις θέσεις, αλλά και συγκεκριμένες προτάσεις για την ταχύτερη και ουσιαστικότερη αντιμετώπιση της κατάστασης, έτσι όπως έχει πλέον διαμορφωθεί, ώστε η μετάβαση να γίνει με τον πιο ομαλό, αλλά και δίκαιο τρόπο για την κοινωνία της Δυτικής Μακεδονίας και τις επόμενες γενιές.

Η Δυτική Μακεδονία διαχρονικά

Η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της περιοχής στήριξε την μεταπολεμική ανάπτυξη και πρόοδο της χώρας. Η ενέργεια που παράχθηκε από τον λιγνίτη της Δυτικής Μακεδονίας, αλλά και της Μεγαλόπολης, συνέβαλε στην ανάπτυξη της βιομηχανίας, στην αστική ανάπτυξη, στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής. Αυτό όμως έγινε με ένα σημαντικό περιβαλλοντικό, αλλά και κοινωνικό αντίτιμο για την περιοχή μας.

Η εκμετάλλευση του λιγνίτη, η καταστροφή τεράστιων αγροτικών εκτάσεων, η δραματική υποβάθμιση του υδάτινου δυναμικού της περιοχής, η για δεκαετίες επιβαρυμένη ατμόσφαιρα με αρνητικές συνέπειες για την ανθρώπινη υγεία είναι μόνο μερικές από τις συνέπειες που κλήθηκε να αντιμετωπίσει αυτός ο τόπος. Κυρίως όμως όλη αυτή η εξέλιξη έγινε σε βάρος των μελλοντικών γενεών. Επιβάλλεται επομένως αυτή η αδικία να διορθωθεί.

Α.Η.Σ. Καρδιάς

1.2 Δεδομένα και ζητούμενα

Σε μια πρώτη ανάλυση της παρούσας κατάστασης θα πρέπει να αξιολογήσουμε τα κρίσιμα δεδομένα και να συμφωνήσουμε στα ζητούμενα που προκύπτουν από μια διαδικασία δομικής αλλαγής του παραγωγικού προτύπου της περιοχής.

Δεδομένο 1: Η οικονομική δραστηριότητα στην περιοχή μεταβάλλεται έντονα, τάση που αναπόδραστα θα συνεχίσει. Η κύρια επίπτωση αυτής της μεταβολής είναι η απώλεια θέσεων εργασίας και τοπικού ΑΕΠ που σχετίζονται με την αξιοποίηση του λιγνίτη.

Ζητούμενο 1: Είναι δίκαιο και δόκιμο να αναπληρωθούν όλες οι χαμένες θέσεις εργασίας και να επιδιωχθεί η δημιουργία νέων, σε στέρεες παραγωγικές βάσεις.

Δεδομένο 2: Η βασική παραγωγική δραστηριότητα της Ενεργειακής Περιφέρειας της χώρας, έτσι όπως την γνωρίζαμε, τερματίζεται.

Ζητούμενο 2: Είναι δίκαιο ο παραγωγικός ρόλος της Δυτικής Μακεδονίας να επαναπροσδιοριστεί διακριτά στον εθνικό χάρτη.

Δεδομένο 3: Η περιβαλλοντική καταστροφή της περιοχής είναι εμφανής.

Ζητούμενο 3: Είναι δίκαιο να αποκατασταθεί άμεσα και εξ ολοκλήρου το φυσικό περιβάλλον.

Δεδομένο 4: Η φυσιογνωμία όλης της περιοχής επαναπροσδιορίζεται.

Ζητούμενο 4: Είναι δίκαιο να διασφαλιστεί η κοινωνική συνέχεια και να αποτραπεί η ερήμωση.

Δεδομένο 5: Η μεταλιγνιτική εποχή σχεδιάζεται σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Ζητούμενο 5: Είναι δίκαιο να διαμορφωθεί ένα κοινό όραμα και μια συμφωνημένη στρατηγική από όλους τους φορείς σε όλα τα επίπεδα, να εκπονηθεί και να υλοποιηθεί συμμετοχικά, ένας σοβαρός και μακροχρόνιος σχεδιασμός σε στέρεες βάσεις, σε συμφωνία με όλους εμάς, τους πολίτες των λιγνιτικών περιοχών που μας αφορά άμεσα και όχι ερήμην μας.

Δεδομένο 6: Η Δυτική Μακεδονία διαχρονικά στήριξε την εθνική οικονομία και την ενεργειακή επάρκεια της χώρας.

Ζητούμενο 6: Είναι δίκαιο η χώρα να στηρίξει την οικονομία και τους ανθρώπους της περιοχής.

Δεδομένο 7: Η αντιμετώπιση της Δίκαιης Μετάβασης απαιτεί κοινωνική και πολιτική συναίνεση.

Ζητούμενο 7: Είναι δίκαιο να υπάρξει σε τοπικό και εθνικό επίπεδο πολιτική, διακομματική και κοινωνική συναίνεση.

Δεδομένο 8: Το εγχείρημα της μετάβασης σε ένα εντελώς διαφορετικό παραγωγικό και κοινωνικό μοντέλο σε τόσο ασφυκτικά σύντομο χρονικό διάστημα θα αποτελέσει παγκόσμια πρωτιά και ένα ιδιαίτερα δύσκολο εγχείρημα.

Ζητούμενο 8: Για να είναι δίκαιη η μετάβαση θα πρέπει να αντικαθιστά την φθίνουσα ηλεκτροπαραγωγή με ταυτόχρονη ανάπτυξη ενός νέου παραγωγικού μοντέλου που θα δώσει διέξοδο στην τοπική κοινωνία (ρήτρα ανάπτυξης).

2. Το Όραμα για την Δυτική Μακεδονία

Με βάση την υπάρχουσα τεχνογνωσία και το εξειδικευμένο, σε ενεργειακά ζητήματα, προσωπικό, αλλά και τον ενεργειακό ρόλο της Δυτικής Μακεδονίας το 2^ο μισό του 20^{ου} αιώνα, μπορούμε και πρέπει να διεκδικήσουμε έναν διακριτό ρόλο στον εθνικό χάρτη. Η Δυτική Μακεδονία μπορεί και πρέπει να αποτελέσει την **1^η Πράσινη Καινοτόμο Περιφέρεια**, όχι μόνον της χώρας, αλλά και της Ευρώπης στο σύνολό της. Μπορούμε να γίνουμε η Περιφέρεια της αειφόρου ανάπτυξης, της ‘Πράσινης’ καινοτομίας και της εξωστρέφειας.

Η Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας πρέπει και μπορεί να αποτελέσει ένα πρόσφορο πεδίο για ανάπτυξη της Πράσινης επιχειρηματικότητας, πρέπει και μπορεί να γίνει ελκυστική για νέους επιχειρηματίες και επιστήμονες, πρέπει και μπορεί να γίνει βιώσιμη για τους κατοίκους της. Απαραίτητη βέβαια προϋπόθεση είναι οι υποδομές, τα οικονομικά κίνητρα και ένα ισχυρό Πανεπιστήμιο.

Ως όραμα επομένως θέτουμε την:

«Μετάβαση σε ένα αειφόρο, πολυδιάστατο, εξωστρεφές και κοινωνικά δίκαιο παραγωγικό μοντέλο, με ισόρροπη αξιοποίηση όλων των πόρων (φυσικών, οικονομικών και ανθρώπινων) με γνώμονα τον σεβασμό στις επόμενες γενιές και έμφαση στην βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών, αξιοποιώντας το πλουτοπαραγωγικό, επιχειρηματικό και πολιτιστικό κεφάλαιο της περιοχής».

3. Στρατηγική Δίκαιης Μετάβασης

Η πορεία προς μια Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση θα χαραχθεί από το Επιχειρησιακό Σχέδιο (Master Plan) και το Σχέδιο Μετάβασης και θα υλοποιηθεί από τον Φορέα Διαχείρισης (SPV).

Οι στρατηγικές Δίκαιης Μετάβασης πρέπει να υπηρετούν ένα κοινό όραμα για τις κοινωνίες της Δυτικής Μακεδονίας επαναπροσδιορίζοντας τον στόχο για ισόρροπη, βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς για να καταστεί η περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας **"ΠΡΑΣΙΝΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ"**.

Συγκεκριμένα:

- **Η Δυτική Μακεδονία κόμβος εναλλακτικής ενέργειας με την υιοθέτηση και ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων, όπως:**
 - ✓ ΑΠΕ (Φ/Β – Αιολικά) πάντα με γνώμονα την φέρουσα ικανότητα της περιοχής
 - ✓ Κέντρο αποθήκευσης ενέργειας
 - ✓ Βιομάζα (ανάπτυξη κέντρου εμπορίας βιομάζας)
 - ✓ Υδρογόνο (ανάπτυξη τεχνολογίας υδρογόνου σε συνδυασμό με Α.Π.Ε.)
 - ✓ Παραγωγή ενέργειας από βιοαέριο (συνεργασία με ΔΙΑΔΥΜΑ)
- **Χωροταξικός Σχεδιασμός**
 - ✓ Αναθεώρηση του υφιστάμενου (μη εγκεκριμένου) Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Δυτικής Μακεδονίας που θα προσδιορίσει την κατεύθυνση του υποκείμενου σχεδιασμού.
 - ✓ Επιχειρησιακό Σχέδιο (Master Plan) που θα ενσωματώνει τις αρχές του Εδαφικού Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης
 - ✓ Εκπόνηση Εδαφικού Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης (Ειδικού Χωρικού Σχεδίου) με αντικείμενο την αναδιάταξη της γης με νέες χρήσεις, όρους δόμησης κλπ.
 - ✓ Ταυτόχρονη, συνακόλουθη και εναρμονισμένη με τον παραπάνω σχεδιασμό, αναθεώρηση των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από την ΔΕΗ, που αφορά τόσο στις εκτάσεις των ορυχείων, όσο και στο σύνολο των απαλλοτριωμένων, από την ΔΕΗ, εκτάσεων.

➤ **Ανάπτυξη Εθνικών Υποδομών**

- ✓ Εθνικοί οδικοί άξονες – Κάθετοι άξονες Εγνατίας (συνδέσεις με Αθήνα-Ε65, Πτολεμαΐδα-Φλώρινα)
- ✓ Σιδηροδρομικοί άξονες (σύνδεση Βέροια-Κοζάνη-Καστοριά-Πόγραδετς - Δυρράχιο και σύνδεση Κοζάνη-Καλαμπάκα-Ηγουμενίτσα)
- ✓ Αξιοποίηση αεροδρομίου Κοζάνης (μετατροπή του σε αεροδρόμιο Γενικής Αεροπορίας) – Αναβάθμιση αεροδρομίου Καστοριάς

➤ **Περιβαλλοντική αποκατάσταση και αναδιάρθρωση γης**

- ✓ Διαχείριση εκτάσεων πρώην ορυχείων της ΔΕΗ (σε συνεργασία με την Επιχείρηση)
- ✓ Σταθεροποίηση εδαφών – Γεωτεχνικά έργα – Ανάταξη του υδάτινου αποθέματος
- ✓ Αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος (δάση, λίμνες κλπ), σύμφωνα με το Εδαφικό Σχέδιο Μετάβασης

➤ **Βιώσιμη επιχειρηματικότητα**

- ✓ Ειδικά αναπτυξιακά και φορολογικά κίνητρα για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, αλλά και στήριξη των υφιστάμενων
- ✓ Κέντρο επιχειρηματικής καινοτομίας
- ✓ Δημιουργία θερμοκοιτίδας νεοφυών επιχειρήσεων
- ✓ Κίνητρα για την προώθηση της κυκλικής οικονομίας και της βιομηχανικής συμβίωσης.
- ✓ Ενεργειακές κοινότητες
- ✓ Δημιουργία οργανωμένων χώρων υποδοχής επιχειρήσεων
- ✓ Διασύνδεση επιχειρηματικότητας με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

➤ **Βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης και των οικισμών**

- ✓ Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ) Κοζάνης, Τοπικά Χωρικά Σχέδια (ΤΧΣ) Δημοτικών Ενοτήτων
- ✓ Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) Κοζάνης
- ✓ Επιχειρησιακό Σχέδιο Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΒΑΑ) Κοζάνης
- ✓ Έξυπνη πόλη και οικισμοί – Ψηφιακός μετασχηματισμός
- ✓ Έξυπνη διαχείριση απορριμμάτων
- ✓ Οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική αναβάθμιση πληττώμενων οικισμών

- ✓ Αναβάθμιση εμπορικού κέντρου της πόλης ώστε να καταστεί ελκυστικότερο (Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου – OPEN MALL)
- **Ανάπτυξη αγροτικής οικονομίας**
 - ✓ Αναδιάρθρωση-επαναπροσδιορισμός καλλιεργειών με την χρήση έξυπνων ψηφιακών μέσων
 - ✓ Στήριξη της βιολογικής καλλιέργειας και των τοπικών φυσικών πόρων
 - ✓ Ανάπτυξη αρδευτικών δικτύων
 - ✓ Ανάπτυξη επιχειρήσεων μεταποίησης αγροτικών προϊόντων (ΜΜΕ)
 - ✓ Συστάδες θερμοκηπίων μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας
 - ✓ Αναδασμός
 - ✓ Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας για τον πρωτογενή τομέα
 - ✓ Προώθηση και ενίσχυση της καλλιέργειας αρωματικών φυτών
- **Έρευνα & ανάπτυξη**
 - ✓ Υποδομές τεχνολογίας πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών (ΤΠΕ)
 - ✓ Αναβάθμιση Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και Ερευνητικών Κέντρων και διασύνδεση με Πανεπιστήμια του εξωτερικού
 - ✓ Εκπαίδευση – Επιμόρφωση εργατικού δυναμικού σε νέες δεξιότητες
- **Κοινωνική προστασία**
 - ✓ Καταγραφή και κατηγοριοποίηση εργατικού δυναμικού ανάλογα με τον βαθμό που επηρεάζεται από την απολιγνιτοποίηση
 - ✓ Επιδότηση θέσεων εργασίας
 - ✓ Ειδική μέριμνα για ευάλωτες ομάδες
- **Ανάπτυξη τουρισμού - οικοτουρισμού**
 - ✓ Προώθηση brandname της περιοχής
 - ✓ Marketing τόπου για την Κοζάνη
 - ✓ Εκπόνηση περιφερειακής στρατηγικής για την ανάπτυξη του τουρισμού
 - ✓ Αξιοποίηση βιομηχανικής κληρονομιάς
 - ✓ Στόχευση σε ειδικές κατηγορίες τουρισμού (οικοτουρισμός, birdwatching, πεζοπορικός/αναρριχητικός/ θρησκευτικός/γαστρονομικός τουρισμός κ.λ.π.)
- **Πολιτισμός**
 - ✓ Ανάδειξη Λαϊκού Πολιτισμού (άυλη πολιτιστική κληρονομιά)

- ✓ Ανάδειξη της εξωστρέφειας της Κοβενταρείου Δημοτικής Βιβλιοθήκης της Κοζάνης με προώθηση συνεργασιών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και ενίσχυση της με προσωπικό
- ✓ Διοργάνωση εξωστρεφών Πολιτιστικών εκδηλώσεων και φεστιβάλ
- ✓ Στήριξη νέων καλλιτεχνών και της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας συνολικά
- ✓ Διασύνδεση της βιομηχανικής κληρονομιάς με την πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής

3.1 Συμμετοχή των τοπικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας στον υπό εκπόνηση σχεδιασμό – ουσιαστική διαβούλευση.

Τους τελευταίους μήνες παρατηρούμε ότι από το κυβερνητικό πλάνο **απουσιάζει ο συμμετοχικός σχεδιασμός**, ενώ και σε επίπεδο τοπικών αυτοδιοικητικών φορέων δεν έχει υπάρξει η ανάλογη προετοιμασία.

Ο σχεδιασμός της παραγωγικής ανασυγκρότησης της περιοχής δεν μπορεί να γίνει ερήμην των τοπικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας ή να περιοριστεί σε μια τυπική διαβούλευση λίγων εβδομάδων. Επιβάλλεται ουσιαστική συμμετοχή σε όλα τα στάδια της εκπόνησης του σχεδιασμού και σε όλα τα επίπεδα.

Και αυτό μπορεί να γίνει:

- ✓ με ευθύνη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, οργάνωση δημόσιου διαλόγου σε τοπικό επίπεδο και ενεργοποίηση όλων των τοπικών φορέων (επιμελητήρια, παραγωγικοί φορείς, πανεπιστήμιο, δήμοι, εμπορικοί σύλλογοι κ.λ.π) με στόχο την διαμόρφωση ενός κοινού περιφερειακού πλαισίου θέσεων, προτάσεων και διεκδικήσεων για την επόμενη μέρα.
- ✓ με ουσιαστική διαβούλευση με την τοπική κοινωνία αξιοποιώντας όλα τα σύγχρονα μέσα οργανωμένης και δομικής διαβούλευσης (ερωτηματολόγια, συνεδριάσεις, επαφές με συλλόγους) με οργανωμένη επεξεργασία αυτών των δεδομένων. Είναι σημαντικό να συνδιαμορφωθεί με την κοινωνία το όραμα, αλλά και το σχέδιο για την περιοχή.

3.2 Διεκδικήσεις

Μπροστά σε αυτήν την πρόκληση της ιστορικής αλλαγής του παραγωγικού, οικονομικού και κοινωνικού μοντέλου της περιοχής επιβάλλεται η ύπαρξη ενός κοινού μετώπου διεκδικήσεων που θα αποτελέσουν την βάση για μια ισχυρή περιφερειακή συναίνεση που δυστυχώς ακόμα δεν έχει διαμορφωθεί.

Οι διεκδικήσεις μας:

- ❖ **Επαναπόδοση των απαλλοτριωμένων εδαφών στην τοπική κοινωνία** και αξιοποίησή τους προς όφελος της περιοχής. Θα πρέπει παράλληλα να μελετηθεί η διεθνής εμπειρία ώστε η αξιοποίηση των εκτάσεων αυτών να συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση της περιοχής. Στον άξονα Κοζάνη – Πτολεμαΐδα – Αμύνταιο έχουν απαλλοτριωθεί πάνω από 230.000 στρέμματα, με το μεγαλύτερο μέρος αυτών να έχουν αξιοποιηθεί από την ΔΕΗ για την εξόρυξη λιγνίτη. Εξαιτίας της δραστηριότητας αυτής έχει προκληθεί μια τεράστια περιβαλλοντική υποβάθμιση που επιβάλλεται να αποκατασταθεί.

Δεν μπορεί να υπάρξει αλλαγή στο παραγωγικό μοντέλο αν η Πολιτεία δεν έχει την δυνατότητα, μέσω του Φορέα, να διαχειρισθεί μια Τράπεζα Γης και να μπορεί μέσω πολεοδομικών εργαλείων που διαθέτει, να χαράσσει πολιτική και να καθορίζει τις κατευθύνσεις των παρεμβάσεων.

Ορυχείο ΔΕΗ

- ❖ **Δέσμευση για αντικατάσταση του Τοπικού Πόρου** από άλλο χρηματοδοτικό εργαλείο μετά το κλείσιμο των λιγνιτικών μονάδων. Με δεδομένο ότι έχει δρομολογηθεί ήδη ο δραστικός περιορισμός της παραγωγής ενέργειας από τον λιγνίτη, αυτό θα έχει ως επακόλουθο και την σταδιακή εξάλειψη του Τοπικού Πόρου, ο οποίος θα πρέπει να αντικατασταθεί με αντίστοιχο τέλος που θα αξιοποιηθεί ανάλογα προς την κατεύθυνση της στήριξης της περιοχής.
- ❖ **Ολοκλήρωση των μεγάλων και απαραίτητων για την περιοχή υποδομών** (οδικές, σιδηροδρομικές, αεροδρόμιο κ.λ.π.). Είναι σαφές πως για μια ολοκληρωμένη παραγωγική μεταστροφή απαιτούνται οι αναγκαίες υποδομές που θα ενισχύσουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής και θα την κάνουν πιο φιλική επενδυτικά. Είναι ευθύνη της κυβέρνησης να δρομολογήσει εκείνα τα έργα υποδομής που έχει ανάγκη η περιοχή.
- ❖ **Εκπόνηση και υλοποίηση ολοκληρωμένου σχεδίου για την παραγωγική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των οικισμών** του άξονα Κοζάνη – Πτολεμαΐδα – Αμύνταιο.
- ❖ **Χρηματοδότηση της Δίκαιης Μετάβασης** και με εθνικούς πόρους από τον κρατικό προϋπολογισμό. Η αντιμετώπιση των ζητημάτων της δίκαιης μετάβασης απαιτεί ένα πακέτο πόρων χρηματοδότησης. Θα πρέπει να υπάρξει διακριτή χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό από το επόμενο έτος, με κύρια κατεύθυνση την χρηματοδότηση του μεταβατικού σχεδίου ενίσχυσης της περιοχής.
- ❖ **Ολοκλήρωση μετεγκαταστάσεων** (Ακρινή, Ποντοκώμη, Ανάργυροι). Θα πρέπει να ολοκληρωθεί η μετεγκατάσταση της Ακρινής, η οποία εκκρεμεί για πάνω από 10 χρόνια. Επιπλέον υπάρχουν ακόμα σημαντικές εκκρεμότητες σχετικά με την μετεγκατάσταση του οικισμού της Ποντοκώμης (μεταφορά πυλώνων υπερυψηλής τάσης, ηλεκτροδότηση οικισμού) **(παράρτημα 1)**.

Ακρινή Κοζάνης

- ❖ **Δέσμευση για την συνέχιση της χρηματοδότησης του Εθνικού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης** από τα έσοδα των δημοπρασιών δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ τουλάχιστον μέχρι το 2030 και διεκδίκηση για την αύξηση του ποσοστού πάνω από το 6%.
- ❖ Επίλυση του ζητήματος της **παροχής θερμικής ενέργειας στις τηλεθερμάνσεις** της περιοχής μας με οικονομικά προσιτό τρόπο για τους καταναλωτές.
- ❖ **Ενεργοποίηση** ενός μεγάλου και ολοκληρωμένου σχεδίου για την **ενεργειακή εξοικονόμηση του ιδιωτικού και δημόσιου κτηριακού αποθέματος** της περιοχής. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα θα πρέπει να λειτουργήσει συνοδευτικά με την εφαρμογή της εναλλακτικής πρότασης για τις τηλεθερμάνσεις της περιοχής.
- ❖ Διεκδίκηση εκ μέρους της κυβέρνησης, των κομμάτων και των ευρωβουλευτών μας, **αύξηση του ποσού που θα κατανεμηθεί στην χώρα μας από το Ευρωπαϊκό Ταμείο δίκαιης Μετάβασης με αναπροσαρμογή των κριτηρίων κατανομής των πόρων μεταξύ των περιφερειών ώστε η κατανομή να γίνει πιο δίκαιη**. Από τις έως τώρα εξαγγελίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην χώρα μας κατανέμεται ένα ποσό που ξεπερνά το 1,7 δις. Σε σχέση με την αρχική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει αυξηθεί το συνολικό ποσό του Ε.Τ.Δ.Μ. από τα 7,5 δις στα 40 δις. Όμως θα πρέπει να προσδιοριστούν με σαφήνεια τα κριτήρια μεταξύ των υπό απολιγνιτοποίηση Περιφερειών και να επιδιωχθεί η βελτίωση των κριτηρίων κατανομής ώστε το ποσό αυτό να

αυξηθεί.

- ❖ Διεκδίκηση **Ρήτρας Δίκαιης Μετάβασης** με την υιοθέτηση σαφών στόχων (απασχόληση, δείκτης ανεργίας, Α.Ε.Π. κ.λπ.), η υλοποίηση των οποίων θα επιφέρει συγκεκριμένες δεσμεύσεις (π.χ. επιπλέον χρηματοδότηση της περιοχής, εφαρμογή πιο επιθετικών κινήτρων κ.λπ.). **Σε κάθε περίπτωση ο βαθμός απόδοσης του νέου οικονομικού – παραγωγικού – κοινωνικού μοντέλου είναι αυτός που θα καθορίζει και τα αντισταθμιστικά οφέλη για την στήριξη της περιοχής σε όλη την διάρκεια της μετάβασης.** Η ρήτρα δίκαιης μετάβασης αποτελεί την ασφαλιστική δικλείδα για την εφαρμογή της παραπάνω δέσμευσης. Προτείνεται συγκεκριμένα σχετικά με την ρήτρα δίκαιης μετάβασης: Να τεθεί ως έτος βάσης το 2019 και να προσδιοριστούν σαφείς δείκτες , όπως (Δείκτης Απασχόλησης, ετήσιο ΑΕΠ κ.λπ) με ορίζοντα τουλάχιστον 20 χρόνων.

Οι αποκλίσεις στα μεγέθη να μεταφράζονται σε οικονομικό ισοδύναμο που θα διοχετεύεται μέσω του κρατικού προϋπολογισμού στην Περιφέρεια και θα διατίθεται μέσω ενός οργάνου (Παρατηρητήριο Δίκαιας Μετάβασης) στην τοπική κοινωνία (π.χ. αν το 2028 έχουμε απόκλιση από τον σχεδιασμό 5% στην απασχόληση και 10% μείωση στο ΑΕΠ, αυτό να αποτιμάται σε οικονομικό μέγεθος (ύψος ποσού σε ευρώ). Αυτά να δεσμεύονται στον κρατικό προϋπολογισμό, και μέσω αυτού του οργάνου τα χρήματα να αποδίδονται στην περιοχή και να διατίθενται σε δράσεις, ενδεικτικά:

- ✓ επιχειρηματικές δράσεις με προτεραιότητα σε εταιρικές μορφές έντασης εργασίας (ΚΟΙΝΣΕΠ) ή πράσινης ανάπτυξης
- ✓ στον πρωτογενή-δευτερογενή τομέα
- ✓ με μορφή επιδομάτων εργασίας σε πληττόμενους
- ✓ μέσω Δήμων ή άλλων φορέων σε δράσεις απασχόλησης.

Προτείνεται η δημιουργία **Παρατηρητηρίου Δίκαιης Μετάβασης** για την παρακολούθηση και αποτίμηση, μέσω δεικτών, της υλοποίησης και εξέλιξης του προγράμματος.

3.3 Θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο

3.3.1 Μοντέλο διακυβέρνησης

Η Κυβέρνηση έχει ήδη συστήσει δύο κεντρικά όργανα και έχει προχωρήσει στην ανάθεση σε εξωτερικό συνεργάτη την εκπόνηση Επιχειρησιακού Σχεδίου (Master Plan) και του προκαταρκτικού Σχεδίου Μετάβασης (TransitionPlan) που θα κατατεθεί στα όργανα της ΕΕ, για τον προγραμματισμό του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (JustTransitionFund).

Από τον παραπάνω σχεδιασμό απουσιάζει emphatically η άποψη της τοπικής κοινωνίας και η κατάθεση συγκεκριμένων προτάσεων για μια πραγματικά Δίκαιη Μετάβαση, αφού είναι αυτή που θα υποστεί τις συνέπειες της βίαιης απολιγνιτοποίησης, αν δεν αντικατασταθεί σε εξαιρετικά σύντομο χρονικό διάστημα το μοντέλο της μονοκαλλιέργειας του λιγνίτη με ένα νέο βιώσιμο και ασφαλές παραγωγικό μοντέλο για την περιοχή.

Η τοπική κοινωνία δια των οργάνων της (Περιφέρεια, Δήμοι, Φορείς) οφείλει να καταθέσει το δικό της Επιχειρησιακό Σχέδιο λαμβάνοντας υπόψη τις ευθύνες που έχει απέναντι σε μια κοινωνία που πλήρωσε τις συνέπειες της εκβιομηχάνισης της χώρας εδώ και 60 χρόνια και σήμερα αντιμετωπίζει την ερημοποίηση.

Στην κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να **προσδιοριστούν με σαφήνεια οι σχέσεις όλων των βαθμίδων της διοίκησης ώστε να υπάρχει ταχύτητα και αποτελεσματικότητα στην λήψη των αποφάσεων. Υπουργεία, Περιφέρεια, Δήμοι, ΔΕΗ και Φορείς** πρέπει να διαμορφώσουν εκείνες τις δομές που θα επιτρέψουν την λήψη σωστότερων αποφάσεων με την μεγαλύτερη δημοκρατική νομιμοποίηση. Δεδομένου ότι ένα τέτοιο εγχείρημα απαιτεί την συμμετοχή πολλών φορέων θα πρέπει να εξασφαλίζεται και η ουσιαστική συμμετοχή τους. Παράλληλα θα πρέπει να εξασφαλίζεται και ο μέγιστος βαθμός κοινωνικής αποδοχής του όποιου σχεδιασμού και αυτό με την σειρά του απαιτεί ουσιαστική συμμετοχή και της τοπικής κοινωνίας.

3.3.2 Σύσταση φορέα διαχείρισης (παράρτημα 2)

Προτείνεται η Σύσταση φορέα διαχείρισης για την μετάβαση στην μεταλιγνιτική εποχή με την επωνυμία **«Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση Α.Ε.»**.

Για να ανταποκριθεί η περιοχή στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται και την στροφή προς ένα νέο παραγωγικό μοντέλο που θα αντικαταστήσει το υφιστάμενο, θα πρέπει το Επιχειρησιακό Σχέδιο και το Σχέδιο Μετάβασης να

εξειδικευθούν και να εφαρμοστούν σωστά και προγραμματισμένα. Η πορεία της Μετάβασης απαιτεί οργάνωση, σχεδιασμό, χρηματοδότηση, συναίνεση, συνέπεια και εύλογο χρόνο με την άμεση εμπλοκή της Πολιτείας, των τοπικών κοινωνιών, της ΔΕΗ και μιας πληθώρας φορέων και επιστημονικών ειδικοτήτων. Η υλοποίησή του αποτελεί τεράστια πρόκληση, αφού κάτι παρόμοιο δεν έχει συμβεί ποτέ στο παρελθόν, ενδεχόμενη αποτυχία του δε, θα είναι καταστροφική για το μέλλον της περιοχής.

Βασικό στοιχείο, αποτελεί η επιλογή του συστήματος και του μοντέλου διαχείρισης που πρέπει να εφαρμοσθεί, με βάση την διεθνή εμπειρία προσαρμοσμένη στις τοπικές ειδικές συνθήκες, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Δυτικής Μακεδονίας, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα, τις προοπτικές, τους περιορισμούς, τις ευκαιρίες, τα εμπόδια, τις απειλές και τους κινδύνους. Δεν μπορεί να έχει επιτυχία ένα σχέδιο που εκπονείται και υλοποιείται για την Δυτική Μακεδονία μακριά από την περιοχή αυτή χωρίς την συμμετοχή των τοπικών φορέων διοίκησης και της τοπικής κοινωνίας.

Η Δημοτική Κίνηση «Κοζάνη Τόπος να Ζεις» προτείνει την ανάληψη του έργου της διαχείρισης και υλοποίησης, με αρμοδιότητες και ευθύνες που θα ανατεθούν από την Κυβερνητική Επιτροπή, από έναν φορέα στα πρότυπα αντίστοιχου οργάνου και εμπειρίας του εξωτερικού, όπως για παράδειγμα η LMBV στην Γερμανία. Ο παραπάνω προτεινόμενος **φορέας με τον διακριτικό τίτλο «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση Α.Ε.» να έχει την νομική μορφή Ανώνυμης Εταιρίας του δημοσίου με έδρα την Κοζάνη** και σε αυτόν να συνεργάζονται με την μέγιστη αμεσότητα πολλές και διαφορετικές ειδικότητες επιστημόνων και βοηθητικού προσωπικού, όπως διοικητικοί, οικονομολόγοι, νομικοί, μηχανικοί, γεωτεχνικοί, κοινωνιολόγοι κ.α., ώστε σε απόλυτο συντονισμό να φέρουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για την επιτυχία του προγράμματος.

Σκοπός της «Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης Α.Ε.» θα είναι ο συντονισμός ενός μακροπρόθεσμου σχεδιασμού και ο προγραμματισμός και η υλοποίηση έργων αποκατάστασης και ανάταξης των λιγνιτικών περιοχών της Π.Ε. Κοζάνης και της Π.Ε. Φλώρινας μέσα από ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ) από ένα καθεστώς, σταδιακά μειούμενης, χαμηλής και νομοτελειακά μηδενικής λιγνιτικής παραγωγής, σε ένα νέο παραγωγικό μοντέλο ανάπτυξης με περιβαλλοντική και κοινωνική ευαισθησία.

Η «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση Α.Ε.» προτείνουμε να έχει ως αντικείμενο:

α. Την εκπόνηση επιμέρους μελετών, την διαχείριση και υλοποίηση του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ) που θα αποτυπώνει την

μελλοντική αναπτυξιακή κατεύθυνση των περιοχών και θα δίνει απαντήσεις στα μείζονα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα απασχόλησης, ανάκτησης του εισοδήματος και διατήρησης του πληθυσμού τους, τόσο στον βραχυπρόθεσμο, όσο και στο μεσο-μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα της φάσης της μετάβασης.

β. Την πρόταση για την αναμόρφωση του θεσμικού/χρηματοδοτικού πλαισίου με την αποσαφήνιση του ρόλου της Πολιτείας δια των αρμόδιων Υπουργείων, της ΔΕΗ, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της κοινωνίας.

γ. Τον έλεγχο και την διαχείριση των εκτάσεων των ορυχείων σε συνεργασία με την ΔΕΗ (ιδιοκτήτη των εκτάσεων και μέλος του Φορέα Διαχείρισης), την θεσμοθέτηση νέων χρήσεων γης και την επαναπόδοση στις τοπικές κοινωνίες.

δ. Την εκπόνηση μελετών και την αξιοποίηση υφιστάμενων επικαιροποιημένων μελετών και υλοποίηση έργων που θα προγραμματιστούν με βάση το ΣΔΑΜ, καθώς και την διαχείριση και αξιοποίηση όλων των δυνατών χρηματοδοτικών εργαλείων.

ε. Την συνέχιση και εμβάθυνση της συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσα από πρωτοβουλίες, όπως πχ η Coal Regions in Transition Platform.

Η πρόταση της Δημοτικής Κίνησης «Κοζάνη Τόπος να Ζεις» για το πλήρες θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της «Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης Α.Ε.» έχει ήδη κοινοποιηθεί και θα πρέπει να εγκριθεί από νομοθετική ρύθμιση των συναρμόδιων υπουργείων, έτσι ώστε να αποκτήσει άμεσα νομική υπόσταση και δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας.

3.3.3 Επιτάχυνση διαδικασιών

Η εφαρμογή του Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης για την περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας απαιτεί ειδικό θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο που θα υιοθετούν μια πολιτική κινήτρων και επιτάχυνση διαδικασιών. Θα πρέπει να δρομολογηθούν εκείνες οι θεσμικές και νομοθετικές αλλαγές που θα επιτρέψουν την λήψη γρήγορων αποφάσεων και την υλοποίηση γρήγορων και αξιόπιστων έργων και δράσεων, αλλά παράλληλα που θα διασφαλίζουν απόλυτη διαφάνεια.

4. Επιχειρησιακό Σχέδιο (Master Plan)

Μέσα στο πλαίσιο του ελάχιστου χρόνου που η περιοχή διαθέτει, θα πρέπει να σχεδιαστεί ένα νέο ολοκληρωμένο αναπτυξιακό μοντέλο για την Δυτική Μακεδονία παραγωγικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά βιώσιμο. Το μοντέλο ανάπτυξης πρέπει να επαναπροσδιορίζει τον ρόλο της περιοχής στον εθνικό χάρτη με διακριτό χαρακτήρα, με σεβασμό και στις επόμενες γενιές.

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο (Master Plan) πρέπει να περιγράφει τις πολιτικές και τις διαρθρωτικές προτάσεις για την ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, στην πορεία για μια Δίκαιη Μετάβαση με στόχο την σταδιακή αποκατάσταση της κοινωνικοοικονομικής ισορροπίας και της σταθερότητας της περιοχής. Στόχο αποτελεί σε κάθε περίπτωση, με τις πολιτικές, τα μέτρα και τις πρωτοβουλίες που θα παρθούν, η διαμόρφωση ενός νέου παραγωγικού-οικονομικού μοντέλου που θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για νέες επιχειρήσεις και ευκαιρίες απασχόλησης.

Πρόκληση δεν αποτελεί μόνο η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας που μπορούν, σε κάποιο βαθμό, να ανταποκριθούν στις άμεσες απώλειες από το κλείσιμο των ορυχείων και των εγκαταστάσεων, αλλά να προσδιοριστούν νέοι οικονομικοί τομείς που μπορούν να αντικαταστήσουν (και, ως εκ τούτου, να παράγουν) αξία που χάνεται από τον τομέα των ορυχείων και της ενέργειας.

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο θα πρέπει να ορίσει τον Οδικό Χάρτη της Μετάβασης (Οικονομικό μοντέλο - Χωροταξικός Σχεδιασμός – Υλοποίηση) που θα βασίζεται σε τρεις πυλώνες:

- ✓ Πλαίσιο διακυβέρνησης
- ✓ Οικονομία-Κοινωνία - Περιβάλλον
- ✓ Χωροταξία (αναδιάρθρωση γης και περιουσιακών στοιχείων).

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο πρέπει να στοχεύει σε μια μετάβαση με:

- ✓ πράσινη οικονομία (γεωργία, βιομηχανία)
- ✓ εναλλακτικές μορφές ενέργειας
- ✓ προώθηση νέων τεχνολογιών - χρήση ψηφιακών μέσων

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο θα πρέπει να συμπεριλάβει άξονες προτεραιότητας και δράσεις, προσδιορίζοντας προτεραιότητες, τρόπο και μέσα υλοποίησης, όπου θα περιγράφονται:

- ✓ το ειδικό μεταβατικό πρόγραμμα-βραχυπρόθεσμο σχέδιο
- ✓ το μεσο-μακροπρόθεσμο σχέδιο
- ✓ τα χρηματοδοτικά εργαλεία

4.1 Ειδικό μεταβατικό πρόγραμμα-Βραχυπρόθεσμο σχέδιο

Δεδομένου πως ο χρόνος δεν είναι σύμμαχος, απαιτείται η εκπόνηση και η άμεση υλοποίηση ενός βραχυπρόθεσμου σχεδίου με ορίζοντα το 2023 ώστε να απορροφήσει τις άμεσες συνέπειες της ταχείας απολιγνιτοποίησης, να στηρίξει τις κοινωνικές ομάδες που θα πληγούν άμεσα και να θέσει τις βάσεις για την υλοποίηση του μακροπρόθεσμου πλαισίου παραγωγικής προσαρμογής της περιοχής.

Κύριος στόχος, η διατήρηση και η δημιουργία θέσεων εργασίας και η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

4.1.1 Προώθηση της απασχόλησης των ανέργων και των αυτοαπασχολούμενων και προσαρμοστικότητα των εργαζομένων και των επιχειρήσεων στα νέα δεδομένα, συμπεριλαμβανομένης και της αναβάθμισης εκπαιδευτικών υποδομών

- ✓ Πλήρης καταγραφή των άμεσα πληττώμενων, από την απολιγνιτοποίηση κοινωνικών ομάδων, με την συνδρομή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, του ΟΑΕΔ, της ΔΕΗ, του Εργατικού Κέντρου και άλλων φορέων ώστε να υπάρξει στην συνέχεια στοχευμένη στήριξη αυτών των κοινωνικών ομάδων
- ✓ Ενεργητική καταγραφή των αναγκών της αγοράς εργασίας
- ✓ Στοχευμένο πρόγραμμα επανακατάρτισης του προσωπικού που θα ταυτίζεται με τις παραγωγικές κατευθύνσεις της επόμενης περιόδου
- ✓ Επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο της περιοχής που διαθέτει υψηλή εξειδίκευση σε πολλούς τομείς και ιδιαίτερα σε αυτόν της ενέργειας
- ✓ Άμεση υλοποίηση ειδικού προγράμματος κινήτρων απασχόλησης με επιδότηση του μισθολογικού κόστους ώστε να στηριχθούν τόσο οι εργαζόμενοι, όσο και οι τοπικές επιχειρήσεις. Το πρόγραμμα θα πρέπει να αφορά σε δημόσιους φορείς και οργανισμούς, αλλά και σε ιδιωτικές επιχειρήσεις.

4.1.2 Αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής

- ✓ Άμεση θέσπιση κινήτρων για την στήριξη νέων και υφιστάμενων τοπικών επιχειρήσεων ώστε να αποφευχθεί η ερημοποίηση της περιοχής.

4.1.3 Προετοιμασία της οικονομικής και παραγωγικής διαφοροποίησης, συμπεριλαμβανομένου του πρωτογενή τομέα

- ✓ Εκπόνηση σχεδίου για την αποκατάσταση του πρωτογενή τομέα στον άξονα Κοζάνη - Πτολεμαΐδα – Αμύνταιο. Η μακροχρόνια εξορυκτική δραστηριότητα έχει επιφέρει σημαντικότερες αρνητικές επιπτώσεις στην παραγωγική δυνατότητα του πρωτογενή τομέα στην παραπάνω περιοχή. Προτείνεται η εκπόνηση ολοκληρωμένου σχεδίου με βασικές κατευθύνσεις την αύξηση των γεωργικών εκτάσεων, την αποκατάσταση των υδάτινων πόρων, την βελτίωση των αγροτικών υποδομών, την κατάρτιση προσωπικού και την βελτιστοποίηση της χρήσης των πόρων με ανάλογα κίνητρα.
- ✓ Δημιουργία του αναγκαίου πλαισίου για την ταχεία ωρίμανση έργων ενόψει της νέας προγραμματικής περιόδου. Κρίσιμος είναι ο παράγων της προετοιμασίας για την επόμενη προγραμματική περίοδο και ιδιαίτερα η προετοιμασία για την απορρόφηση και αξιοποίηση των πόρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης. Θα πρέπει να αξιοποιηθούν ευέλικτα εργαλεία (Αναπτυξιακές Εταιρείες, Αναπτυξιακοί οργανισμοί, κ.λ.π.) που θα επιτρέψουν την ωρίμανση κρίσιμων για την περιοχή έργων.
- ✓ Εκπόνηση ειδικού αναπτυξιακού σχεδίου για την παραγωγική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των πληττόμενων οικισμών του Άξονα Κοζάνη – Πτολεμαΐδα – Αμύνταιο.

Έμφαση θα πρέπει να δοθεί:

- ο στην αναβάθμιση και αξιοποίηση του πρωτογενή τομέα(αρδευτικά δίκτυα, αξιοποίηση εδαφών για γεωργικές καλλιέργειες με απόδοση γης κ.λ.π.)
- ο στην αποκατάσταση και προστασία του περιβάλλοντος
- ο στην βελτίωση της χρήσης των πόρων (υδάτινοι πόροι)
- ο στον περιορισμό της ενεργειακής φτώχειας
- ο στην στήριξη της κοινωνικής συνοχής και της ποιότητας ζωής

- ✓ Υποστήριξη της καλλιέργειας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών με παράλληλη προώθηση καθετοποιημένης παραγωγής
- ✓ Ενίσχυση της συνεταιριστικής οργάνωσης των παραγωγών με παροχή ειδικών κινήτρων και εντατικής ενημέρωσης και τεχνογνωσίας
- ✓ Στήριξη της βιώσιμης κτηνοτροφίας και δημιουργία μηχανισμού υποστήριξης νέων κτηνοτρόφων
- ✓ Ενίσχυση της δασοπονίας με βιώσιμο τρόπο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας π.χ. δημιουργία κοινωνικών επιχειρήσεων για την αξιοποίηση του δασικού πλούτου της περιοχής με κριτήρια αειφορίας.

4.1.4 Ενίσχυση επιχειρηματικότητας και προσέλκυση επενδύσεων

- ✓ Άμεση ολοκλήρωση των διαδικασιών αδειοδότησης της ΒΙΠΕ Κοζάνης που θα λειτουργήσει ως οργανωμένος χώρος υποδοχής επενδύσεων. Έχει ήδη δρομολογηθεί στην περιοχή της ΒΙΠΕ και η μεταφορά του εμπορευματικού σιδηροδρομικού σταθμού σε συνεργασία με τον ΟΣΕ και την ΓΑΙΟΣΕ.
- ✓ Ειδικό πρόγραμμα επιδοτήσεων για την εγκατάσταση επιχειρήσεων στις πληττόμενες, από την απολιγνιτοποίηση, περιοχές.
- ✓ Αξιοποίηση του αεροδρομίου της Κοζάνης ως Αεροδρόμιο Γενικής Αεροπορίας. Ο Δήμος συνέβαλε καθοριστικά ώστε πριν από λίγα χρόνια να πραγματοποιηθεί μια επένδυση στην περιοχή από την Egnatia Aviation με συγκεκριμένα σήμερα αποτελέσματα. Πρότασή μας είναι η μετατροπή του σε Αεροδρόμιο Γενικής Αεροπορίας ώστε να αξιοποιηθούν οι τεράστιες δυνατότητες που προσφέρονται από την Γενική Αεροπορία και απώτερο στόχο την αναβάθμιση της Κοζάνης σε κέντρο γενικής αεροπορίας στην Βόρεια Ελλάδα (**παράρτημα 3**).

4.1.5 Αναδιάρθρωση της ενεργειακής ταυτότητας και εξορθολογισμός της αξιοποίησης και χρήσης των περιβαλλοντικών πόρων

- ✓ Ειδικό πρόγραμμα ενεργειακής εξοικονόμησης του κτηριακού αποθέματος της Δυτ. Μακεδονίας
- ✓ Κίνητρα επενδύσεων για εγκαταστάσεις ΑΠΕ στην Δυτική Μακεδονία
- ✓ Κίνητρα για δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων στις πληττώμενες από την απολιγνιτοποίηση περιοχές.

- ✓ Υιοθέτηση ειδικών κινήτρων για την εγκατάσταση επιχειρήσεων στον κλάδο της ενέργειας στην περιοχή.
- ✓ Αποκατάσταση και αξιοποίηση των υδάτινων πόρων της περιοχής της Λεκάνης Κοζάνη – Πτολεμαίδα – Αμύνταιο.
- ✓ Κυκλική Οικονομία **(παράρτημα 4)**

4.1.6 Χωροταξικός Σχεδιασμός

Η πορεία για μια Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση σε ένα νέο παραγωγικό-οικονομικό μοντέλο για την περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας προϋποθέτει ένα νέο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο και ένα Ειδικό Χωρικό Σχέδιο με κατανομή της γης και χωροθέτηση νέων χρήσεων που θα οδηγήσουν με ασφάλεια στον σχεδιασμό με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική ανάταξη, την ανάπτυξη νέων καινοτόμων δραστηριοτήτων και την παραγωγική αναγέννηση.

Προϋπόθεση για την ολοκληρωμένη παραπάνω χωρική οργάνωση που θα οδηγήσει στα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης (Ειδικό Χωρικό Σχέδιο) αποτελεί η ενσωμάτωση του συνόλου των απαλλοτριωμένων, από την ΔΕΗ, εκτάσεων, στον σχεδιασμό.

Τα επίπεδα σχεδιασμού για την επίτευξη του παραπάνω στόχου, είναι:

- ✓ Αναθεώρηση του υφιστάμενου (μη εγκεκριμένου) Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Δυτικής Μακεδονίας που θα προσδιορίσει την κατεύθυνση του υποκείμενου σχεδιασμού.
- ✓ Επιχειρησιακό Σχέδιο (Master Plan) που θα ενσωματώνει τις αρχές του Εδαφικού Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης
- ✓ Εκπόνηση Εδαφικού Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης (Ειδικού Πολεοδομικού Σχεδίου) με αντικείμενο την αναδιάταξη της γης με νέες χρήσεις, όρους δόμησης κλπ.
- ✓ Ταυτόχρονη, συνακόλουθη και εναρμονισμένη με τον παραπάνω σχεδιασμό, αναθεώρηση των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από την ΔΕΗ που αφορά τόσο στις εκτάσεις των ορυχείων, όσο και στο σύνολο των εκτάσεων ιδιοκτησίας ΔΕΗ.

Το Εδαφικό Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης (Ειδικό Χωρικό Σχέδιο) θα πρέπει να περιλαμβάνει το σύνολο της Δυτικής Μακεδονίας, καθώς και απαραίτητως τις εκτάσεις ιδιοκτησίας ΔΕΗ (ορυχεία κλπ) και θα αποβλέπει στην

ανασυγκρότηση και ανάταξη του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος, με την δημιουργία περιοχών βιώσιμων οικιστικά και περιβαλλοντικά, εξοπλισμένων με επαρκείς υποδομές και ανθεκτικών έναντι μελλοντικών κινδύνων. Η σύνταξη του ΕΧΣ συνοδεύεται από σειρά επί μέρους απαραίτητων υποστηρικτικών μελετών (τοπογραφίας, γεωλογικής καταλληλότητας, γεωτεχνικές, δασοπονικές, συγκοινωνιακές, οριοθέτησης ρεμάτων), καθώς και Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Με το ΕΧΣ θα προσδιοριστούν χρήσεις γης, εκεί όπου δεν έχουν θεσπιστεί με άλλα επίπεδα σχεδιασμού και ειδικά στις περιοχές ιδιοκτησίας ΔΕΗ (πρώην ορυχεία κλπ). Οι νέες χρήσεις γης μπορούν να περιλαμβάνουν ψυχαγωγικά πάρκα, περιοχές διαχείρισης αποβλήτων, επιχειρησιακά πάρκα, γεωργικά αγροτικά εδάφη, ηλιακή ενέργεια, δάση. Αυτές οι δραστηριότητες αποκατάστασης και αναδιάρθρωσης μπορούν να είναι τόσο σημαντικής κλίμακας ώστε, ένα συντριπτικό ποσοστό των αρχικών θέσεων εργασίας σε ορυχεία και σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να διατηρηθεί κατά την διάρκεια των φάσεων αποκατάστασης και αναδιάρθρωσης στην πορεία προς την μετάβαση.

Ενδεικτικά χρήσεις που πρέπει να προβλεφθούν:

- ✓ περιβαλλοντικής προστασίας (δασικές περιοχές και πρασίνου)
- ✓ αγροτικές και κτηνοτροφικές ζώνες
- ✓ βιοτεχνικές ζώνες – μεταποίηση
- ✓ βιομηχανικές ζώνες, συμπεριλαμβανομένων των υφιστάμενων υποδομών της ΔΕΗ που θα εξακολουθήσουν να λειτουργούν
- ✓ τουριστικές περιοχές σε επαφή με τις λίμνες και τα δάση, σε συνδυασμό με περιοχές εναλλακτικού και όχι μόνο αθλητισμού
- ✓ περιοχές ανάπτυξης ΑΠΕ (Φ/Β, βιομάζα, βιοαέριο)
- ✓ ζώνη καινοτομίας και ανάπτυξης start-up επιχειρήσεων
- ✓ περιοχή ΔΙΑΔΥΜΑ – Μονάδα Επεξεργασίας Απορριμμάτων – κέντρο κυκλικής οικονομίας
- ✓ ζώνες προστασίας όμορων της περιοχής οικισμών
- ✓ χώροι βιομηχανικής κληρονομιάς και πολιτιστικών δράσεων

Τα παραπάνω επίπεδα σχεδιασμού πρέπει να εκπονηθούν σε άμεση συνεργασία με τους φορείς της περιοχής και την υλοποίηση να αναλάβει ο Φορέας Διαχείρισης για την Δίκαιη Μετάβαση της περιοχής.

Κρίσιμο και αποφασιστικό στοιχείο για την επιτυχή έκβαση του παραπάνω σχεδιασμού αποτελούν οι εκτάσεις ιδιοκτησίας ΔΕΗ, οι οποίες πρέπει να

περιέλθουν στον έλεγχο του Φορέα Διαχείρισης της Δίκαιης Μετάβασης, του οποίου η ΔΕΗ θα αποτελεί μέλος.

4.1.7 Προώθηση της αστικής αναζωογόνησης και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης (παράρτημα 5)

Η μετάβαση σε ένα νέο παραγωγικό-οικονομικό μοντέλο θα είναι δίκαιη, εάν δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης εξασφαλίζοντας την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα των πόλεων και των οικισμών της περιοχής.

Όπως επιγράφεται και στον 11^ο από του 17 στόχους του ΟΗΕ για την Βιώσιμη Ανάπτυξη : **‘Δημιουργούμε πόλεις και ανθρώπινους οικισμούς χωρίς αποκλεισμούς, ασφαλείς, ανθεκτικούς και βιώσιμους’.**

Στην προσπάθεια προσέγγισης αυτής της λογικής για την πόλη της Κοζάνης και τους οικισμούς απαραίτητος είναι ένας ολοκληρωμένος καταγεγραμμένος στρατηγικός σχεδιασμός. Στην κατεύθυνση αυτή έχουν γίνει βήματα, έχουν δρομολογηθεί έργα που πρέπει να εμπλουτισθούν και να συμπληρωθούν με νέα.

Ο ολοκληρωμένος στρατηγικός σχεδιασμός για μια βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη της πόλης και των οικισμών του Δήμου Κοζάνης, πρέπει να περιλαμβάνει:

- ✓ την ολοκλήρωση του αναθεωρημένου με όρους βιωσιμότητας Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (ΓΠΣ) Κοζάνης με ενσωμάτωση των επιλογών του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ)
- ✓ την πρόταση για αξιοποίηση του χώρου του ΟΣΕ και σύνδεσή του με το κέντρο της πόλης
- ✓ την αξιοποίηση του στρατοπέδου Μακεδονομάχων ως νέο διοικητικό κέντρο
- ✓ την ανάπτυξη της ΖΕΠ με την χωροθέτηση νέων κατασκευών, χρήσεων και λειτουργιών (ΕΠΑΛ, κέντρο υποστηριζόμενης διαβίωσης ατόμων με νοητική υστέρηση και πολλαπλές αναπηρίες, κέντρο διάδοσης τεχνολογίας κλπ)
- ✓ την ανάπτυξη της νέας πανεπιστημιούπολης και τον εκσυγχρονισμό του χώρου του ΑΤΕΙ Κοζάνης
- ✓ την ανάδειξη της Βιβλιοθήκης ως μιας από τις κορυφαίες της χώρας, την προώθηση του παραδοσιακού και σύγχρονου πολιτισμού της πόλης και των οικισμών

- ✓ την ανάδειξη των μνημείων της πόλης και του αρχαιολογικού χώρου και μουσείου Αιανής
- ✓ την αξιοποίηση του χώρου του στρατοπέδου Ρωμανέλη ως δίπολο αναψυχής και Αθλητισμού με το Κουρί
- ✓ την αξιοποίηση της σημαντικής ακίνητης περιουσίας του Δήμου
- ✓ την διεκδίκηση της απόκτησης και αξιοποίησης του ΞΕΝΙΑ Κοζάνης
- ✓ την προώθηση της αγροτικής οικονομίας (αναδασμοί, αρδευτικά δίκτυα)
- ✓ την αξιοποίηση του φυσικού πλούτου της περιοχής (Βούρινος-Γεωπάρκο)
- ✓ την προώθηση του τουρισμού με την αξιοποίηση του υδάτινου αποθέματος (λίμνες Πολυφύτου και Ιλαρίωνα) και των εναλλακτικών αθλητικών δραστηριοτήτων (ορειβασία, υδάτινες δραστηριότητες, περιπατητικές διαδρομές).

Αναλυτικά:

4.1.7.1 Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ)

Από το 1991 είχαν ξεκινήσει διαδικασίες τροποποίησης του ΓΠΣ του 1986, χωρίς να ολοκληρωθούν. Σήμερα το ΓΠΣ που κατατέθηκε ως πρόταση το διάστημα 2001-2006 αναθεωρείται με ρεαλιστικές προτάσεις υλοποίησης και περιορισμένες και σταδιακά υλοποιούμενες επεκτάσεις ενσωματώνοντας, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω τις επιταγές του ΣΒΑΚ, την πρόταση του ΕΣΣΒΑΑ, το στρατόπεδο Μακεδονομάχων κλπ.

4.1.7.2 Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ)

Η Στρατηγική Βιώσιμης Κινητικότητας της Κοζάνης υπηρετεί μια συνδυασμένη πολεοδομική και κυκλοφοριακή κατεύθυνση. Υπέρτατος στόχος είναι η ανάδειξη της ταυτότητας της πόλης και η συγκρότηση ενός περιβάλλοντος κοινωνικά συνεκτικού.

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

ΑΣΣΑΛΗΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ

ΚΑΘΑΡΗ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ

ΔΙΑΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

Οι βασικές στρατηγικές που προτείνεται να ακολουθηθούν:

- ✓ απελευθέρωση του κέντρου από τα μηχανοκίνητα μέσα ιδιωτικής χρήσης

- ✓ σχεδιασμός πολεοδομικών και κυκλοφοριακών πολιτικών συγκράτησης επεκτάσεων της πόλης προς την περιφέρεια
- ✓ δημιουργία γειτονιών ήπιας κυκλοφορίας
- ✓ επιλογή ακτινικών διαδρομών που θα συνδέουν το κέντρο με τις εφαιπτόμενες περιοχές κατοικίας και που θα αναπλαστούν
- ✓ χάραξη πράσινων διαδρομών με θεματικούς προορισμούς (διοίκηση-πολιτισμός-αθλητισμός κλπ)
- ✓ χάραξη περιμετρικών της πόλης οδών με στόχο την αποσυμφόρηση

4.1.7.3 Επιχειρησιακό Σχέδιο Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής ανάπτυξης (ΕΣΣΒΑΑ)

Με αυτό το σχέδιο και το αντίστοιχο πρόγραμμα έργων στο πλαίσιο του ΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2014-2020) που αποτελεί την πρόταση του Δήμου Κοζάνης, προωθείται η αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος του ιστορικού της κέντρου, η ανάδειξη της ευρύτερης περιοχής του νοητού άξονα που ενώνει την κεντρική πλατεία Νίκης της πόλης με την περιοχή του προς αξιοποίηση και ανάπλαση του χώρου του Σιδηροδρομικού Σταθμού, η δημιουργία δικτύου εκτεταμένων πεζοδρομήσεων και διαμορφώσεων κομβικών κοινόχρηστων χώρων.

4.1.7.4 Στρατόπεδο «Μακεδονομάχων»

Ο Δήμος Κοζάνης έχει προχωρήσει σε αρχική συμφωνία με το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (ΥΠΕΘΑ) και το Ταμείο Εθνικής Άμυνας (ΤΕΘΑ) για παραχώρηση με όρους και για την αξιοποίηση τμήματος 220 στρεμμάτων περίπου και κτιρίων του στρατοπέδου «Μακεδονομάχων», καθώς και της έκτασης των 19,5 στρεμμάτων περίπου του πρώην Στρατοπέδου «Ψυχογιού».

4.1.7.5 Έξυπνη / ψηφιακή πόλη

Η στρατηγική της "Έξυπνης Πόλης" προσφέρει μια τεχνολογική μετάβαση, με την οποία η Δημοτική Αρχή, οι εταιρείες, τα καινοτόμα δίκτυα και κυρίως οι πολίτες αξιοποιούν και χρησιμοποιούν το ψηφιακό μοντέλο της πόλης για την κάλυψη των τεχνολογικών και κοινωνικών αναγκών.

Η έννοια της 'Εξυπνης Πόλης', συνίσταται στην αποδοτικότερη λειτουργία των παραδοσιακών δικτύων και υπηρεσιών μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στα:

- ✓ δίκτυα μεταφορών
- ✓ δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης
- ✓ διαχείριση απορριμμάτων
- ✓ δίκτυα φωτισμού
- ✓ δίκτυα ενέργειας / θέρμανση κτιρίων

Στις παραπάνω κινήσεις στρατηγικής της έξυπνης Πόλης συνδράμει και συνδέεται ένα σύγχρονο **GIS (Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών)** που έχει αναπτύξει ο Δήμος Κοζάνης. Η ανάπτυξη (GIS) έχει στόχο την εξυπηρέτηση τόσο των πολιτών (γραμμή δημότη, θέματα πολεοδομίας κλπ), όσο και των Δημοτικών Υπηρεσιών (παρακολούθηση έργων, συντηρήσεις υποδομών, ηλεκτροφωτισμού, πολεοδομία κλπ), αλλά και την προώθηση του πολιτισμού, του τουρισμού κλπ.

4.1.7.6 Ζώνη Ενεργού Πολεοδομίας (ΖΕΠ)

Στην περιοχή της ΖΕΠ και σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της όμορης Πανεπιστημιούπολης και ενόψει των νέων δεδομένων και προκλήσεων που φέρει η αναγκαία ανάπτυξη ενός νέου οικονομικού-παραγωγικού μοντέλου στην πορεία για μια Δίκαιη Μετάβαση, μπορούν να χωροθετηθούν:

- ✓ νέο ΕΠΑΛ
- ✓ κέντρο υποστηριζόμενης διαβίωσης ατόμων με νοητική υστέρηση και πολλαπλές αναπηρίες
- ✓ κέντρο διάδοσης τεχνολογίας

4.1.7.7 Χώρος πρασίνου & αναψυχής 'Κουρί'– Στρατόπεδο Ρωμανέλη

Μετά τις εργασίες αποκατάστασης του χώρου του "Κουρί" έπεται η αξιοποίηση του χώρου του στρατοπέδου Ρωμανέλη στην κατεύθυνση της δημιουργίας δίπολου αναψυχής και Αθλητισμού και την σύνδεση αυτών με την πόλη μέσω μεγάλου πεζοδρόμου και ποδηλατοδρόμου.

4.1.7.8 Κέντρο Καινοτομίας

Δημιουργία κέντρου επιχειρηματικής καινοτομίας για ΑΠΕ, αποθήκευση ενέργειας και κυκλική οικονομία, στην περιοχή του ΒΙΟΠΑ ξύλου.

4.1.7.9 Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα για πληττόμενους οικισμούς

Προτείνεται εκπόνηση Ειδικού αναπτυξιακού Προγράμματος για πληττόμενους, από την διαχρονική δράση της ΔΕΗ στην περιοχή, οικισμούς. Αφορά σε όμορους, των ορυχείων, οικισμούς (ΔΕ Ελλησπόντου, ΔΕ Υψηλάντη κλπ) που για 60 χρόνια είχαν την μέγιστη αμεσότητα και είχαν υποστεί τις συνέπειες της εξορυκτικής δραστηριότητας της ΔΕΗ.

Το ΕΑΠ αυτό θα περιλαμβάνει τους τομείς:

- ✓ βασικές υποδομές (οδικά δίκτυα, ύδρευση, αποχέτευση κλπ)
- ✓ παραχώρηση εκτάσεων σε κατοίκους των οικισμών με αναδασμό για αγροτική και κτηνοτροφική εκμετάλλευση
- ✓ άρδευση εκτάσεων αγροτικής εκμετάλλευσης
- ✓ προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος
- ✓ ειδικό πρόγραμμα εξοικονόμησης ενέργειας πλήρως επιδοτούμενο

4.1.7.10 Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής σε οικισμούς

Προτείνεται εκπόνηση προγράμματος που αφορά στους υπόλοιπους οικισμούς της περιοχής με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και σκοπό την συγκράτηση του εργατικού δυναμικού και των κατοίκων στον τόπο τους.

Το πρόγραμμα αυτό θα περιλαμβάνει τους τομείς:

- ✓ βασικές υποδομές (οδικά επαρχιακά, δημοτικά και αγροτικά δίκτυα, ύδρευση, αποχέτευση κλπ)
- ✓ άρδευση εκτάσεων αγροτικής εκμετάλλευσης
- ✓ προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος
- ✓ ειδικό πρόγραμμα εξοικονόμησης ενέργειας με υψηλά ποσοστά επιδότησης χωρίς εισοδηματικά κριτήρια

4.1.7.11 Αξιοποίηση παραλίμνιων περιοχών Πολυφύτου, Ιλαρίωνα (παράρτημα 6)

Αξιοποίηση της παραλίμνιας περιοχής της λίμνης πολυφύτου με στόχο την επιχειρηματική ανάπτυξη, αλλά και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής.

Συνεργασία με την ΔΕΗ για την παραχώρηση χρήσης στους όμορους Δήμους των νερών των λιμνών για τουριστική εκμετάλλευση, ιχθυοκαλλιέργεια, εναλλακτικές αθλητικές δραστηριότητες και άρδευση γεωργικών εκτάσεων

Προτείνεται εκπόνηση Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος παραλίμνιων περιοχών που θα περιλαμβάνει τους τομείς:

- ✓ βασικές υποδομές (εθνικά δίκτυα και παραλίμνιος δρόμος)
- ✓ ανάπτυξη παραγωγικού συστήματος (αγροτική οικονομία, ζωική παραγωγή, ιχθυοκαλλιέργεια κλπ)
- ✓ προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος
- ✓ οικιστική και χωροταξική αναδιάρθρωση
- ✓ ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων

4.1.8 Τηλεθέρμανση Κοζάνης (παράρτημα 7)

Πρόσφατα ανακοινώθηκαν οι προτάσεις της κυβέρνησης για την κοινή λειτουργία των τηλεθερμάνσεων Κοζάνης, Πτολεμαΐδας και Αμυνταίου.

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει:

- ✓ να επιδιωχθεί η ολοκλήρωση της κατασκευής της επιλεγόμενης λύσης μέχρι το κλείσιμο των λιγνιτικών μονάδων και να μην υπάρξει κενό στην τροφοδοσία με θερμική ενέργεια
- ✓ σε περίπτωση που δεν ολοκληρωθεί η υλοποίηση των αναγκών για την εναλλακτική τροφοδοσία με θερμική ενέργεια των Τ/Θ, να παραταθεί, για όσο διάστημα απαιτηθεί, η λειτουργία μιας ή δυο μονάδων του ΑΗΣ Αγ. Δημητρίου
- ✓ να υπάρχει η δυνατότητα σταδιακής αξιοποίησης και άλλων πηγών ενέργειας, δεδομένου πως το φυσικό αέριο είναι ορυκτό καύσιμο, έχει ευμετάβλητη τιμή και η βιωσιμότητα του εξαρτάται από εξωτερικούς παράγοντες (ευρωπαϊκές και παγκόσμιες πολιτικές για την κλιματική αλλαγή)
- ✓ να δρομολογηθεί παράλληλα και το ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων και ιδιωτικών κτηρίων που θα περιορίσει την αναμενόμενη αύξηση του κόστους θέρμανσης, θα συμβάλει στον περιορισμό της ενεργειακής φτώχειας και θα δημιουργήσει πολλές θέσεις εργασίας
- ✓ να αξιοποιηθεί η χρήση τηλεθέρμανσης και για παραγωγικές δυνατότητες
- ✓ να προχωρήσουν οι επεκτάσεις του δικτύου και σε οικισμούς, όπου υπάρχει ωριμότητα (Κρόκος – Δρέπανο – Νέα Ποντοκώμη)

Οι εγκαταστάσεις της Τηλεθέρμανσης Κοζάνης

4.1.9 Ενεργειακές Κοινότητες (παράρτημα 8)

Η Ενεργειακή Κοινότητα (Ε. Κοιν.) είναι αστικός συνεταιρισμός αποκλειστικού σκοπού, με στόχο την προώθηση της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας (ν. 4430/2016 (Α' 205)) και της καινοτομίας στον ενεργειακό τομέα, την αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας και την προαγωγή της ενεργειακής αειφορίας, την παραγωγή, αποθήκευση, ιδιοκατανάλωση, διανομή και προμήθεια ενέργειας, την ενίσχυση της ενεργειακής αυτάρκειας και ασφάλειας σε νησιωτικούς δήμους, καθώς και την βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας στην τελική χρήση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, μέσω της δραστηριοποίησης στους τομείς των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.), της Συμπααραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.), της ορθολογικής χρήσης ενέργειας, της ενεργειακής αποδοτικότητας, των βιώσιμων μεταφορών, της διαχείρισης της ζήτησης και της παραγωγής, διανομής και προμήθειας ενέργειας.

Ο Δήμος Κοζάνης προχώρησε ήδη στην σύσταση μιας Ενεργειακής Κοινότητας (netmetering) με την επωνυμία «Ενεργειακή Κοινότητα Κοζάνης Περιορισμένης Ευθύνης» έχοντας ως ιδρυτικά μέλη τον Δήμο Κοζάνης, την Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης του Δήμου Κοζάνης (ΔΕΥΑΚ), την Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Απορριμμάτων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (ΔΙΑΔΥΜΑ), τον Οργανισμό Αθλητισμού-Πολιτισμού και Νεολαίας Δήμου Κοζάνης (ΟΑΠΝ), καθώς και την Κοβεντάρειο Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης.

Βασικός σκοπός της Ενεργειακής Κοινότητας είναι η υλοποίηση δράσεων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ προκειμένου να συμψηφίζεται εξ ολοκλήρου η καταναλισκόμενη ενέργεια των εταίρων της.

Μέσα από την λειτουργία της Ενεργειακής Κοινότητας, θα συμψηφίζονται οι καταναλώσεις όλων των δημοτικών και σχολικών κτηρίων, οι καταναλώσεις του δημοτικού φωτισμού, των αντλιοστασίων, των γεωτρήσεων και γενικότερα όλων των εγκαταστάσεων του Δήμου που καταναλώνουν ηλεκτρικό ρεύμα. Απώτερος στόχος είναι η κάλυψη στο 100% των ενεργειακών αναγκών σε ηλεκτρική ενέργεια του Δήμου με την χρήση ΑΠΕ.

Στο πλαίσιο της κοινωφελούς λειτουργίας του, ο Δήμος θα προβεί στην μείωση των δημοτικών τελών φωτισμού για τους δημότες και τις επιχειρήσεις της περιοχής παρέχοντας έμμεση οικονομική στήριξη.

4.1.10 Πρωτογενής Τομέας - Αγροτική και Κτηνοτροφική Οικονομία

4.1.10.1 Φυτική παραγωγή

- ✓ Αναδιάρθρωση-επαναπροσδιορισμός καλλιεργειών με χρήση έξυπνων ψηφιακών μέσων
- ✓ Ανάδειξη και προώθηση τοπικών προϊόντων (κρόκος-αρωματικά φυτά κλπ)
- ✓ Ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών με καινοτόμες μεθόδους
- ✓ Ανάπτυξη αρδευτικών δικτύων
- ✓ Δημιουργία – ενίσχυση συνεταιριστικών πρωτοβουλιών
- ✓ Δημιουργία συστάδων θερμοκηπίων μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας
- ✓ Ποιοτικός προσανατολισμός παραγωγής
- ✓ Σταδιακή μείωση των μονοκαλλιεργειών

4.1.10.2 Ζωική παραγωγή

- ✓ Χωροθέτηση κτηνοτροφικών ζωνών
- ✓ Εκσυγχρονισμός της κτηνοτροφίας
- ✓ Αναδιάρθρωση κλάδων ζωικής παραγωγής
- ✓ Ορθολογική ανάπτυξη και αξιοποίηση των νομευτικών πόρων

4.1.10.3 Μεταποίηση – Εμπορία

- ✓ Ενίσχυση υποδομών συγκέντρωσης – τυποποίησης και διακίνησης γεωργικών προϊόντων
- ✓ Ανάπτυξη επιχειρήσεων μεταποίησης αγροτικών προϊόντων (ΜΜΕ) – Καθετοποιημένη διαδικασία

- ✓ Δημιουργία νεοσύστατων επιχειρήσεων τροφίμων με βάση την γεωργία και κτηνοτροφία της περιοχής
- ✓ Καθετοποίηση δασικών προϊόντων

4.1.11 Ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής

Η επένδυση στον πολιτισμό, μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών και να συμβάλει στην διατήρηση της κοινωνικής συνοχής, αλλά και στον επαναπροσδιορισμό της εικόνας της περιοχής. Είναι σημαντική ως στρατηγική επιλογή, η αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματός μας και η ενίσχυση της καλλιτεχνικής δημιουργίας ως μια δυναμική και εξωστρεφής ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής.

Οι άξονες δράσεων ενίσχυσης του πολιτισμού

- ✓ ανάδειξη Λαϊκού Πολιτισμού (άυλη πολιτιστική κληρονομιά)
- ✓ ανάδειξη της εξωστρέφειας της Κοβενταρείου Δημοτικής Βιβλιοθήκης της Κοζάνης με προώθηση συνεργασιών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και ενίσχυση με προσωπικό
- ✓ διοργάνωση εξωστρεφών πολιτιστικών εκδηλώσεων
- ✓ στήριξη νέων καλλιτεχνών και σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας
- ✓ διασύνδεση της βιομηχανικής κληρονομιάς με την πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής

4.1.12 Επιστημονική και τεχνική στήριξη, ωρίμανση δράσεων

Προϋπόθεση για την εγκατάσταση οποιασδήποτε χρήσης στις περιοχές παρέμβασης αποτελεί η ύπαρξη εγκεκριμένου Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου και Ειδικού Χωρικού Σχεδίου, όπου θα καθορίζονται οι χρήσεις γης και οι όροι δόμησης.

Στην συνέχεια ο σχεδιασμός των έργων που θα εξειδικευθούν από το Επιχειρησιακό Σχέδιο και η ένταξή τους σε κάποιο χρηματοδοτικό πρόγραμμα, θα πρέπει να συνοδεύονται από επιστημονική τεκμηρίωση μέσα από σχετικές μελέτες σκοπιμότητας και βιωσιμότητας.

Τέλος η ωρίμανση μελετών θα περιλαμβάνει:

- ✓ Αρχικές υποστηρικτικές μελέτες
 - Γεωλογικές και Γεωτεχνικές μελέτες
 - Υδρολογικές μελέτες
 - Στρατηγικές Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
- ✓ Εγκρίσεις από δημόσιους φορείς

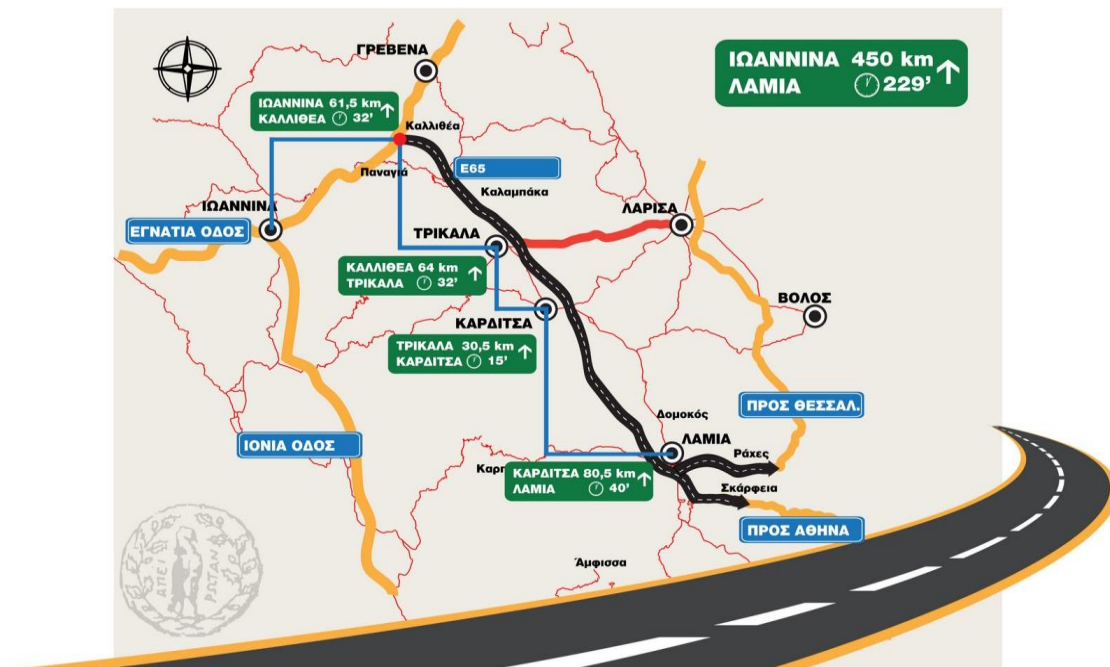
- ✓ Οριστικές μελέτες και μελέτες εφαρμογής (με προϋπολογισμό και τεύχη δημοπράτησης)
- ✓ Αδειοδοτήσεις

4.2. Μεσο-μακροπρόθεσμο σχέδιο

4.2.1 Υποδομές μεταφορών (παράρτημα 9)

Η ολοκλήρωση της Εγνατίας έχει άρει σε μεγάλο βαθμό την απομόνωση της Δυτικής Μακεδονίας. Ωστόσο στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται με την βίαιη απολιγνιτοποίηση που επιχειρείται και με το νέο παραγωγικό-οικονομικό μοντέλο, στο οποίο πρέπει να στραφεί η περιοχή, αντικαθιστώντας την μονοκαλλιέργεια του λιγνίτη σε μια πορεία για μια Δίκαιη Μετάβαση, είναι απαραίτητη η συμπλήρωση των βασικών υποδομών.

Στις οδικές μεταφορές κρίνεται απαραίτητη η συμπλήρωση του νότιου κάθετου άξονα της Εγνατίας, Ε65 (σύνδεση με Αθήνα), η σύνδεση με Λάρισα μέσω αυτοκινητοδρόμου (σύνδεση με λιμάνι του Βόλου), καθώς και η συμπλήρωση του κάθετου άξονα της Εγνατίας Πτολεμαΐδα - Φλώρινα.

Η χάραξη του αυτοκινητόδρομου Ε65

Οι προοπτικές του σιδηροδρόμου στην Κοζάνη αφορούν στην υλοποίηση της Σιδηροδρομικής Εγνατίας, οπότε και μπορεί να επιτευχθεί ένα σύγχρονο

σιδηροδρομικό δίκτυο, εφάμιλλο του ευρωπαϊκού, με την Κοζάνη να αποκτάει κεντρική θέση σε αυτό, σε επίπεδο Περιφέρειας.

Η Σιδηροδρομική Εγνατία μπορεί να υλοποιηθεί με την σύνδεση της Κοζάνης με την Θεσσαλονίκη μέσω Βέροιας (προαστιακός) με μια νέα χάραξη στο ύψος της λίμνης Πολυφύτου. Στην συνέχεια μέσω Σιάτιστας (Μπάρα – νέα χάραξη) μπορεί να γίνει σύνδεση με Καστοριά

(υπάρχει χάραξη) και το Διευρωπαϊκό δίκτυο (σύνδεση με Πόγραδες-Δυρράχιο).

Ο σχεδιασμός συνδέεται με την ανάπτυξη νέου εμπορευματικού σταθμού Κοζάνης στο ύψος του Μαυροδενδρίου και σύνδεση με Φλώρινα, την ΒΙΠΕ Κοζάνης, καθώς και την προοπτική ανάπτυξης Διαμετακομιστικού Εμπορικού Κέντρου στην ίδια περιοχή.

Απαιτείται ουσιαστική αναβάθμιση και επαναπροσανατολισμός της χρήσης του αεροδρομίου Κοζάνης ‘Φίλιππος’ με στρατηγικό στόχο **να καταστεί η Κοζάνη Κέντρο Γενικής Αεροπορίας² (παράρτημα 3).**

4.2.2 Αποκαταστάσεις εδαφών σε εφαρμογή του Ειδικού Χωρικού Σχεδίου

Τα έργα αποκατάστασης των εδαφών των πρώην ορυχείων της ΔΕΗ θα πρέπει να ακολουθήσουν την διαδικασία που περιγράφηκε παραπάνω στην παράγραφο του Χωροταξικού Σχεδιασμού (4.1.6)

Ανάλογα με τις χρήσεις γης που θα προσδιοριστούν από το Ειδικό Χωρικό Σχέδιο και την Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (με ενσωματωμένη την επικαιροποιημένη ΜΠΕ της ΔΕΗ)

² [Η παρουσίαση της Δημοτικής Κίνηση στο Δημοτικό Συμβούλιο με θέμα αξιοποίηση του αεροδρομίου Κοζάνης](#)

Ωστόσο το έργο των παρεμβάσεων αυτής της κλίμακας είναι τεράστιο και βασικό στόχο, πέραν της αυτονόητης αποκατάστασης του περιβάλλοντος και ανάταξης του υδάτινου ισοζυγίου αποτελεί η παροχή πλήρους ασφάλειας για τις εγκαταστάσεις που θα χωροθετηθούν στην περιοχή με την ανάταξη των εδαφών.

Έτσι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- ✓ τοποθεσία (ανάγλυφο εδάφους, αποθέσεις, αυταναφλέξεις κλπ)
- ✓ γεωλογική σταθερότητα τόσο για τις κτιριακές εγκαταστάσεις, όσο και για τις περιβαλλοντικές παρεμβάσεις (λίμνες, δάση κλπ)
- ✓ τοπογραφία και υδρογραφία (ακριβείς αποτυπώσεις και πρόβλεψη για ανάταξη του υδάτινου αποθέματος)
- ✓ περιβαλλοντικοί κίνδυνοι
- ✓ αναπτυξιακές δυνατότητες, ευκαιρίες και κίνδυνοι
- ✓ οικονομικότητα λύσεων
- ✓ κοινωνικοί παράμετροι – στήριξη τοπικών κοινωνιών (βλ. Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα πληττώμενων οικισμών – παρ. 4.1.7.9)

4.2.3 Ενέργεια

4.2.3.1 Εξοικονόμηση Ενέργειας για την Δυτική Μακεδονία (παράρτημα 10)

- ✓ Άμεση ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου προγράμματος ενεργειακής εξοικονόμησης με πρωτοβουλία όλων των τοπικών φορέων (Περιφέρεια, Δήμοι, Πανεπιστήμιο, ΤΕΕ, κ.λ.π.) με συγκεκριμένους στόχους εξοικονόμησης και ορίζοντα κατά πρώτον το 2030 και κατά δεύτερον το 2050
- ✓ Δρομολόγηση της εκπαίδευσης του εργατικού προσωπικού σε νέες δεξιότητες σχετικά με την ενεργειακή αναβάθμιση των κτηρίων.

4.2.3.2 Κέντρο Αποθήκευσης Ενέργειας

Σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο η αποθήκευση ενέργειας είναι ένα μεγάλο ζητούμενο, ενώ σε κάποιες χώρες προωθούνται σχετικές επενδύσεις και πρωτοβουλίες³⁴. Επομένως στο πλαίσιο της ενεργειακής

³⁴<https://energytransition.org/2019/05/coal-plants-into-renewable-energy-storage-sites/>

μετάβασης που συντελείται παγκοσμίως, η επόμενη πρόκληση που έχουμε να διαχειριστούμε, είναι η αποθήκευση ενέργειας ώστε τα συστήματα να είναι βιώσιμα και λειτουργικά. Ήδη επενδύονται πόροι προς αυτήν την κατεύθυνση και αναζητούνται τεχνικές λύσεις με πολλές να είναι προχωρημένες ήδη. Ενώ και στο πλαίσιο της συνεργασίας της Περιφέρειάς μας με την Παγκόσμια Τράπεζα για την εκπόνηση ενός σχεδίου για την προσαρμογή της περιοχής στην μεταλιγνιτική εποχή, έχει καταγραφεί η ανάγκη ύπαρξης μιας πρώτης μελέτης σκοπιμότητας – βιωσιμότητας για την αξιοποίηση των υφιστάμενων υποδομών των λιγνιτικών μονάδων και την μετατροπή τους σε μονάδες αποθήκευσης ενέργειας⁵. Στόχος είναι να γίνει η Δυτική Μακεδονία Κέντρο Αποθήκευσης ενέργειας. Στην συγκεκριμένη πρόταση, κρίσιμος είναι ο ρόλος της ΔΕΗ που μπορεί να επιδείξει επιχειρηματικό, αλλά και ερευνητικό ενδιαφέρον

4.2.3.3 Φυσικό αέριο

Το φυσικό αέριο, ως ορυκτό, προσδιορίζεται μόνο ως καύσιμο μετάβασης. Ήδη είναι γνωστό ότι επενδύσεις σε αυτό για την επόμενη χρηματοδοτική περίοδο 2021-2027 δεν είναι επιλέξιμες από την ΕΕ. Επομένως η όποια επένδυση γίνει για την κάλυψη άμεσων αναγκών σε ενέργεια, πρέπει να υπολογίζει τον μέγιστο χρονικό ορίζοντα λειτουργίας της (το αργότερο μέχρι το 2040) ή την μετατροπή (τεχνολογικά και οικονομικά εφικτή) σε άλλη μορφή ενέργειας ΑΠΕ.

4.2.3.4 Ενέργεια από ΑΠΕ

4.2.3.4.1 Υδρογόνο

Το υδρογόνο αποτελεί μια καθαρή πηγή ενέργειας, αλλά παραμένει μια τεχνολογία σε φάση εξέλιξης. Για το μέλλον η τεχνολογία υδρογόνου θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντική εναλλακτική πηγή ενέργειας που θα χρησιμοποιείται στις μεταφορές και στην θέρμανση. Στην Δυτική Μακεδονία η ηλεκτρική ενέργεια που είναι αναγκαία για την παραγωγή υδρογόνου θα παράγεται κυρίως από φωτοβολταϊκά σε μεγάλη κλίμακα και θα μεταφέρεται με αγωγούς.

⁴<https://www.bbc.com/future/article/20180821-the-giant-coal-plant-converting-to-green-energy>

⁵<https://atainsights.com/wp-content/uploads/2019/04/190404- Michael-Geyer-Sebastian-Freund-Webinar-Carnot-Batteries-distr.pdf>

4.2.3.4.2 Φωτοβολταϊκά Πάρκα

Στην περιοχή του ενεργειακού λεκανοπεδίου του άξονα Κοζάνη-Πτολεμαΐδα-Αμύνταιο Φλώρινα έχει εγκατασταθεί μεγάλος αριθμός Φ/Β πάρκων και υπάρχουν ακόμα μεγαλύτερες πιέσεις για εγκατάσταση περισσότερων, λόγω της εγγύτητας της περιοχής με τα εγκαταστημένα συστήματα μεταφοράς του ΑΔΜΗΕ.

Ήδη η ΔΕΗ έχει ‘δεσμεύσει’ το σύνολο σχεδόν των ορυχείων για εγκατάσταση Φ/Β, υποβάλλοντας σχετικές αιτήσεις στη ΡΑΕ.

Θα ήταν καταστροφική για την περιοχή η επιλογή της ΔΕΗ να προχωρήσει τελικά στην εξαγγελθείσα εγκατάσταση Φ/Β 2GW στην περιοχή των ορυχείων, καλύπτοντας μια έκταση περίπου 60.000 στρ. και αποφεύγοντας επί της ουσίας την υποχρέωση της αποκατάστασης των εδαφών.

Είναι γνωστό, ότι κάθε περιοχή και συγκεκριμένα κάθε Δημοτική Ενότητα έχει περιβαλλοντικά μια συγκεκριμένη φέρουσα ικανότητα, η οποία δεν μπορεί και δεν πρέπει να παραβιάζεται!

Η Περιφέρεια και οι Δήμοι δεν έχουν την πλήρη εικόνα του συνόλου των αιτημάτων Φ/Β εγκαταστάσεων για την Δυτική Μακεδονία που έρχονται να προστεθούν στα ήδη εγκατεστημένα. Δεν έχει αξιολογηθεί από την Πολιτεία και την ΡΑΕ το κρίσιμο μέγεθος της ‘φέρουσας ικανότητας’, όσον αφορά στην εγκατάσταση Φ/Β και στον βαθμό κορεσμού ανά Δημοτική Ενότητα ώστε να σταματήσουν οι άδειες εγκατάστασης, εκεί όπου υπάρχει υπέρβαση αυτών των ορίων.

4.2.3.4.3 Βιοαέριο - Βιομάζα

Μονάδες αναερόβιας χώνευσης μπορούν να αξιοποιήσουν ζωικά απόβλητα και αγροτικά υπολείμματα παράγοντας βιοαέριο, το οποίο με την σειρά του χρησιμοποιείται για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας.

Μονάδες παραγωγής πελλετών χρησιμοποιούν δασική (ξυλώδη) βιομάζα για παραγωγή πελλετών που μπορούν να διατεθούν στην αγορά σε οικιακούς, βιομηχανικούς χρήστες ή σε δημόσια κτίρια.

Η θερμότητα που παράγεται από τις μονάδες ΣΗΘ χρησιμοποιείται για την κάλυψη θερμικού φορτίου για την ξήρανση της δασικής βιομάζας στην μονάδα παραγωγής πελλετών. Παράλληλα μπορεί

να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά ένας ή περισσότεροι λέβητες βιομάζας που χρησιμοποιεί για καύσιμο επίσης δασική βιομάζα ή pellet, για την κάλυψη θερμικών αναγκών της περιοχής.

4.2.3.5 Κατασκευή πράσινου ενεργειακού εξοπλισμού

Κατά το παρελθόν είχαν υπάρξει πολύ σημαντικές προτάσεις που όμως δεν βρήκαν την αναγκαία ανταπόκριση.

Το 2010 υποβλήθηκε πρόταση προς την ΔΕΗ από το Οικολογικό Κίνημα της περιοχής για την χωροθέτηση βιομηχανιών παραγωγής πράσινου ενεργειακού εξοπλισμού. Η πρόταση συνοδευόταν από αναλυτικό υπολογισμό των προβλεπόμενων θέσεων εργασίας που θα μπορούσαν να δημιουργηθούν.⁶

Τον Μάιο του 2011 η Δημοτική Κίνηση 'Κοζάνη - Τόπος να ζεις' απέστειλε επιστολή στον τότε πρόεδρο της ΔΕΗ για την κατασκευή εργοστασίου εξοπλισμού ανεμογεννητριών στο πλαίσιο της συνεργασίας της ΔΕΗ με την κινέζικη εταιρεία Sinovel⁷. Δυστυχώς καμιά από τις δυο προτάσεις δεν προχώρησε ποτέ παρά τις θετικές κριτικές που δέχτηκαν.

Σύμφωνα με το ΕΣΕΚ προβλέπεται ότι η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από αιολικά θα φτάσει μέχρι το 2030 τα 7GW από 3,6GW που είναι σήμερα. Το όποιο επενδυτικό ενδιαφέρον για την παραγωγή του αντίστοιχου εξοπλισμού θα πρέπει να χωροθετηθεί στις λιγνιτικές περιοχές με την υιοθέτηση των απαραίτητων κινήτρων. Η κατασκευή πράσινου ενεργειακού εξοπλισμού είναι κλάδος που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και συνάδει με τα χαρακτηριστικά της περιοχής.

4.2.3.6 Εξω-ηλεκτρικές χρήσεις του λιγνίτη

Η παύση της χρήσης του λιγνίτη για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, οδηγεί στην αναζήτηση άλλων, «εξω-ηλεκτρικών» χρήσεων του, που δεν θα επιβαρύνουν το περιβάλλον, τουλάχιστον όχι στον ίδιο βαθμό.

⁶<https://www.scribd.com/document/465957259/%CE%94%CE%95%CE%97-%CE%96%CE%B5%CF%81%CE%B2%CE%BF%CF%82-%CE%A0%CF%81%CE%B1-%CF%83%CE%B9%CE%BD-%CE%B8%CE%B5-%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%9A%CE%9F%CE%96-1>

⁷<https://www.scribd.com/document/465956898/%CE%94%CE%A4-%CE%94%CE%95%CE%97-%CE%96%CE%B5%CF%81%CE%B2%CE%BF%CF%82-%CE%91-%CE%93-Sinovel-411>

Οι δυνατές τέτοιες χρήσεις που θα μπορούσαν να διερευνηθούν για υλοποίηση στις υπό εξέταση περιοχές στην Ελλάδα,

- ✓ Αεριοποίηση του λιγνίτη για παραγωγή πολυμερών και συνθετικών καυσίμων (Coalto-chemicals)
- ✓ Εξαγωγή Σπανίων Γαιών από τον λιγνίτη
- ✓ Χρήση λιγνίτη για φίλτρα καθαρισμού και παραγωγή ενεργού άνθρακα (activated carbon products)
- ✓ Παραγωγή προϊόντων με βάση τα ανθρακονήματα (carbon fibre) από λιγνίτη
- ✓ Παραγωγή οργανοχουμικών λιπασμάτων και εδαφοβελτιωτικών από λιγνίτη
- ✓ Ανάπτυξη ενεργειακών καυσίμων

4.2.4 Έρευνα – Καινοτομία & Ανάπτυξη, ο ρόλος του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

- ✓ Επένδυση σε νέες τεχνολογίες, ιδίως στην τεχνολογία πληροφορίας και επικοινωνίας
- ✓ Ενίσχυση του ρόλου και της λειτουργίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και διασύνδεση με τις προκύπτουσες ανάγκες της περιοχής (π.χ. αποκατάσταση εδαφών)
- ✓ Χρηματοδότηση και λειτουργία των Ερευνητικών Κέντρων του Πανεπιστημίου
- ✓ Θέσπιση κινήτρων προσέλκυσης εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού
- ✓ Θέσπιση πλαισίου για την δυνατότητα φοίτησης αλλοδαπών σπουδαστών στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (ξενόγλωσσα τμήματα)

4.2.5 Ενεργειακές Κοινότητες (παράρτημα 6)

Η αξιοποίηση του εργαλείου των ενεργειακών κοινοτήτων για την παραγωγή ενέργειας με κοινωνικά δίκαιο τρόπο θα πρέπει να αντιμετωπιστεί και ως ένα εργαλείο μακροχρόνιας στρατηγικής με στόχο την εκτεταμένη συμμετοχή των πολιτών. Εκτιμούμε πως είναι εφικτοί ειδικοί στόχοι για την Δυτική Μακεδονία για την συμμετοχή των τοπικών νοικοκυριών σε ενεργειακές κοινότητες και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου κινήτρων προς αυτήν την κατεύθυνση. Οι στόχοι μπορούν να αφορούν στην περίοδο μέχρι το 2030 και μέχρι το 2050.

4.2.6 Ανάδειξη του φυσικού, οικιστικού και πολιτιστικού αποθέματος

Η συστηματική προβολή και ανάδειξη του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος και πολιτιστικής φυσιογνωμίας της περιοχής, σε συνδυασμό με την προσπάθεια διαμόρφωσης μιας ανθρωποκεντρικής κοινωνίας πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα.

Ο σχεδιασμός θα καλύπτει το σύνολο των δυνατοτήτων ανάδειξης των φυσικών πλεονεκτημάτων και διαθέσιμων της περιοχής, καθώς και τον πολιτισμό στις διάφορες εκφάνσεις του.

Οι στόχοι είναι

- ✓ Περιβαλλοντικοί - προστασία και ανάδειξη του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος
- ✓ Κοινωνικοί – νέες ευκαιρίες απασχόλησης, βελτίωση της ποιότητας ζωής
- ✓ Οικονομικοί – διεύρυνση των πηγών παραγωγής εισοδήματος, αύξηση της επισκεψιμότητας

Ενδεικτικοί τομείς ενδιαφέροντος που θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο του σχεδιασμού είναι κατά τομέα οι ακόλουθοι:

- Φυσικό – Οικιστικό Περιβάλλον
 - Έργα προστασίας περιοχών
 - Δράσεις βελτίωσης και ανάδειξης του οικιστικού περιβάλλοντος
 - Δράσεις ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος
 - Δράσεις ερμηνείας περιβάλλοντος, ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και προσέλκυσης επισκεπτών
 - Δημιουργία περιπατητικών διαδρομών
 - Αξιοποίηση και ανάδειξη των ορεινών όγκων της περιοχής
- Πολιτισμός
 - Προϊστορία - Ιστορία (διαδρομή στον χρόνο)
 - Παράδοση – Ήθη – Έθιμα – Γαστρονομία
 - Παραδοσιακή και Σύγχρονη Μουσική
 - Τέχνες – Ζωγραφική – Θέατρο – Κινηματογράφος
 - Βιβλιοθήκη – Κοζάνη πόλη του Βιβλίου
 - Αθλητισμός – Εκδηλώσεις

5. Χρηματοδοτικά Εργαλεία

Η χρηματοδότηση του σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που θα κρίνουν την επιτυχία της υλοποίησης του σχεδίου. Θα πρέπει να υπάρξουν διαθέσιμοι πόροι προς χρηματοδότηση έργων και δράσεων τόσο σε βραχυπρόθεσμο, όσο και σε μακροπρόθεσμο επίπεδο. Απαιτείται ένα καλάθι πόρων που συνολικά θα στηρίξουν χρηματοδοτικά, βραχυπρόθεσμα αλλά και μακροπρόθεσμα την περιοχή.

5.1 Ευρωπαϊκό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης

Σύμφωνα με την τελευταία πρόταση της ευρωπαϊκής επιτροπής υπολογίζεται πως για την χώρα μας αντιστοιχεί ένα ποσό που ξεπερνά το 1,7 δις. Θεωρούμε πως αυτό το ποσό δεν επαρκεί και επιβάλλεται να διεκδικηθούν επιπλέον πόροι με την αναπροσαρμογή των κριτηρίων κατανομής μεταξύ των Περιφερειών.

5.2. Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης

Το Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης που δημιουργήθηκε με τον νόμο 4588/2018 προβλέπει την χρηματοδότηση, μέσω εποπτευόμενου από το ΥΠΕΝ φορέα, έργων και δράσεων Δίκαιης Ανάπτυξης των λιγνιτικών περιοχών (Κοζάνη – Φλώρινα – Μεγαλόπολη). Η ύπαρξη του Ε.Τ.Δ.Μ. είναι απαραίτητη μέχρι τουλάχιστον το 2030 με μεγαλύτερο του 6% ποσοστού που προβλέπεται από τις ΚΥΑ που έχουν ήδη εκδοθεί.

5.3. Τέλος ανάπτυξης βιομηχανικών περιοχών παραγωγής ρεύματος από λιγνιτικούς σταθμούς

Δεδομένου πως με τον νόμο 4533/2018 το τέλος πλέον υπολογίζεται με βάση την παραγόμενη από την λιγνίτη ενέργεια θα πρέπει μετά το 2023 ο **Τοπικός Πόρος** να αντικατασταθεί με άλλο αντίστοιχο τέλος.

5.4 ΕΣΠΑ 2014 – 2020

Αξιοποίηση επιπλέον πόρων από το τρέχον ΕΣΠΑ ώστε να χρηματοδοτηθεί ένα άμεσο μεταβατικό πρόγραμμα για την στήριξη της περιοχής.

5.5. Π.Δ.Μ – Εθνικοί Πόροι

Θα πρέπει στον εθνικό προϋπολογισμό του 2021 να περιληφθεί χρηματοδότηση έργων και δράσεων για το μεταβατικό πρόγραμμα Δίκαιης

Μετάβασης. Η χρηματοδότηση θα μπορεί να έχει τον χαρακτήρα φορολογικών ελαφρύνσεων ή άλλων οικονομικών κινήτρων.

5.6 ΕΣΠΑ 2021 – 2027

Επιπλέον του ειδικού επιχειρησιακού σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης και οι πόροι από τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021 – 2027 θα πρέπει να κατευθυνθούν σε δράσεις δίκαιης μετάβασης ανάλογα με το βαθμό επιλεξιμότητας

5.7 Άλλα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία

- ✓ Πόροι από Εθνικά και Ευρωπαϊκά Προγράμματα (Τομεακά - Πράσινο Ταμείο -ΠΑΑ)
- ✓ Ταμείο Παρακαταθηκών & Δανείων
- ✓ Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ)
- ✓ Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ)

6. Επίλογος

Το ιδιαίτερα δύσκολο εγχείρημα της μετάβασης σε ένα εντελώς διαφορετικό παραγωγικό και κοινωνικό μοντέλο σε τόσο ασφυκτικά σύντομο χρονικό διάστημα θα αποτελέσει παγκόσμια πρωτιά.

Το σύντομο της διαδικασίας που επιλέχθηκε από την Κυβέρνηση οδηγεί μαθηματικά σε μία βίαιη μετάβαση, τους κραδασμούς της οποίας θα εισπράξει όλη η τοπική κοινωνία. Εμείς οφείλουμε, πέραν των δικαιολογημένων αντιδράσεων αυτής, να συμβάλουμε με προτάσεις σε μια προσπάθεια μείωσης των συνεπειών της κοινωνικής κατάρρευσης.

Η μετάβαση και ο σχεδιασμός της επόμενης μέρας για την Δυτική Μακεδονία πρέπει να γίνει με την συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και όχι ερήμην της με την διαμόρφωση ενός κοινού οράματος και μιας συμφωνημένης στρατηγικής από όλους τους φορείς σε όλα τα επίπεδα.

Παράρτημα

Παράρτημα -1-

Μετεγκατάσταση Ακρινής: ‘Σημείο Μηδέν’

Η μετεγκατάσταση της Ακρινής έχει περάσει από πολλά κύματα τα τελευταία 10 χρόνια, χωρίς όμως επί της ουσίας δεν έχει δρομολογηθεί ποτέ.

Ο διαχρονικός εμπαιγμός και η τακτική των κυβερνήσεων και της ΔΕΗ να μεταθέτουν χρονικά το πρόβλημα χωρίς να το λύνουν, πράγμα που είχαμε στηλιτεύσει πολλές φορές κατά την διάρκεια της θητείας μας ως Δημοτική Αρχή, έχει οδηγήσει την μετεγκατάσταση σε αδιέξοδο και τους κατοίκους του οικισμού σε χρόνια ανασφάλεια .

Ο Υπουργός κ. Χατζιδάκης κατά την επίσκεψή του στην περιοχή δεν περιέλαβε στην ατζέντα του το θέμα, αλλά ούτε και ο κ. Μουσουρούλης έκανε νύξη ή αναφορά κατά την παρουσία του στην Περιφέρειά μας.

Το άρθρο 28 του νόμου 3937/2011, ο οποίος είναι ακόμα σε ισχύ, προβλέπει την μετεγκατάσταση του οικισμού.

Επομένως και ως ένδειξη ελάχιστου σεβασμού στους ανθρώπους της περιοχής, κυβέρνηση και ΔΕΗ έχουν την ηθική ευθύνη να ανακοινώσουν άμεσα και με ειλικρίνεια ποιες είναι οι προθέσεις σχετικά με την τύχη του οικισμού και την υποχρέωση να δρομολογήσουν την μετεγκατάστασή του.

Βρισκόμαστε πλέον στο σημείο μηδέν και δεν χωράει άλλη αναβολή. Ουδείς έχει το δικαίωμα να παίζει με το μέλλον των ανθρώπων της Ακρινής.

Εμείς θα καλέσουμε τον Δήμαρχο να προγραμματίσει άμεσα ειδικό Δημοτικό Συμβούλιο με αποκλειστικό θέμα τις εξελίξεις σχετικά με την μετεγκατάσταση του οικισμού και με την παρουσία όλων των τοπικών φορέων, της Περιφέρειας, των βουλευτών του Νομού, αλλά και εκπροσώπων των κομμάτων, ώστε να ενημερωθούν οι κάτοικοι για τις εξελίξεις, αλλά και να διαμορφωθεί υπό τα νέα δεδομένα η κοινή θέση φορέων και τοπικής κοινωνίας.

Η θέση της Δημοτικής Κίνησης ‘Κοζάνη – Τόπος να ζεις’ είναι πως το ζήτημα της μετεγκατάστασης της Ακρινής πρέπει να είναι στην καρδιά των διεκδικήσεων της περιοχής.

Παράρτημα -2-

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ «Σύσταση Φορέα Διαχείρισης-Αποκατάστασης ανενεργών/εξαντλημένων Λιγνιτωρυχείων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας»

Άρθρο 1

Σύσταση φορέα

Συνιστάται ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση Ανώνυμη Εταιρεία» και το διακριτικό τίτλο «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.». Στις διεθνείς συναλλαγές η επωνυμία θα αποδίδεται «METAVASI S.A.».

Η «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» λειτουργεί χάριν του δημόσιου συμφέροντος, σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου και των κατ' εξουσιοδότηση αυτού κανονιστικών αποφάσεων, τις διατάξεις του ν. 3429/2005 (Α'314) καθώς και, συμπληρωματικώς, τις διατάξεις του Ν.4413/2016 - ΦΕΚ 148/Α/8-8-2016 , και του ν. 4548/2018 περί ανωνύμων εταιρειών, εφόσον δεν αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος.

Η έδρα αυτής ορίζεται η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας στη Κοζάνη.

Η διάρκεια της εταιρείας ορίζεται σε τριάντα (30) έτη και αρχίζει από την καταχώρηση του καταστατικού της στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου (Γ.Ε.ΜΗ). Η διάρκεια δύναται να παραταθεί με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Εταιρείας.

Η εποπτεία της «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων της, ασκείται από την Συντονιστική Επιτροπή και κατ' επέκταση από την Κυβερνητική Επιτροπή και των άρθρων 3 και 1 αντίστοιχα της με αρ. 52/2019 Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου (ΠΥΣ). Οι μέτοχοι της Εταιρείας είναι η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, η ΔΕΗ Α.Ε, και οι Ενεργειακοί Δήμοι, με ισόποσο ποσοστό μετοχών. Με απόφαση Γενικής Συνέλευσης δύναται η ανάπτυξη και η συμμετοχή στις μετοχές της εταιρείας και από ιδιωτικές επενδυτικές επιχειρήσεις, συλλογικότητες κάθε είδους.

Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας ορίζεται σε ευρώ 50.000 € διαιρεμένο σε πεντακόσιες (500) ονομαστικές μετοχές των εκατό (100) ευρώ η κάθε μία, αποκλειστικής και πλήρους κυριότητας των μετόχων της εταιρείας.

Η «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» αποκτά νομική προσωπικότητα με την καταχώριση του καταστατικού της στο Γ.Ε.ΜΗ. Με κοινή απόφαση της εποπτεύουσας αρχής και των μετόχων, καταρτίζεται και κυρώνεται το αρχικό Καταστατικό της Εταιρείας, με το οποίο ρυθμίζονται όλα τα θέματα, που προβλέπονται στην κείμενη για τις ανώνυμες εταιρείες νομοθεσία και καταχωρίζεται στο ΓΕΜΗ, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις περί δημοσιότητας. Το καταστατικό της Εταιρείας μπορεί να τροποποιείται και να κωδικοποιείται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης σύμφωνα με τις διατάξεις περί ΑΕ.

Άρθρο 2

Σκοποί

1. Σκοπός της «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» είναι ο συντονισμός ενός μακροπρόθεσμου σχεδιασμού, ο προγραμματισμός και η υλοποίηση έργων αποκατάστασης των λιγνιτικών περιοχών της Π.Ε. Κοζάνης και της Π.Ε. Φλώρινας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, μέσα από ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ) από ένα καθεστώς, σταδιακά μειούμενης, χαμηλής και νομοτελειακά μηδενικής λιγνιτικής παραγωγής, σε ένα νέο παραγωγικό μοντέλο ανάπτυξης, στην κατεύθυνση της βέλτιστης αξιοποίησης των παραπάνω περιοχών, της περιβαλλοντικής ανάταξης, της κοινωνικής συνοχής, της τόνωσης της οικονομίας και της επιχειρηματικότητας, της ανάπτυξης του τουρισμού, του πολιτισμού και του αθλητισμού.

2. Στο πλαίσιο του σκοπού της η «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» δύναται, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, να εισηγείται προγραμματισμό, σχεδίαση, αποκατάσταση, αξιοποίηση και πραγματοποίηση έργων/δράσεων στις περιοχές των πρώην ορυχείων της ΔΕΗ, εγκαταλελειμμένων, κενών ή ανενεργών κτηρίων. Η «ΜΕΤΑΛΙΓΝΙΤΙΚΗ-ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» δύναται επίσης να αποκαθιστά κτίρια βιομηχανικής κληρονομιάς, να αναλαμβάνει δράσεις ενίσχυσης της νεοφυούς και καινοτόμου επιχειρηματικότητας και της αλληλέγγυας οικονομίας, ανάδειξης του τουριστικού χαρακτήρα των περιοχών, δράσεις πολιτιστικής αναβάθμισης και δράσεις αθλητισμού.

Η «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» αναλαμβάνει:

α. Την εκπόνηση επιμέρους μελετών, την διαχείριση και υλοποίηση του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ) που θα αποτυπώνει την μελλοντική αναπτυξιακή κατεύθυνση των περιοχών και θα δίνει απαντήσεις στα μείζονα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα απασχόλησης, ανάκτησης του εισοδήματος και

διατήρησης του πληθυσμού τους, τόσο στον βραχυπρόθεσμο, όσο και στο μεσο-μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα της φάσης της μετάβασης.

β. Την πρόταση για την αναμόρφωση του θεσμικού/χρηματοδοτικού πλαισίου με την αποσαφήνιση του ρόλου της Πολιτείας δια των αρμόδιων Υπουργείων, της ΔΕΗ, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της κοινωνίας.

γ. Τον έλεγχο και την διαχείριση των εκτάσεων των ορυχείων σε συνεργασία με την ΔΕΗ (ιδιοκτήτη των εκτάσεων και μέλος του Φορέα Διαχείρισης), την θεσμοθέτηση νέων χρήσεων γης και την επαναπόδοση στις τοπικές κοινωνίες.

δ. Την εκπόνηση μελετών και την αξιοποίηση υφιστάμενων επικαιροποιημένων μελετών και υλοποίηση έργων που θα προγραμματιστούν με βάση το ΣΔΑΜ, καθώς και την διαχείριση και αξιοποίηση όλων των δυνατών χρηματοδοτικών εργαλείων.

ε. Την συνέχιση και εμβάθυνση της συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσα από πρωτοβουλίες, όπως πχ η Coal Regions in Transition Platform.

3. Το πρόγραμμα δράσεων και παρεμβάσεων στις πρώην λιγνιτοφόρες περιοχές εξειδικεύεται και τροποποιείται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου και, κατόπιν σχετικής γνωμοδότησης της Τεχνικής Γραμματείας της Συντονιστικής Επιτροπής Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης.

4. Για την εξυπηρέτηση των σκοπών της η «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» δύναται, ενδεικτικά, να προβεί:

α. Στην σύνταξη του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ) για τις περιοχές της Π.Ε. Κοζάνης, της Π.Ε. Φλώρινας σε τρεις Φάσεις ενεργειών-έργων ανάπτυξης (βραχυπρόθεσμο-μεσοπρόθεσμο-μακροπρόθεσμο).

β. Στη διαμόρφωση πλαισίου συνεργασίας με την ΔΕΗ Α.Ε. στην κατεύθυνση της ενεργού συμμετοχής της στη σύνταξη και υποστήριξη του ΣΔΑΜ, με ουσιαστική διαφοροποίηση των εγκεκριμένων (και υπό αναθεώρηση) Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για τις περιοχές Κοζάνης και Φλώρινας.

γ. Στο πλαίσιο συνεργασίας με τη ΔΕΗ, στην ανάληψη την κυριότητας και του ελέγχου τμήματος των εδαφών.

δ. Στην κατάρτιση φακέλου, που θα περιλαμβάνει αφενός όλα τα δεδομένα της περιοχής ευθύνης της, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων του υπό αναθεώρηση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Δυτικής Μακεδονίας, των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων της ΔΕΗ Α.Ε. για την ευρύτερη περιοχή του λεκανοπεδίου Κοζάνης-Φλώρινας, της

Μονάδας Διαχείρισης Απορριμμάτων Δυτ. Μακεδονίας (Μ.Ε.Α.) κ. άλ. και αφετέρου τις κατευθύνσεις του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ).

ε. Στην σύνταξη σαφούς χρονοδιαγράμματος 30ετίας με καθορισμό φάσεων προετοιμασίας, εκπόνησης μελετών και εφαρμογής, σε συνάρτηση με χρηματοδοτικά εργαλεία και δείκτες παρακολούθησης.

στ. Στην διαχείριση όλων των χρηματοδοτικών εργαλείων που συνδέονται με την Πορεία Μετάβασης (ευρωπαϊκά, δημόσια, τοπικά) για την αποκατάσταση και αναδιάρθρωση των εδαφών.

ζ. Στην ανάθεση, εκπόνηση, εποπτεία, παρακολούθηση και παραλαβή μελετών, Ειδικού Χωρικού Σχεδίου, με στόχο τον καθορισμό χρήσεων γης και την οργάνωση των λειτουργιών στο σύνολο των εκτάσεων, σύμφωνα με το Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ).

η. Στην διενέργεια διαγωνισμών αρχιτεκτονικών και άλλων μελετών, σύμφωνα με το Ειδικό Χωρικό Σχέδιο.

θ. Στην καταγραφή του κτιριακού και πολιτιστικού αποθέματος και κάθε είδους υποδομής και κατασκευών, καθώς και στην ανάθεση, εκπόνηση, εποπτεία, παρακολούθηση και παραλαβή μελετών, ενδεικτικά, για την αποκατάσταση μνημείων βιομηχανικής κληρονομιάς, γενικά αναπλάσεων και αρχιτεκτονικών παρεμβάσεων, γεωλογικών και γεωτεχνικών ερευνών, ανάπτυξης εναλλακτικών μοντέλων καλλιέργειας (αρδευτικά δίκτυα κλπ) και γενικά μελετών επί θεμάτων που εξυπηρετούν ανάγκες του Δημοσίου και των ΟΤΑ.

ι. Στην συμμετοχή σε προγράμματα ανάπτυξης, δημόσια ή ιδιωτικά, σε επιχειρησιακά προγράμματα ΕΣΠΑ, καθώς και σε προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης.

ια. Στην ανάληψη, ως δικαιούχου, της εκτέλεσης έργων ή δράσεων στο πλαίσιο των συναφών με τους σκοπούς της, επιχειρησιακών ή άλλων προγραμμάτων.

ιβ. Στην εμπορική εκμετάλλευση (πώληση, ενοικίαση κλπ) εγκαταστάσεων και εδαφών

ιγ. Στην ανάληψη δράσεων ή εκτέλεσης έργων, κατόπιν σύναψης προγραμματικών συμβάσεων με επιλέξιμους φορείς, Ο.Τ.Α. ή Ν.Π.Δ.Δ., ιδίως κατά την εκτέλεση επιχειρησιακών προγραμμάτων.

ιδ. Στην ανάληψη πρωτοβουλιών, για την ανάπτυξη των κάθετων οδικών αξόνων (Ε65, Κοζάνη-Λάρισα κλπ)

ιε. Στην ανάληψη πρωτοβουλιών στον τομέα των Εθνικών Υποδομών, για την ένταξη στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα σύγχρονου σιδηροδρομικού δικτύου με απευθείας σύνδεση Θεσσαλονίκης-Κοζάνης-Καστοριάς-Αλβανίας, ως τμήματος της Σιδηροδρομικής Εγνατίας και στην ανάπτυξη σχεδίου συνδυασμένων μεταφορών.

ιζ. Στην προώθηση της κοινωνικής, κυκλικής και αλληλέγγυας οικονομίας, αλλά και της καινοτομίας στον ενεργειακό και όχι μόνο, τομέα.

ιη. Στην ανάπτυξη συνεργειών με τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα (Δυτ. Μακεδονίας και όχι μόνο) με στόχο την διασύνδεση με την παραγωγική ανασυγκρότηση των περιοχών, στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την παροχή κινήτρων εκπαίδευσης και κατάρτισης σε καινοτόμες τεχνολογίας και στην ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων εξειδίκευσης προσωπικού.

ιθ. Στον σχεδιασμό και την εκτέλεση έργων μέσα από το Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ), της αποκατάστασης των εδαφών, της σταθεροποίησης των εδαφών και της εξάλειψης των κινδύνων της σημερινής και μελλοντικής αύξησης των υπογείων υδάτων, της ανάταξης του υδάτινου ισοζυγίου της περιοχής και της συνολικής ανάδειξης των λιμναίων οικοσυστημάτων αυτής. Στην απόκτηση των απαιτούμενων περιβαλλοντικών και άλλων αδειών για τα παραπάνω έργα.

ιε. Στην ανάληψη πρωτοβουλιών-δράσεων για την διατήρηση του χαρακτήρα της περιοχής του λεκανοπεδίου Κοζάνης-Φλώρινας, ως Ενεργειακής Αειφορικής Καρδιάς της Χώρας με την προαγωγή, αποθήκευση, ιδιοκατανάλωση, διανομή και προμήθεια ενέργειας, με βάση τις ΑΠΕ, το φυσικό αέριο, το υδρογόνο, την βιομάζα, το βιοαέριο.

ιστ. Στον προγραμματισμό και υλοποίηση του έργου μετεγκατάστασης των Αναργύρων και την εκπόνηση, παρακολούθηση και εκτέλεση έργων Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος για την Ακρινή

ιθ. Στον προγραμματισμό και υλοποίηση έργων για την εξασφάλιση θερμικής ενέργειας ικανής να καλύψει τις ανάγκες θέρμανσης με την συνέχιση της λειτουργίας των Τηλεθερμάνσεων στις περιοχές της Κοζάνης, της Πτολεμαΐδας, του Αμυνταίου και της Φλώρινας με άλλες μορφές ενέργειας.

κ. Στην βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας, στην τελική χρήση, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, μέσω της δραστηριοποίησης στους τομείς των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.), της Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.), της ορθολογικής χρήσης ενέργειας, της ενεργειακής αποδοτικότητας, των βιώσιμων μεταφορών, της διαχείρισης της ζήτησης και της παραγωγής, διανομής και προμήθειας ενέργειας

κα. Στην οργάνωση ή/και συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης εργατικού δυναμικού, εκθέσεις, συνέδρια και εκδηλώσεις δημοσιότητας συναφών με τα θεματικά πεδία του Φορέα.

ιβ. Στην αποδοχή δωρεών, χορηγιών και πάσης φύσης ενισχύσεων για την επίτευξη των σκοπών του.

κγ. Σε κάθε μορφής συνέργεια με τις αρμόδιες διευθύνσεις των Υπουργείων, της Περιφέρειας Δυτ. Μακεδονίας, των Δήμων και κάθε αρμόδιο ή ενδιαφερόμενο φορέα, δημόσιο ή ιδιωτικό, για τον προγραμματισμό και υλοποίηση επιμέρους έργων.

κδ. Σε κάθε ενδεδειγμένη ενέργεια και δράση που εμπίπτει στους σκοπούς της έστω και αν δεν αναφέρεται ρητά παραπάνω.

Άρθρο 3 **Στόχοι**

1. Στόχο για την «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» αποτελεί η μετάβαση σε ένα νέο βιώσιμο παραγωγικό μοντέλο με την κεφαλαιοποίηση της τεχνογνωσίας και της βιομηχανικής κουλτούρας σε νέες δεξιότητες, την αποτελεσματική και βιώσιμη αποκατάσταση του περιβάλλοντος, την αξιοποίηση των αποκατεστημένων εδαφών και κυρίως την δρομολόγηση ενός νέου οικονομικού μοντέλου ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

2. Η επίτευξη των στόχων της «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» περνά μέσα από τρεις βασικούς άξονες, οι οποίοι συνάδουν άμεσα με τον Περιφερειακό Σχεδιασμό, όπως αυτός αποτυπώνεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020 και οι οποίοι είναι:

α. Η ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και ο εμπλουτισμός της παραγωγικής βάσης της περιοχής με καινοτόμες και ανταγωνιστικές δραστηριότητες.

β. Η ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού σε τομείς που συνδέονται άμεσα με το εν δυνάμει παραγωγικό περιβάλλον της περιοχής.

γ. Η προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και η διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών διαβίωσης.

3. Κρίσιμοι παράγοντες προκειμένου να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι και ευθύνη της «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» αποτελούν:

α. Η διαμόρφωση κοινής συναντίληψης μεταξύ των δυνητικά εμπλεκόμενων (stakeholders) αναφορικά με τους στόχους και την αναγκαιότητα του εγχειρήματος.

β. Η αποσαφήνιση του ρόλου των εμπλεκόμενων φορέων σε διαδημοτικό, περιφερειακό, κεντρικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, με όρους συνεργειών, συμπληρωματικότητας και ακολουθώντας την αρχή της επικουρικότητας.

γ. Η διασφάλιση της θεσμικά δεσμευτικής απόφασης από την Ελληνική Πολιτεία, αναφορικά με την αναγκαιότητα των παρεμβάσεων που άπτονται των επιπτώσεων της απανθρακοποίησης σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτ. Μακεδονίας.

δ. Η ξεκάθαρη στόχευση, τα διακριτά ορόσημα, η ολοκληρωμένη προσέγγιση και η συνεκτικότητα των δράσεων.

ε. Η αποτελεσματική και ευέλικτη δομή διαχείρισης, οι διαδικασίες ενδιάμεσης αξιολόγησης, η διαφάνεια στην υλοποίηση, τα μετρήσιμα αποτελέσματα με κοινά αποδεκτή μεθοδολογία.

στ. Οι ανοιχτές διαδικασίες πληροφόρησης και αλληλεπίδρασης με την κοινωνία.

Άρθρο 4

Διοικητικό Συμβούλιο

1. Το Διοικητικό Συμβούλιο της «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» είναι εννεαμελές (9) και αποτελείται από: α) Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο, ο οποίος είναι πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, επιστημονικής κατάρτισης και επαγγελματικής εμπειρίας επί συναφών με τους σκοπούς της εταιρείας δραστηριοτήτων, β) μέλος, ο οποίος είναι πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, επιστημονικής κατάρτισης και επαγγελματικής εμπειρίας επί νομικών θεμάτων, γ) μέλος, ο οποίος είναι πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, επιστημονικής κατάρτισης και επαγγελματικής εμπειρίας επί οικονομικών θεμάτων δ) μέλος, ο οποίος είναι πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, επιστημονικής κατάρτισης και επαγγελματικής εμπειρίας επί χωροταξικών, περιβαλλοντικών θεμάτων (μηχανικός), ε) μέλος, εκπρόσωπος της Συντονιστικής Επιτροπής της ΠΥΣ με αρ. 52/2019 (Α! 213), στ) μέλος, εκπρόσωπος περιφέρειας Δυτ. Μακεδονίας, ζ) μέλος εκπρόσωπος ΔΕΗ Α.Ε, η) μέλος εκπρόσωπος Ενεργειακών Δήμων, θ) μέλος εκπρόσωπος πολιτών (π.χ. περιβαλλοντικών οργανώσεων). Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι πενταετής

2. Οι θέσεις του Προέδρου και Διευθύνοντα Συμβούλου και των τριών μελών του Δ.Σ που προέρχονται από την ελεύθερη αγορά, είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και οι αποδοχές αυτών καθορίζονται σύμφωνα με τα οριζόμενα

3. Ο ορισμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου γίνεται με κοινή απόφαση των εποπτευόντων Υπουργών και των μετόχων της εταιρείας. για μία πενταετία, η οποία μπορεί να ανανεωθεί μία φορά για ισόχρονο διάστημα. Με όμοια απόφαση μπορούν να παύονται αζημίως για το Δημόσιο και την «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.».

Άρθρο 5

Τεχνική Γραμματεία

1. Το έργο και η λειτουργία της «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» υποβοηθείται από την 12μελή Τεχνική Γραμματεία της Συντονιστικής Επιτροπής Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης του αρ. 3 της με αρ. 52/2019 ΠΥΣ (Α! 213), όπως περιγράφεται στη παρ. 5 του άρθρου 104 Ν. 4685/20 (ΦΕΚ 92Α! 07-05-2020).

Άρθρο 6

Μετοχικό Κεφάλαιο – Μετοχές

1. Το μετοχικό κεφάλαιο της «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» ανέρχεται στο ποσό των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ, διαιρεμένο σε πεντακόσιες (500) ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας εκατό (100) ευρώ η κάθε μία. Το μετοχικό κεφάλαιο αναλαμβάνεται από τους μετόχους της εταιρείας και καταβάλλεται με μετρητά το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.
2. Τα δικαιώματα του Ελληνικού Δημοσίου ως εποπτεύουσα αρχή στο πλαίσιο συμμετοχής στη Γενική Συνέλευση ασκούνται από τον εκπρόσωπο που ορίζεται από αυτήν.
3. Οι μετοχές της «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» είναι ονομαστικές και αδιαίρετες.

Άρθρο 7

Πόροι

Πόροι της «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» είναι οι εξής:

1. Οι πρόσοδοι από την εν γένει διαχείριση και αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων από την εταιρεία (κεφάλαια και εκτάσεις ΔΕΗ Α.Ε.), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2.
2. Επιχορηγήσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, περιλαμβανομένων και προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας, που συγχρηματοδοτούνται ή χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή Διεθνείς Οργανισμούς ή εθνικούς πόρους.
3. Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΕΤΔΜ)
4. Ευρωπαϊκό Ταμείο Ειδικής Μετάβασης JTF (Just Transition Fund)
5. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων - ΕΤΕΠ (European Investment Bank – EIB)
6. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης – ΕΤΑΑ (European Bank for Reconstruction and Development – EBRD)
7. Τμήμα Δημοσίων Εσόδων από την δημοπράτηση δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ τη δεκαετία 2021-2030.
8. Τέλος Ανάπτυξης Βιομηχανικών Περιοχών από το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (ΕΑΠ – Τοπικός Πόρος), που έχει αποδέκτες Περιφέρειες και Δήμους της Δυτ. Μακεδονίας και της Πελοποννήσου.
9. Νέο ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας και ΠΕΠ Πελοποννήσου (ΕΣΠΑ 2023-2027), το οποίο θα είναι προσανατολισμένο στη νέα πραγματικότητα, με στοχευμένους για τις περιοχή Άξονες Προτεραιότητας.
10. Τομεακά Προγράμματα ΕΣΠΑ 2023-2027
11. Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ)

12. Τέλος δικαιωμάτων εκμετάλλευσης λιγνίτη (royalties).
13. Τμήμα εσόδων από το πρόγραμμα Δράσεων Περιβαλλοντικού Ισοζυγίου του Πράσινου Ταμείου.
14. Ειδικά Ευρωπαϊκά Μέσα Στήριξης JESSICA, JASPERS, ELENA
15. Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και η Παγκόσμια Τράπεζα.
16. Θεματικά εστιασμένα Ευρωπαϊκά Προγράμματα (Life, Erasmus κλπ)
17. Ιδιωτικά Κεφάλαια (Αναπτυξιακός Νόμος)
18. Δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες, χορηγίες και πάσης φύσεως ενισχύσεις νομικών ή φυσικών προσώπων, ημεδαπών ή αλλοδαπών για την επίτευξη του σκοπού της.
19. Έσοδα από κάθε άλλη νόμιμη αιτία.
20. Με κοινή απόφαση των εποπτευόμενων Υπουργών, του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση θεματικού Υπουργού, μπορούν να μεταφέρονται ως πόροι της Εταιρείας έσοδα από τέλη ή δικαιώματα, που τυχόν εισπράττονται από τρίτους και αφορούν συναφείς με την Εταιρεία σκοπούς. Επίσης, με κοινή απόφαση των εποπτευόμενων Υπουργών και του Υπουργού Οικονομικών, μπορούν να καθορίζονται ειδικότεροι κανόνες για τη διαχείριση και αξιοποίηση εσόδων από τη δραστηριότητα της Εταιρείας.

Άρθρο 8

Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας

Η «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» καταρτίζει Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας, εφόσον απαιτείται και σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3429/2005 (Α'314).

Άρθρο 9

Προσωπικό

1. Η «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» για την κάλυψη υπηρεσιακών αναγκών, όπως αυτές προσδιορίζονται στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας της, προσλαμβάνει προσωπικό με σύμβαση εργασίας αορίστου και ορισμένου χρόνου, με σύμβαση μίσθωσης έργου και έμμισθης εντολής, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία, όπως ενδεικτικά προβλέπεται στο ν. 2190/1994 (Α'28) περί προσλήψεων, άρθρο 6 του ν. 2527/1997 (Α'206), δυνάμενη να αιτείται την απόσπαση υπαλλήλων του Δημοσίου ή ΝΠΔΔ, η οποία θα αποφασίζεται από τους εκάστοτε αρμοδίους υπουργούς.

Παράρτημα -3-

Δελτίο Τύπου Δημοτικής Κίνησης σχετικά με το αεροδρόμιο Κοζάνης

Τα προβλήματα της αεροπορικής σύνδεσης της Κοζάνης με την Αθήνα και η εγκατάσταση της Egnatia Aviation στο «Φίλιππος» δείχνουν τον δρόμο για την αξιοποίηση του Αεροδρομίου της Κοζάνης.

Το τελευταίο διάστημα επικρατεί μεγάλη αβεβαιότητα για την λειτουργία του αεροδρομίου της Κοζάνης ως συνέπεια των οικονομικών προβλημάτων της Astra Airlines που εκτελεί το δρομολόγιο Αθήνα - Κοζάνη - Καστοριά - Αθήνα.

Πρέπει να αναφερθεί ότι για την διατήρηση αυτής της αεροπορικής σύνδεσης, η εταιρεία επιδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό με ποσόν που υπερβαίνει τις 600.000 ευρώ ετησίως, δεδομένου ότι η επιβατική της κίνηση δεν ξεπερνά τους 500 επιβάτες ετησίως. Η δε υφιστάμενη σύμβαση ισχύει μέχρι το 2022. Συνυπολογίζοντας την συνεχή αναβάθμιση των οδικών αρτηριών, η χρήση του αεροπλάνου γίνεται λιγότερο ανταγωνιστική.

Είναι σαφές λοιπόν ότι, όχι μόνο μακροπρόθεσμα, αλλά και βραχυπρόθεσμα, τίθεται ένα σοβαρό ζήτημα βιωσιμότητας του αεροδρομίου μας.

Ποια είναι όμως η ιδανική λύση για την καλύτερη αξιοποίηση του αεροδρομίου μας;

Η παρουσία της Egnatia Aviation στην Κοζάνη, εδώ και 2 χρόνια περίπου, δείχνει ένα ξεκάθαρο δρόμο ανάπτυξης και αξιοποίησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που δεν υπήρχαν στον ορίζοντα της περιοχής.

Τώρα είναι η ευκαιρία και η ανάγκη για την Κοζάνη να αποκτήσει αεροδρόμιο με χαρακτήρα γενικής αεροπορίας, όπως συμβαίνει σε πολλές περιοχές της Ευρώπης. Τώρα είναι η ευκαιρία και η ανάγκη για την Κοζάνη να διατηρήσει και να αναβαθμίσει το αεροδρόμιο ώστε να παρέχει υπηρεσίες, όχι μόνο σε επιβατικές πτήσεις, αλλά ευρύτερα αεροπορικές. Η δε αξιοποίησή του προς αυτήν την κατεύθυνση μπορεί να αποτελέσει αναπτυξιακό εργαλείο που θα φέρει προστιθέμενη αξία στην περιοχή, θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας, θα συμβάλει στην οικονομία. Οι συνθήκες και η γεωγραφική τοποθεσία του αεροδρομίου μας είναι ιδανικές για κάτι τέτοιο.

Σήμερα στην Κοζάνη, εκπαιδεύονται περίπου 100 μαθητές στην Σχολή Εκπαίδευσης Επαγγελματιών Πιλότων Αεροσκαφών Αερογραμμών «Egnatia Aviation». Είναι αναγκαίο να δοθεί η δυνατότητα αύξησης αυτού του αριθμού, καθώς επίσης και η δυνατότητα ανάπτυξης δραστηριοτήτων, όπως :

- Μετατροπή του αεροδρομίου σε πύλη εισόδου της χώρας
- Έναρξη Ιδιωτικών Πτήσεων – VIP Πτήσεις
- Λειτουργία υποδομών ως βάση συντήρησης αεροσκαφών εγχώριων και γειτονικών χωρών
- Δημιουργία ευρύτερων αεροπορικών υποδομών υποστήριξης
- Ανάπτυξη Αεροπορικών Επαγγελμάτων
- Ανάπτυξη Αεροτουρισμού
- Ανάπτυξη Αεραθλητισμού

Οι δυνατότητες είναι πραγματικά μεγάλες, όπως εξάλλου διαφαίνεται ως τώρα με την Egnatia Aviation.

Στην παρούσα φάση απαιτείται όραμα και πολιτική βούληση και έπειτα να δρομολογηθούν οι διαδικασίες για δημιουργία υποδομών ώστε το αεροδρόμιό μας να φιλοξενεί παράλληλα και γενικότερες αεροπορικές δραστηριότητες, καθιστώντας την Κοζάνη το επίκεντρο της Γενικής Αεροπορίας, όχι μόνο της Β. Ελλάδας, αλλά και της ευρύτερης περιοχής.

Παράρτημα -4- Δράσεις Κυκλικής Οικονομίας

❖ Θέσπιση «Πράσινων» Δημοσίων Συμβάσεων, οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν ως οδηγός για την βιομηχανική συμβίωση με την εισαγωγή και την προδιαγραφή πρακτικών βιομηχανικής συμβίωσης στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Ένα παράδειγμα θα μπορούσε να είναι η προώθηση δευτερογενών υλικών στην δημιουργία υποδομών ή η εισαγωγή στόχων για ποσοστά επαναχρησιμοποίησης σε δημόσια έργα.

Οι πράσινες δημόσιες συμβάσεις αφορούν σε:

- ✓ ανακύκλωση υλικών και επαναχρησιμοποίηση
- ✓ καταγραφή μιας απαιτούμενης ελάχιστης ποσότητας ανακυκλωμένου υλικού
- ✓ μείωση του ποσού της χρήσης βλαβερών ουσιών
- ✓ επιβολή τεχνικών απαιτήσεων που επηρεάζουν θετικά την ζωή των προϊόντων
- ✓ εισαγωγή στοιχείων οικολογικού σχεδιασμού που διευκολύνουν την ανάκτηση ή την περαιτέρω χρήση
- ✓ εφαρμογή εργαλείων επαλήθευσης για την πιστοποίηση του περιεχομένου και της ποιότητας των ανακυκλωμένων προϊόντων.

❖ Υποστήριξη ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων στον τομέα της κυκλικής οικονομίας και βιομηχανικής συμβίωσης, η οποία μπορεί να οργανωθεί σε ένα φάσμα προσφερόμενων υπηρεσιών, όπως:

- ✓ διάλογος (κινητοποίηση των μελών ενός δικτύου)
- ✓ σύνδεση (ανταλλαγή γνώσεων)
- ✓ συν-δημιουργία (διευκόλυνση συναλλαγών και υλοποίηση συνεργιών)

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται α) στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση, β) στην παροχή υπηρεσίας αντιστοίχισης (match-making), γ) στην μεταφορά γνώσης για την αποτελεσματική προώθηση της βιομηχανικής συμβίωσης .

❖ Ωρίμανση Δράσεων για το Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, οι βασικοί στόχοι των οποίων περιλαμβάνουν τα εξής:

- ✓ μείωση / μηδενισμό του ανθρακικού αποτυπώματος και του ενεργειακού αποτυπώματος σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση
- ✓ μείωση / μηδενισμό αποβλήτων (στερεών, οργανικών, κ.λπ.) σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση, μέσω της προώθησης λύσεων συμβατών με το πρότυπο της κυκλικής οικονομίας
- ✓ δημιουργία μακροπρόθεσμων θέσεων εργασίας.

Οι θεματικές των παραπάνω Δράσεων είναι:

- ✓ Εξοικονόμηση ενέργειας

- ✓ Παρεμβάσεις στον τομέα της κυκλικής οικονομίας/αξιοποίησης δευτερογενών υλικών
- ✓ Στήριξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας

Επέκταση της αξιοποίησης των προδιαλεγμένων οργανικών υλικών από τις περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας στο πλαίσιο της έγγραφης συμφωνίας της ΔΙΑΔΥΜΑ με την ΕΠΑΔΥΜ Α.Ε., ανάδοχο του ΟΣΔΑ Δυτικής Μακεδονίας που κατατέθηκαν στις 3/6/2015⁸

Ολοκλήρωση της επέκτασης του δικτύου συλλογής προδιαλεγμένου οργανικού υλικού σε όλη την Περιφέρεια.

- ✓ Κέντρο Επεξεργασίας και Αξιοποίησης ανακυκλώσιμων υλικών από όλη την Βόρεια Ελλάδα
- ❖ Με κέντρο το ΟΣΔΑ, κατασκευή μονάδων εξευγενισμού των παραγόμενων «δύσκολων» υλικών (πλαστική σακούλα / φιλμ, ανάμεικτο χαρτί / χαρτόνι)
 - ✓ Δημιουργία κινήτρων για προσέλκυση επενδύσεων στην περιοχή από την βιομηχανία πλαστικών και την βιομηχανία χαρτιού, εργοστάσια παραγωγής δίπλα στην παραγωγή των εξευγενισμένων προϊόντων.
 - ✓ Αξιολόγηση της πρότασης για την διαχείριση περιορισμένων ποσοτήτων «επικίνδυνων» αποβλήτων με βέλτιστο περιβαλλοντικό και οικονομικά αποδοτικό και ωφέλιμο τρόπο.

⁸<https://www.scribd.com/document/467026358/%CE%95-%CE%B3%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%BF-%CE%99%CE%A6%CE%A3>

Παράρτημα -5-

Ανθρωπογενές περιβάλλον

Ο σχεδιασμός για μια δίκαιη μετάβαση της περιοχής προς ένα νέο οικονομικό μοντέλο που θα ανατάξει και θα δημιουργήσει προϋποθέσεις περιβαλλοντικής, κοινωνικής και οικονομικής ανάκαμψης, περνάει μέσα από την βιώσιμη αστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών όλης της Δυτικής Μακεδονίας.

Η Μετάβαση σε ένα νέο παραγωγικό-οικονομικό μοντέλο θα είναι Δίκαιη, εάν δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης και εξασφαλίζει την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα των πόλεων και των οικισμών της περιοχής.

Όπως επιγράφεται και στον 11^ο από του 17 στόχους του ΟΗΕ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη : **Δημιουργούμε πόλεις και ανθρώπινους οικισμούς χωρίς αποκλεισμούς, ασφαλείς, ανθεκτικούς και βιώσιμους.**

Ο αστικός πολιτισμός είναι το μεγαλύτερο διακύβευμα για το μέλλον της κάθε πόλης. Η ρύπανση, ο θόρυβος, η υγεία, τα ατυχήματα, η αισθητική του δρόμου και γενικότερα των δημόσιων χώρων, η υποβάθμιση των αξιών ακινήτων κ.λπ. συνδέονται με την αστική αναζωογόνηση και την άσκηση πολιτικών για το περιβάλλον, την ποιότητα ζωής και την οικονομία. Στον τομέα των μετακινήσεων θα πρέπει έτσι να γίνουν αποδεκτές αρχές της βιώσιμης κινητικότητας ως προς την εξοικονόμηση χώρου και ενέργειας και ως προς ένα διαφορετικό αστικό πολιτισμό στους δημόσιους χώρους της πόλης.

Αυτό σημαίνει άσκηση πολιτικών που θα επηρεάσουν την καθημερινότητα και θα αλλάξουν νοοτροπία των κατοίκων. Μέσω αυτών δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην υγεία, στο σώμα, στην ποιότητα ζωής, στο περπάτημα, στην άσκηση, στο ποδήλατο, στην συμμετοχή στις συλλογικές δραστηριότητες της πόλης και στους σχεδιασμούς. Αναπτύσσεται έτσι ένας διαφορετικός πολιτισμός.

Στην προσπάθεια προσέγγισης της λογικής που αναπτύχθηκε παραπάνω για την πόλη της Κοζάνης και τους οικισμούς και μέσα από ένα ολοκληρωμένο καταγεγραμμένο στρατηγικό σχεδιασμό που συμπυκνώνεται ως όραμα του Δήμου Κοζάνης στην φράση: «Μετάβαση σε ένα αειφόρο, πολυδιάστατο, εξωστρεφές και κοινωνικά δίκαιο παραγωγικό μοντέλο, με ισόρροπη αξιοποίηση όλων των πόρων (φυσικών, οικονομικών και ανθρώπινων) με γνώμονα τον σεβασμό στις επόμενες γενιές και έμφαση στην βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των δημοτών, αξιοποιώντας το πλουτοπαραγωγικό, επιχειρηματικό και πολιτιστικό κεφάλαιο του Δήμου», έχουν γίνει βήματα, έχουν δρομολογηθεί έργα που πρέπει να εμπλουτισθούν και να συμπληρωθούν με νέα.

Αυτός ο αναπτυξιακός ρόλος της Κοζάνης προϋποθέτει την υιοθέτηση και προώθηση μιας σειράς παρεμβάσεων ώστε η πόλη να εξελιχθεί σε κέντρο παραγωγικών, εμπορικών, εκπαιδευτικών (πανεπιστημιακού επιπέδου), τεχνολογικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, καθώς και κέντρο υπηρεσιών διοίκησης και τουρισμού για μία περιοχή ευρύτερη από αυτήν της Περιφέρειας. Ειδικότερα τα έργα της ευρύτερης περιοχής στον τομέα των μεταφορών συμβάλλουν στην ισχυροποίηση του ρόλου της Κοζάνης (σύνδεση με την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες, την δημιουργία δικτύου σιδηροδρομικών συνδέσεων, δημιουργία εμπορευματικού κέντρου, αναβάθμιση και νέος ρόλος για το αεροδρόμιο).

Ο Ολοκληρωμένος Στρατηγικός Σχεδιασμός για μια βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη της πόλης και των οικισμών του Δήμου Κοζάνης, περιλαμβάνει την ολοκλήρωση του αναθεωρημένου με όρους βιωσιμότητας του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (ΓΠΣ) Κοζάνης με ενσωμάτωση των επιλογών του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ), την πρόταση για αξιοποίηση του χώρου του ΟΣΕ και σύνδεσή του με το Κέντρο της πόλης μέσα από το πρόγραμμα «Η Πόλη κινείται ... κάνουμε το επόμενο βήμα» του ΕΣΣΒΑΑ Κοζάνης που χρηματοδοτείται από το ΕΠ Περιφέρειας Δυτ. Μακεδονίας (2014-2020), την αξιοποίηση του στρατοπέδου Μακεδονομάχων ως νέο διοικητικό κέντρο, την ανάπτυξη της ΖΕΠ με την χωροθέτηση νέων κατασκευών, χρήσεων και λειτουργιών (ΕΠΑΛ, Κέντρο Ημερήσιας Διαβίωσης ΑΜεΑ, Κέντρο Διάδοσης Τεχνολογίας κλπ), την ανάπτυξη της νέας Πανεπιστημιούπολης και τον εκσυγχρονισμό του χώρου του ΑΤΕΙ Κοζάνης, την ανάδειξη της Βιβλιοθήκης ως μιας από τις κορυφαίες της χώρας, την προώθηση του παραδοσιακού και σύγχρονου Πολιτισμού της πόλης και των οικισμών, την ανάδειξη των Μνημείων της Πόλης και του Αρχαιολογικού Χώρου και Μουσείου Αιανής, την αξιοποίηση του χώρου του στρατοπέδου Ρωμανέλη ως δίπολο αναψυχής και Αθλητισμού με το Κουρί, την αξιοποίηση της σημαντικής ακίνητης περιουσίας του Δήμου (Κλειστό Γυμναστήριο Λευκόβρυσης, ΒΙΟΠΑ ξύλου κλπ), καθώς και την διεκδίκηση της απόκτησης και αξιοποίησης του ΞΕΝΙΑ Κοζάνης, την προώθηση της αγροτικής οικονομίας (αναδασμοί, αρδευτικά δίκτυα), την αξιοποίηση του φυσικού πλούτου της περιοχής (Βούρινος), την προώθηση του τουρισμού με την αξιοποίηση του υδάτινου αποθέματος (λίμνες Πολυφύτου και Ιλαρίωνα) και των εναλλακτικών αθλητικών δραστηριοτήτων (ορειβασία, υδάτινες δραστηριότητες, περιπατητικές διαδρομές).

Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ) Κοζάνης

Από το 1991 είχαν ξεκινήσει διαδικασίες τροποποίησης του ΓΠΣ του 1986, χωρίς να ολοκληρωθούν. Σήμερα το ΓΠΣ που κατατέθηκε ως πρόταση το διάστημα 2001-2006 αναθεωρείται με ρεαλιστικές προτάσεις υλοποίησης και περιορισμένες και σταδιακά υλοποιούμενες επεκτάσεις ενσωματώνοντας, όπως αναφέρθηκε και

παραπάνω τις επιταγές του ΣΒΑΚ, την πρόταση του ΕΣΣΒΑΑ, το στρατόπεδο Μακεδονομάχων κλπ.

Σχέδιο Βιώσιμης Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) Κοζάνης

Η Στρατηγική Βιώσιμης Κινητικότητας της Κοζάνης υπηρετεί μια συνδυασμένη πολεοδομική και κυκλοφοριακή κατεύθυνση. Υπέρτατος στόχος είναι η πόλη να αναδείξει την ταυτότητά της και να συγκροτήσει ένα περιβάλλον κοινωνικά συνεκτικό. Τέσσερις είναι οι βασικές στρατηγικές που προτείνεται να ακολουθηθούν:

1. Απελευθέρωση του κέντρου από τα μηχανοκίνητα μέσα ιδιωτικής χρήσης. Σαφής καθορισμός της κεντρικής περιοχής που θα προστατευθεί και αναδειχθεί. Η Στρατηγική Βιώσιμης Κινητικότητας προτείνει διαμορφώσεις που θα εφαρμοστούν στις εισόδους της πόλης, ώστε να αποθαρρύνεται η διείσδυση οχημάτων. Προτείνει επίσης αυστηρή πολιτική στάθμευσης για τους επισκέπτες, προβλέποντας προνομιακές λύσεις για τους κατοίκους.
2. Σχεδιασμός πολεοδομικών και κυκλοφοριακών πολιτικών συγκράτησης επεκτάσεων της πόλης προς την περιφέρεια.
3. Δημιουργία γειτονιών ήπιας κυκλοφορίας
4. Επιλογή ακτινικών διαδρομών που θα συνδέουν το κέντρο με τις εφαιπόμενες περιοχές κατοικίας και που θα αναπλαστούν. Στόχος τους θα είναι η ενθάρρυνση της χρήσης τους από πεζούς και ποδηλάτες.
5. Χάραξη πράσινων διαδρομών με θεματικούς προορισμούς (διοίκηση-πολιτισμός-αθλητισμός κλπ)
6. Χάραξη περιμετρικών της πόλης οδών. Στόχος η αποσυμφόρηση του κέντρου.

Οι προτάσεις του ΣΒΑΚ για την πόλη της Κοζάνης:

- ✓ ενίσχυση της κινητικότητας κατοίκων και επισκεπτών, κάτι που αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη της οικονομίας
- ✓ Θωράκιση του κέντρου απέναντι στις διερχόμενες από το εσωτερικό του ροές και ενίσχυση της προσπελασιμότητάς του από τον πεζό και την δημόσια συγκοινωνία
- ✓ Ενίσχυση, εκσυγχρονισμός, ψηφιακός μετασχηματισμός και πλήρης ανασχεδιασμός των διαδρομών των ΜΜΜ, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του ΣΒΑΚ
- ✓ Δημιουργία γειτονιών ήπιας κυκλοφορίας με όριο ταχύτητας τα 30 χλμ/ώρα
- ✓ Προστασία της πόλης από τρεις διαδοχικούς δακτυλίους που ενθαρρύνουν τις περιμετρικές κινήσεις γύρω από τις περιοχές που περιβάλλουν:

- ❖ τον περιμετρικό που προστατεύει ολόκληρη την πόλη που υλοποιείται από την περιφερειακή οδό, παρακάμπτοντας το κέντρο
- ❖ τον ενδιάμεσο, όπου οι αρτηρίες διακόπτονται και οι προεκτάσεις τους προς το κέντρο μονοδρομούνται με δυνατότητα αναμόρφωσης και αισθητικής αναβάθμισης.
- ❖ τον εσωτερικό που αποτελεί την τελική γραμμή άμυνας του κέντρου, με αυστηρό ηλεκτρονικό έλεγχο στην πρόσβαση των ΙΧ σε αυτό και εκτεταμένες πεζοδρομήσεις.
- ✓ Επίλυση των προβλημάτων στάθμευσης περιορίζοντας τις άσκοπες μικρομετακινήσεις, βελτιώνοντας τις επιδόσεις της δημόσιας συγκοινωνίας και δρομολογώντας μικρά οχήματα αποκλειστικά για την προσπέλαση του κέντρου. Παράλληλα, θα αναπτυχθεί σύστημα έξυπνης στάθμευσης που θα ενημερώνει τον οδηγό για τις διαθέσιμες θέσεις στάθμευσης, τόσο επί των οδών, όσο και επί των εκτός οδού χώρων στάθμευσης. Τέλος προγραμματίζονται περιφερειακοί χώροι στάθμευσης μεγάλης χωρητικότητας για την εφαρμογή συστήματος park and ride, αλλά και νέοι χώροι στάθμευσης στα όρια του δακτυλίου της κεντρικής περιοχής.

Επιχειρησιακό Σχέδιο Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΒΑΑ)

Με αυτό το σχέδιο και το αντίστοιχο πρόγραμμα έργων, ο Δήμος Κοζάνης, προωθεί την αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος του ιστορικού κέντρου, με την δημιουργία δικτύου εκτεταμένων πεζοδρομήσεων και διαμορφώσεων κομβικών κοινοχρήστων χώρων με την αξιοποίηση του χώρου Σιδηροδρομικού Σταθμού. Η ανάπτυξη αυτή θα επιτρέψει, μεταξύ άλλων προτάσεων ανάπτυξης και την «απόδοση» της οδού Αριστοτέλους ως πεζοδρόμου που θα συνδέσει τις λειτουργίες αυτές με το εμπορικό κέντρο της πόλης.

Περιλαμβάνει επίσης λύσεις που αφορούν σε παρεμβάσεις κοινωνικής – περιβαλλοντικής – οικονομικής αναβάθμισης, αναζωογόνησης και ανάδειξης της ευρύτερης περιοχής του νοητού άξονα που ενώνει την κεντρική πλατεία Νίκης της πόλης με την περιοχή του προς ανάπτυξη σιδηροδρομικού ακινήτου, όπου παραμένει ο επιβατικός σταθμός του ΟΣΕ.

Στόχος επίσης είναι η αναβάθμιση των δύο υποβαθμισμένων κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά περιοχών (τμήμα εμπορικού κέντρου και περιοχή του ΟΣΕ) και η προώθηση, μέσω των προγραμμάτων έργων του ΕΣΠΑ, όλων εκείνων των απαραίτητων ενεργειών και δράσεων που πρέπει να γίνουν παράλληλα στις ενδιάμεσες περιοχές, ώστε να είναι εφικτή η περιβαλλοντική αναβάθμισή τους και η λειτουργία τους ως μοχλού εμπορικής ανάπτυξης με θετικές επιπτώσεις επί του συνόλου της πόλης.

Περαιτέρω στοχεύει, στην αντιστροφή της σημερινής εικόνας υποβάθμισης με την άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης με την αναζωογόνηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, την ανασυγκρότηση των κοινωνικών υποδομών, την αναβάθμιση του περιβάλλοντος, την προώθηση καινοτόμων, «έξυπνων» εφαρμογών στο αστικό περιβάλλον και την προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας μέσω ενός ολοκληρωμένου πολεοδομικού - κυκλοφοριακού σχεδιασμού.

Στην παραπάνω περιοχή παρέμβασης του ΕΣΣΒΑΑ προβλέπονται:

- ✓ Αναζωογόνηση τμήματος του Εμπορικού Κέντρου της πόλης, με παρεμβάσεις σε υποδομές και το αστικό περιβάλλον, ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ένταξης των επιχειρήσεων σε προγράμματα προώθησης των δραστηριοτήτων τους.
- ✓ Δημιουργία εμπορικού κέντρου με χαρακτηριστικά μουσειακής αναπαράστασης του παραδοσιακού αστικού ιστού της πόλης της Κοζάνης στο Ο.Τ 262 (ιδιωτική πρωτοβουλία)
- ✓ Ανάπλαση της περιοχής της πλατείας Λασσάνη με στόχους την περεταίρω προβολή και αξιοποίηση του ομώνυμου αρχοντικού (δημοτική Χαρτοθήκη), την αύξηση του πρασίνου (πάρκο), πεζοδρομήσεις και την αναμόρφωση των όψεων των παρακείμενων εμπορικών καταστημάτων.
- ✓ Ανάπλαση της οδού Ολύμπου που συνδέει την πλατεία Λασσάνη με τον χώρο του ΟΣΕ (πράσινη διαδρομή) και την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εμπορίου κατά μήκος αυτής

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις και δράσεις του δήμου σχετικά με την ενεργοποίηση του αστικού κενού του ΟΣΕ κωδικοποιούνται στα εξής σημεία:

- ✓ Διατήρηση του Επιβατικού Σταθμού στην σημερινή του θέση, εντός πόλης, με την χρήση και λειτουργία δύο γραμμών παράλληλα με την δημιουργία Εμπορευματικού Σταθμού στην περιοχή Μαυροδενδρίου, εκτός της πόλης της Κοζάνης (μετά τον κόμβο της Εγνατίας προς Πτολεμαΐδα), πλησίον της ΒΙ.ΠΕ. Κοζάνης. Το σημερινό κτίριο του Ο.Σ.Ε. βρίσκεται στο κέντρο της προτεινόμενης περιοχής αναβάθμισης και στην εν λόγω πρόταση θα αποτελεί το σημείο αναφοράς της παρέμβασης.
- ✓ Αξιοποίηση της έκτασης του υφιστάμενου χώρου του ΟΣΕ εντός της πόλης της Κοζάνης και ένταξή του στον πολεοδομικό ιστό αυτής.
- ✓ Αξιοποίηση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων για την δημιουργία χώρων πολιτισμού και κοινωνικής πρόνοιας.
- ✓ Διαμόρφωση χώρων πρασίνου και ήπιων αναπτύξεων με χρήσεις πολιτισμού, αθλητισμού και αναψυχής με τα χαρακτηριστικά ενός βιοκλιματικού πάρκου (χρήση ΑΠΕ, βιοκλιματικός σχεδιασμός υπαίθριων χώρων, κλπ)

- ✓ Δημιουργία στεγασμένης Δημοτικής Αγοράς, συνοδευόμενης από κλειστές υποστηρικτικές εγκαταστάσεις μικρής κλίμακας (γραφεία, χώροι υγιεινής, καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος κλπ) για την εξυπηρέτηση εβδομαδιαίας κεντρικής λαϊκής αγορά Κοζάνης, περιοδικών εκθέσεων τοπικών προϊόντων, άλλων παραγωγικών εκθέσεων και ποικίλων εκδηλώσεων.

Παράρτημα -6-

Αξιοποίηση Παραλίμνιων περιοχών ΠΟΛΥΦΥΤΟΥ-ΙΛΑΡΙΩΝΑ

1. Προτείνεται η εκπόνηση Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος Παραλίμνιων Περιοχών σε συνεργασία με την ΔΕΗ.
2. Παραχώρηση χρήσης στους Δήμους των νερών για τουριστική εκμετάλλευση, ιχθυοκαλλιέργεια, εναλλακτικές αθλητικές δραστηριότητες και άρδευση

Το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα θα περιλαμβάνει τους τομείς:

1. **ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ**

1.1. **ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ**

Θα συμβάλουν στην άρση της γεωγραφικής απομόνωσης της περιοχής και βελτίωση προσπελάσεων για την εξυπηρέτηση επισκεπτών. Εδώ η αναφορά γίνεται τόσο για τον **οδικό κάθετο άξονα Ε65 της Εγνατίας**, όσο και το σιδηροδρομικό δίκτυο με την χάραξη της σύνδεσης Καλαμπάκας-Κοζάνης (απόσταση σταθμού Καρπερού, Μονής Αγ. Νικάνορα περίπου 20 χλμ)

1.2. **Τοπικό οδικό δίκτυο**

Ολοκληρωμένο παραλίμνιο οδικό δίκτυο που συνδέει με την μορφή δακτυλιδιού τους παραλίμνιους οικισμούς. Κάθετοι, στο παραλίμνιο αυτό δίκτυο, δευτερεύοντες άξονες για συνδέσεις με τους οικισμούς αυτούς

1.3. **Ύδρευση – Αποχέτευση - Απορρίμματα**

- ✓ Βελτίωση – εκσυγχρονισμός συνθηκών ύδρευσης οικισμών
- ✓ Βελτίωση συνθηκών αποχέτευσης – Βιολογική επεξεργασία λυμάτων για την προστασία της λίμνης από την ρύπανση
- ✓ Διαχείριση απορριμμάτων
- ✓ Έλεγχος βιομηχανικών αποβλήτων - λιπασμάτων

1.4 **Άρδευση**

- ✓ Επέκταση – ορθολογιστική χρήση αρδευομένων εκτάσεων για αύξηση της παραγωγικότητας

2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

2.1 Φυτική παραγωγή

- ✓ Ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών
- ✓ Αύξηση της παραγωγικότητας των συντελεστών φυτικής παραγωγής
- ✓ Δημιουργία – ενίσχυση συνεταιριστικών πρωτοβουλιών
- ✓ Ποσοτικός και ποιοτικός προσανατολισμός παραγωγής
- ✓ Σταδιακή μείωση των μονοκαλλιεργειών
- ✓ Διατήρηση – βελτίωση φυσικού περιβάλλοντος

2.2 Ζωική παραγωγή

- ✓ Εκσυγχρονισμός της κτηνοτροφίας
- ✓ Αναδιάρθρωση κλάδων ζωικής παραγωγής
- ✓ Ορθολογική ανάπτυξη και αξιοποίηση των νομευτικών πόρων

2.3 Ιχθυοκαλλιέργεια

- ✓ Αξιοποίηση της λίμνης για ιχθυοκαλλιέργεια.

2.4 Δασοπονία

- ✓ Προστασία – συντήρηση δασών (εκπόνηση σχετικών μελετών)
- ✓ Αξιοποίηση – εκμετάλλευση των παραγωγικών πηγών των δασικών εκτάσεων

2.5 Μεταποίηση – Εμπορία

- ✓ Ενίσχυση υποδομών συγκέντρωσης – τυποποίησης και διακίνησης γεωργικών προϊόντων
- ✓ Καθετοποίηση δασικών προϊόντων

2.6 Εξόρυξη

- ✓ Ορθολογιστική εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου της περιοχής.
- ✓ Αποκατάσταση των διαταραγμένων εκτάσεων

3. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

3.1 Βελτίωση οικοσυστημάτων

- ✓ Προστασία εδαφών από την διάβρωση και την υποβάθμιση.
- ✓ Βελτίωση δομής, υφής και ποικιλότητας δασών
- ✓ Αύξηση υδρονομικών δυνατοτήτων για την παραγωγή νερού, έλεγχο υδροληψιών-ορθολογική κατανομή και χρήση αρδευτικών.
- ✓ Διατήρηση σύνδεσης των ορεινών δασικών οικοσυστημάτων με τα λιμναία οικοσυστήματα
- ✓ Προστασία αγροτικού περιβάλλοντος.
- ✓ Προστασία και ανάδειξη των λιμναίων οικοσυστημάτων

3.2 Ανάδειξη αξιών περιοχής

- ✓ Προστασία και ανάδειξη φυσικών αποθεμάτων αντιπροσωπευτικών για την περιοχή
- ✓ Ανάδειξη ιδιαίτερων στοιχείων φυσικού περιβάλλοντος με σημαντική περιβαλλοντική αξία (γεωλογικοί σχηματισμοί, στοιχεία χλωρίδας – πανίδας)

3.3 Αντιπυρική προστασία

- ✓ Προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων
- ✓ Πρόληψη και καταστολή δασικών πυρκαγιών
- ✓ Ορθολογιστική διαχείριση καμένων δασικών εκτάσεων (προστασία φυσικής αναγέννησης, τεχνητή αναγέννηση)

4. ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ – ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

4.1 Πολεοδομικός σχεδιασμός

- ✓ Εκπόνηση Ειδικών Πολεοδομικών Σχεδίων Των Παραλίμνιων Δημοτικών Ενοτήτων

4.2 Διάκριση ζωνών χωροθέτησης δραστηριοτήτων

- ✓ Αποσαφήνιση, διακρίβωση και χωροθέτηση ζωνών παραγωγικής ανάπτυξης
- ✓ Συσχέτιση ζωνών παραγωγικής ανάπτυξης με τις ζώνες ανάδειξης φυσικού περιβάλλοντος, χωροθέτησης τουριστικών δραστηριοτήτων
- ✓ Ανάπτυξη ναυταθλητικών υποδομών

4.3 Κοινωνικές υποδοχές

- ✓ Αναδιάρθρωση, βελτίωση κοινωνικών υποδομών (υγεία-παιδεία-πολιτισμός-αθλητισμός)
- ✓ Δημιουργία καλύτερων προϋποθέσεων στην ποιότητα ζωής και στην ασφάλεια των κατοίκων

4.4 Καταπατήσεις – Παράνομο κυνήγι

- ✓ Έλεγχος – περιορισμός του φαινομένου των καταπατήσεων παραποτάμιων εκτάσεων για καλλιέργεια και το παράνομο κυνήγι υδρόβιων πουλιών. (Μερικά απ' αυτά που βρίσκουν καταφύγιο στον υγροβιότοπο είναι σπάνια).

4.5 Πολιτιστική φυσιογνωμία

- ✓ Ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου της περιοχής (αρχαιότητες – μοναστήρια – ιστορικές εκκλησίες – ιστορικές τοποθεσίες)
- ✓ Αρχαιολογικό πάρκο Ροδίτη
- ✓ Ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων στις παρυφές της λίμνης

- ✓ Σύνδεση της περιοχής με την πολιτιστική δυναμική της Αιανής

5. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

5.1 Εναλλακτικές – ειδικές μορφές τουρισμού

- ✓ Αξιοποίηση συγκριτικού πλεονεκτήματος περιοχής για προσέλκυση επισκεπτών και ανάπτυξη δραστηριοτήτων ήπιας κλίμακας
- ✓ Χωροταξικός προσδιορισμός χώρων ανάπτυξης ειδικών μορφών τουριστικών δραστηριοτήτων
- ✓ Χάραξη πεζοπόρων διαδρομών.
- ✓ Περιβαλλοντική εκπαίδευση επισκεπτών

5.2 Υποδομές τουρισμού

- ✓ Ενίσχυση κτιριακού αποθέματος αγροτουριστικών καταλυμάτων
- ✓ Δημιουργία νέων μονάδων για μακροπρόθεσμη ανάπτυξη περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ενημέρωσης
- ✓ Βελτίωση τεχνικών υποδομών προσπέλασης για εξυπηρέτηση επισκεπτών
- ✓ Προβολή τουριστικών πόρων (θρησκευτικός τουρισμός – αγροτουρισμός – ναυταθλητικός τουρισμός)
- ✓ Ενέργειες κατάρτισης στις νέες απαιτήσεις του παραγωγικού συστήματος και της τουριστικής ανάπτυξης

Παράρτημα -7-

Η Τηλεθέρμανση Κοζάνης στην μετά λιγνίτη εποχή

Οι τηλεθερμάνσεις της Δυτικής Μακεδονίας και ειδικότερα η Τηλεθέρμανση Κοζάνης αποτελούν αναμφισβήτητα το πρώτο και ένα από τα σημαντικότερα θύματα της **βίαιης απολιγνιτοποίησης** που έρχεται στην περιοχή μας. Δυστυχώς από την πλευρά της κυβέρνησης δεν ακούσαμε μέχρι σήμερα κανένα αξιόπιστο σχέδιο συνέχισης της λειτουργίας της με ίδιους ή παραπλήσιους όρους με τους σημερινούς. Η θετική συμβολή αυτού του πρωτοποριακού και καινοτόμου έργου τόσο οικονομικά, όσο και κοινωνικά για τους κατοίκους του Δήμου Κοζάνης είναι αποδεδειγμένη και καταγεγραμμένη. Χρέος της κυβέρνησης, αλλά και υποχρέωσή μας, ως πολιτικό προσωπικό της περιοχής, είναι η **συνεργασία τόσο μεταξύ μας, όσο και με τους κατάλληλους επιστημονικούς φορείς** έτσι ώστε να βρεθεί μια λύση που θα είναι:

1. **τεχνικά υλοποιήσιμη**
2. **οικονομικά βιώσιμη**
3. **περιβαλλοντικά φιλική**
4. **χρονικά εφικτή και**
5. **κοινωνικά δίκαιη**

Εξετάζοντας διάφορες τεχνικές επιλογές που θα ικανοποιούν το σύνολο των παραπάνω απαιτήσεων η Δημοτική Κίνηση «Κοζάνη Τόπος να Ζεις» κατέληξε στην παρακάτω πρόταση που με δεδομένες τις παρούσες συνθήκες φαντάζει η πιο ενδεδειγμένη και την θέτει προς συζήτηση στον δημόσιο διάλογο:

Δημιουργία μονάδας Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού – Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (ΣΗΘΥΑ) εκ μέρους της ΔΕΥΑ Κοζάνης δυναμικότητας τουλάχιστον 200 Θερμικών MWth και 35 με 50 Ηλεκτρικών MWth που θα χρησιμοποιεί ως καύσιμο το φυσικό αέριο.

Τα πλεονεκτήματα μιας τέτοιας πρότασης είναι πολλά, όπως αναφέρουμε παρακάτω, χωρίς όμως να υπεισέλθουμε σε πολλές τεχνικές και οικονομικές λεπτομέρειες, αφού αυτό είναι αρμοδιότητα του προσωπικού της ΔΕΥΑΚ και των υπόλοιπων τεχνικών-μελετητικών φορέων της περιοχής.

1. Τεχνικά στοιχεία

Συμπαγωγή είναι η συνδυασμένη παραγωγή ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας από το ίδιο καύσιμο έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η πλήρης εκμετάλλευση του ενεργειακού του περιεχομένου. Η θερμική ενέργεια μπορεί να μετατραπεί και σε ψύξη σε σύστημα τριπαραγωγής. Ο σταθμός συμπαγωγής ηλεκτρισμού/θερμότητας

παράγει ατμό, θερμό αέρα και θερμό νερό που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία, καθώς και ηλεκτρική ενέργεια για ίδια χρήση ή και πώλησή της στον αρμόδιο διαχειριστή. Διευκρινίζεται ότι με το παρόν θεσμικό πλαίσιο **η παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από ΣΗΘΥΑ εντάσσεται άμεσα στο σύστημα ηλεκτροδότησης της χώρας**, ενώ η ΔΕΥΑΚ είναι από τους μεγαλύτερους καταναλωτές ηλεκτρικού ρεύματος με το κόστος προς την ΔΕΗ να ανέρχεται περίπου στο ποσό των 6 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως. Η προτεινόμενη μονάδα μπορεί να είναι δυναμικότητας τουλάχιστον 200 θερμικών MWth και 35 με 50 ηλεκτρικών MWth. Να σημειωθεί ότι σήμερα η συμβατοποιημένη θερμική ενέργεια που θα έπρεπε να αποδίδει η ΔΕΗ στην ΔΕΥΑΚ ανέρχεται στα 137 θερμικά MWth, τα οποία είναι μόνο ονομαστικά και ποτέ πραγματικά. Γίνεται κατανοητό ότι με αυτήν την δυναμικότητα, όχι μόνο δεν τίθεται σε κίνδυνο η επάρκεια του υπάρχοντος συστήματος τηλεθέρμανσης, αλλά υπάρχει και η δυνατότητα επέκτασης του δικτύου τηλεθέρμανσης αρχικά στους οικισμούς Κρόκου και Δρεπάνου, όπως είναι προγραμματισμένο, καθώς και η εξωαστική χρήση της τηλεθέρμανσης σε θερμοκήπια και βιομηχανικές εγκαταστάσεις.

2. Χωροθέτηση

Η χωροθέτηση της νέας μονάδας μπορεί να γίνει **στο Δρέπανο Κοζάνης σε χώρο που κατέχει ήδη η ΔΕΥΑΚ**, είναι εγκατεστημένο το αντλιοστάσιο τηλεθέρμανσης και διέρχεται ο κεντρικός αγωγός τροφοδοσίας του συστήματος.

3. Υπάρχον σύστημα

Η πρότασή μας **αξιοποιεί πλήρως το υπάρχον σύστημα της τηλεθέρμανσης Κοζάνης** εκτός από τον αγωγό μεταξύ Δρεπάνου και ΑΗΣ Αγίου Δημητρίου που και λόγω παλαιότητας δεν θα χρησιμοποιηθεί. Έτσι στο νέο σύστημα μπορούν να ενταχθούν άμεσα όλα τα αντλιοστάσια, οι εναποθηκευτές, καθώς και το σύνολο του υπόλοιπου εσωτερικού και εξωτερικού δικτύου.

4. Καύσιμο χρήσης

Το καύσιμο που θα χρησιμοποιηθεί είναι το φυσικό αέριο μέσω του δικτύου που πρόκειται να κατασκευαστεί από τον ΔΕΣΦΑ μετά την εκ νέου αναθεώρηση του σχεδίου ΕΣΦΑ 2021-2029 λόγω ανεπάρκειας σήμερα των προβλεπόμενων ποσοτήτων φυσικού αερίου. Παρόλα αυτά μπορεί να ληφθεί μέριμνα για χρήση υγροποιημένου αερίου (LNG) που θα αποθηκεύεται στον χώρο της εγκατάστασης, αλλά και **στο άμεσο μέλλον χρήση υδρογόνου** εφόσον αυτό καταστεί τεχνικά εφικτό.

5. Οικονομικά στοιχεία

Η παροχή τηλεθέρμανσης μέσω νέας μονάδας **Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού – Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης** μπορεί να είναι βιώσιμη με κόστος για τους καταναλωτές στα σημερινά επίπεδα, αφού η πώληση του ρεύματος στον διαχειριστή κατά προτεραιότητα, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, **δημιουργεί σταθερά έσοδα** που θα αξιοποιηθούν ανάλογα, ενώ η τιμή πώλησης του φυσικού αερίου βρίσκεται ακόμη σε χαμηλά επίπεδα.

6. Κόστος κατασκευής - Χρηματοδότηση

Το κόστος κατασκευής της συγκεκριμένης μονάδας αναμένεται να ανέλθει με σημερινές τιμές περίπου **στα 50 εκατομμύρια ευρώ**, κόστος μη απαγορευτικό για την επίλυση ενός τόσο σημαντικού θέματος με πολύπλευρα οφέλη. Η χρηματοδότηση του έργου με δεδομένο το γεγονός ότι δεν θα χρηματοδοτηθούν τόσο από το νέο ΕΣΠΑ, όσο και από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Δίκαιης μετάβασης έργα που συνδέονται με την εκμετάλλευση ορυκτών πόρων καθίσταται αναγκαίο **να εξασφαλιστεί άμεσα** κατά προτεραιότητα είτε από τα τρέχοντα επιχειρησιακά προγράμματα «ΥΜΕΠΕΡΑΑ» και «Δυτική Μακεδονία» μετά από την απαραίτητη αναμόρφωση είτε από άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα όπως είναι το Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης - Πράσινο Ταμείο ή ακόμη και το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

7. Ενίσχυση τοπικής οικονομίας

Η κατασκευή της μονάδας συμπαγωγής και η λειτουργία της από την ΔΕΥΑΚ **εξασφαλίζει παραμονή οικονομικών πόρων στον τόπο** τόσο κατά την κατασκευή, όσο και κατά την λειτουργία της νέας μονάδας. Υπό τις παρούσες συνθήκες η τόνωση του τοπικού ΑΕΠ είναι ζητούμενο και η κατασκευή μιας τέτοιας εγκατάστασης που θα διατηρεί την προστιθέμενη αξία του παραγόμενου προϊόντος στην Κοζάνη, το εξασφαλίζει. Επίσης δίνεται η δυνατότητα για **επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα** με την λειτουργία θερμοκηπιακών καλλιέργειών, αλλά και η δυνατότητα κατασκευής νέων εγκαταστάσεων στην περιοχή (πχ ψυγεία, logistics) λόγω της ενδεχόμενης παραγωγής τηλεψύξης με το σύστημα τριπαγωγής που ενδεχομένως αναπτυχθούν στην υπό αξιοποίηση ΒΙ.ΠΕ. Κοζάνης που γειτνιάζει με την προτεινόμενη εγκατάσταση.

8. Χρόνος

Μία από τις σημαντικότερες παραμέτρους είναι ο χρόνος κατασκευής και λειτουργίας, αφού **οι ημερομηνίες είναι ασφυκτικές και η γραφειοκρατία μπορεί να αποτελέσει τροχοπέδη**. Πιστεύουμε ότι με συντηρητικούς υπολογισμούς το έργο μπορεί να είναι **έτοιμο σε χρόνο 36 μηνών**, εκ των οποίων θα απαιτηθούν 16 μήνες για την ωρίμανση, την μελέτη και τις απαραίτητες αδειοδοτήσεις, καθώς και 20

μήνες για τις εργασίες κατασκευής και την δοκιμαστική λειτουργία. Σε περίπτωση που υπάρξουν οι απαραίτητες νομοθετικές πρωτοβουλίες για απλοποίηση των διαδικασιών, τότε αυτός ο χρόνος δύναται να μειωθεί.

9. Ανεξαρτησία λειτουργίας

Η λειτουργία του νέου συστήματος θα εξαρτάται μετά την κατασκευή του **μόνο από την προμήθεια καύσιμης ύλης**, γεγονός που δεν είναι δύσκολο να επιτευχθεί. Η ελευθερία κινήσεων που θα αποκτήσει η ΔΕΥΑΚ, η λειτουργία της οποίας δεν θα εξαρτάται από τις επιχειρηματικές αποφάσεις του ΔΣ της ΔΕΗ, θα δώσει την δυνατότητα παροχής καλύτερων υπηρεσιών στον πολίτη του Δήμου Κοζάνης.

10. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Το φυσικό αέριο ως ορυκτό καύσιμο εκπέμπει επίσης διοξείδιο του άνθρακα και ρυπαίνει το περιβάλλον, όμως σε καμία περίπτωση δεν είναι τόσο ρυπογόνιο, όσο ο λιγνίτης. Επίσης με την λειτουργία της ΣΗΘΥΑ διατηρούμε ως Δήμος Κοζάνης την δυνατότητα αλλαγής στο μέλλον του καυσίμου παραγωγής, όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν ή το επιβάλλουν.

Η Δημοτική Κίνηση «Κοζάνη Τόπος να Ζεις» μελέτησε με προσοχή την πρόταση που κατατέθηκε από τον κ. Κουκουλόπουλο για την δημιουργία ΣΗΘΥΑ στον χώρο του ΑΗΣ Καρδιάς σε συνεργασία της ΔΕΥΑ Κοζάνης με την ΔΕΤΗ Πτολεμαίδας και την ΔΕΗ. Οι γενικές αρχές της πρότασης αυτής συμφωνούν με αυτές της δικής μας πρότασης, είναι άλλωστε διαχρονικά γνωστή η θέση μας για περιφερειακή αντίληψη στην αντιμετώπιση των σοβαρών θεμάτων της περιοχής. Δυστυχώς όμως θεωρούμε ότι στην παρούσα φάση η επιλογή της σύμπραξης μεταξύ των τριών επιχειρήσεων θα προκαλέσει μεγάλη χρονοτριβή στην κατασκευή του έργου, καθώς και διατήρηση της ενεργειακής εξάρτησης της ΔΕΥΑΚ από μη τοπικούς παράγοντες. Επίσης θέση μας είναι, ότι είναι ανώφελο να προχωράμε στην αντικατάσταση των λιγνιτικών μονάδων της ΔΕΗ με αντίστοιχες μονάδες που θα στηρίζονται στο φυσικό αέριο, ένα εισαγόμενο ορυκτό καύσιμο, αφού με βάση τις παγκόσμιες ενεργειακές εξελίξεις αυτή είναι μια θνησιγενής επιλογή και η Δυτική Μακεδονία δεν έχει πια την πολυτέλεια για επενδύσεις τέτοιου είδους.

Η πρότασή μας για την λειτουργία της τηλεθέρμανσης με φυσικό αέριο μπορεί στο μέλλον και ανάλογα με τις εξελίξεις στον χώρο της ενέργειας να αναθεωρηθεί εκ μέρους της ΔΕΥΑΚ με χρήση ΑΠΕ. Αυτό μπορεί να συμβεί πολύ πιο εύκολα σε μια μικρή ΣΗΘΥΑ από ότι σε μία μεγάλη μονάδα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος. Σε συνέχεια των παραπάνω και με δεδομένο ότι για την διασύνδεση της ΔΕΥΑΚ με τον ΑΗΣ Καρδιάς θα απαιτηθεί ένα επιπλέον ποσό της τάξης των 12 εκατομμυρίων

ευρώ περίπου (κόστος νέου αγωγού σύνδεσης και νέου αντλιοστασίου) προκρίνουμε την επιλογή της κατασκευής της νέας μονάδας ΣΗΘΥΑ αποκλειστικά από την ΔΕΥΑΚ για τις ανάγκες του Δήμου Κοζάνης.

Η κατασκευή της νέας μονάδας συμπαραγωγής εκ μέρους της ΔΕΥΑΚ προϋποθέτει την απρόσκοπτη συνέχιση της λειτουργίας τουλάχιστον δύο μονάδων του ΑΗΣ Αγίου Δημητρίου για το χρονικό διάστημα που θα απαιτηθεί, έως ότου η μονάδα λειτουργήσει πλήρως, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η λειτουργία της τηλεθέρμανσης Κοζάνης χωρίς επιβαρύνσεις κόστους για την ΔΕΥΑΚ από την χρήση πετρελαίου. Είναι μία από τις υποχρεώσεις της ΔΕΗ απέναντι στους κατοίκους του Δήμου Κοζάνης που θα πρέπει να τηρηθεί απαρέγκλιτα χωρίς καμία έκπτωση και επίκληση επιχειρηματικών επιλογών και η Δημοτική Κίνηση «Κοζάνη Τόπος να Ζεις» είναι διατεθειμένη να προβεί σε κάθε ενέργεια γι αυτό.

Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι η Δημοτική Κίνηση «Κοζάνη Τόπος να Ζεις» είναι ανοιχτή στην συζήτηση οποιασδήποτε άλλης πρότασης κατατεθεί και καλύπτει τις συνθήκες που προαναφέρθηκαν.

Παράρτημα -8-

Πρόταση για σύσταση Ανοιχτής Ενεργειακής Κοινότητας στην Τ.Κ. Μαυροδενδρίου. Μια πρόταση και για τις υπόλοιπες Τ.Κ. του Δήμου Κοζάνης.

Το Σάββατο 4-7-2020 ήταν προγραμματισμένη λαϊκή συνέλευση στην τ.κ. Μαυροδενδρίου με θέμα την σχεδιαζόμενη εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών στην περιοχή από ιδιώτες παραγωγούς. Η συνέλευση αναβλήθηκε για μεταγενέστερο χρόνο.

Για τις ιδιαίτερα μεγάλες εκτάσεις που σχεδιάζεται να δεσμευτούν, υπάρχει μεγάλη συζήτηση στον οικισμό, αλλά και αντιδράσεις από μερίδα κατοίκων.

Πέρα από τις αποφάσεις της Τοπικής Κοινότητας για το ποιες εκτάσεις θα προτείνει για παραχώρηση ή για αδειοδότηση φωτοβολταϊκών σταθμών σε ιδιώτες παραγωγούς, πρότασή μας, η οποία θα κατατεθεί πιο ολοκληρωμένη στην επόμενη Γ.Σ, είναι **η σύσταση, με πρωτοβουλία των ιδίων των κατοίκων, Ανοιχτής Ενεργειακής Κοινότητας για την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ και ειδικότερα από Φ/Β που θα εγκατασταθούν σε εκτάσεις του οικισμού, κατά προτίμηση δημοτικές.** Στην συγκεκριμένη Ε. Κοιν θα μπορεί να συμμετάσχει όποιος κάτοικος του οικισμού επιθυμεί, αλλά και κάτοικοι της Δημοτικής Ενότητας Δ. Υψηλάντη.

Μέσω της ενεργειακής κοινότητας θα μπορεί να γίνεται συμψηφισμός της καταναλισκόμενης παραγόμενης ενέργειας από τα νοικοκυριά ή θα μπορεί να παράγεται ρεύμα, το οποίο θα πωλείται στο δίκτυο.

Προφανώς σε ένα τέτοιο σχήμα επιθυμητή είναι και συμμετοχή του Δήμου Κοζάνης, τόσο ως εταίρου, όσο και ως συνεργάτη που μπορεί να προσφέρει τεχνογνωσία και υποστήριξη. Ήδη από το 2018 ως Δημοτική Αρχή δρομολογήσαμε την σύσταση ενεργειακής κοινότητας στον Δήμο Κοζάνης με στόχο την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ, μια πρωτοβουλία που εξελίσσεται.

Προφανώς ένα τέτοιο σχήμα θα μπορεί να επεκταθεί και στις υπόλοιπες Τοπικές Κοινότητες της περιοχής, ενώ είναι σημαντικό να τύχουν υποστήριξης σε οικονομικό, αλλά και σε θεσμικό επίπεδο.

Τα πλεονεκτήματα μια τέτοιας πρότασης είναι πολλαπλά:

- ✓ Παραμένει στις τοπικές κοινωνίες το μεγαλύτερο πλεόνασμα αυτών των επενδύσεων

- ✓ Αντιμετωπίζεται σημαντικά η ενεργειακή φτώχεια
- ✓ Δημιουργούνται θέσεις εργασίας
- ✓ Στηρίζονται σημαντικά οι τοπικές κοινωνίες και ενισχύεται η κοινωνική συνοχή.

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν είναι τα εξής:

- ✓ Θετική αποδοχή της πρότασης από ένα σημαντικό μέρος των κατοίκων.
- ✓ Εκπόνηση Επιχειρηματικού Σχεδίου και σχεδίου καταστατικού και παρουσίασή του στους κατοίκους. Απαραίτητή προϋπόθεση είναι βάσει του καταστατικού να επιτρέπεται η συμμετοχή όλων των κατοίκων του οικισμού ή των οικισμών της περιοχής, δηλαδή να είναι μια ανοιχτή Ε.Κοιν.
- ✓ Οριστική έγκριση του καταστατικού, αναζήτηση χρηματοδοτήσεων και εκτάσεων και υλοποίηση επιχειρηματικού σχεδίου.

Η υλοποίηση της παραπάνω πρότασης, δηλαδή η σύσταση Ανοιχτών Ενεργειακών Κοινοτήτων, με πιθανή συμμετοχή και των Δήμων, θα μπορεί να τύχει χρηματοδότησης τόσο από τον Τοπικό Πόρο, όσο και από το Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και προφανώς θα αναζητηθούν και άλλες πηγές χρηματοδότησης.

Η απολιγνιτοποίηση θέτει όλους μας προ πολύ σημαντικών προκλήσεων και ευθυνών και απαιτούνται πλέον ενεργητικές και ουσιαστικές πρωτοβουλίες για το ξεπέρασμα αυτής της κρίσης. Το θεσμικό πλαίσιο των ενεργειακών κοινοτήτων, δίνει την δυνατότητα για αξιοποίηση των ΑΠΕ με την συμμετοχή της ίδιας της κοινωνίας και είναι μια ευκαιρία που, υπό τις παρούσες συνθήκες, επιβάλλεται να αξιοποιήσουμε προς όφελος των τοπικών κοινωνιών.

Παράρτημα -9-

Δημιουργία Υποδομών

Υποδομές Μεταφορών Η ολοκλήρωση της Εγνατίας έχει άρει σε μεγάλο βαθμό την απομόνωση της Δυτικής Μακεδονίας. Ωστόσο στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται με τη βίαιη απολιγνιτοποίηση που επιχειρείται και με το νέο παραγωγικό-οικονομικό μοντέλο στο οποίο πρέπει να στραφεί η περιοχή, αντικαθιστώντας τη μονοκαλλιέργεια του λιγνίτη σε μια πορεία για μια Δίκαιη Μετάβαση, είναι απαραίτητη η συμπλήρωση των βασικών υποδομών.

Στις **οδικές μεταφορές** κρίνεται απαραίτητη η συμπλήρωση του νότιου κάθετου άξονα της Εγνατίας, Ε65 (σύνδεση με Αθήνα), η σύνδεση με Λάρισα μέσω αυτοκινητοδρόμου (σύνδεση με λιμάνι του Βόλου), καθώς και η συμπλήρωση του κάθετου άξονα της Εγνατίας Πτολεμαΐδα - Φλώρινα.

Οι προοπτικές του **σιδηροδρόμου** στην Κοζάνη αφορούν στην υλοποίηση της Σιδηροδρομικής Εγνατίας, οπότε και μπορεί να επιτευχθεί ένα σύγχρονο σιδηροδρομικό δίκτυο, εφάμιλλο του ευρωπαϊκού, με την Κοζάνη να αποκτάει κεντρική θέση σε αυτό, σε επίπεδο Περιφέρειας. Το τμήμα Κοζάνης – Καλαμπάκας, το οποίο βρίσκεται σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα υλοποίησης από τον ΟΣΕ, θα συνδέσει την Κοζάνη με την Θεσσαλία και την Αθήνα σε 3:45, ενώ η υλοποίηση σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα μίας απευθείας σύνδεσης με την Θεσσαλονίκη θα επιτρέψει την προαστιακή σχέση της Κοζάνης με την συμπρωτεύουσα, επιτρέποντας καθημερινές μετακινήσεις, καθώς η χρονοαπόσταση θα πέσει σε περίπου 1:00. Επίσης, έχουν κατατεθεί προτάσεις για περιφερειακή δρομολόγηση εντός της Δυτικής Μακεδονίας.

Η νέα σιδηροδρομική γραμμή Σιάτιστα – Κοζάνη θα διέρχεται ανατολικά του κόμβου Κοζάνης και συναντά την υφιστάμενη γραμμή προς Αμύνταιο στον νέο σταθμό Μαυροδενδρίου, όπου αναπτύσσεται και ο νέος εμπορευματικός σταθμός Κοζάνης επτά σιδηροδρομικών γραμμών, κρηπιδωμάτων, αποθηκών και χώρου διοίκησης επιφανείας 200 στρεμμάτων περίπου.

Οι δυο αυτές σιδηροδρομικές χαράξεις συναρμολογούν με την υφιστάμενη σιδηροδρομική γραμμή με δυο τρίγωνα αναστροφής. Το πρώτο τρίγωνο βρίσκεται δυτικά του Δρεπάνου και το δεύτερο βρίσκεται νότια της επαρχιακής οδού Κοζάνης – Πετρανών.

Το πρώτο τρίγωνο εξυπηρετεί τόσο την είσοδο των επιβατικών αμαξοστοιχιών που θα έρχονται από Αθήνα στον κεντρικό επιβατικό σταθμό της πόλης Κοζάνης, αλλά και των εμπορικών που έρχονται από την Ηγουμενίτσα στον εμπορευματικό

σταθμό Κοζάνης και οδεύουν προς τα σύνορα (Καύκασος – Μπίτολα, Φλώρινα – Πόγραδετς).

Το δεύτερο τρίγωνο εξυπηρετεί τόσο την επιβατική κίνηση προς την Θεσσαλονίκη μέσω Βέροιας, αλλά και τα εμπορικά που έρχονται από Ηγουμενίτσα προς Προμαχώνα, Ειδομένη και το λιμάνι της Θεσσαλονίκης.

Ο σχεδιασμός του άξονα Κοζάνη-Βέροια-Θεσσαλονίκη περιλαμβάνει μονή σιδηροδρομική γραμμή κανονικού εύρους με ηλεκτροκίνηση και αμφίδρομη σηματοδότηση συνολικού μήκους 61.5km, μέγιστης κλίσης 2% που ορίζεται και για τη σιδηροδρομική Εγνατία (για μέγιστο μήκος 5.000 m και ανακουφιστικά τμήματα τουλάχιστον 1.000 m με μέγιστη κλίση 0,25% κλπ.). Η χάραξη θα γίνει με ταχύτητα μελέτης 160 km/h και σε δυσμενή σημεία 120 km/h και θα ακολουθεί τη διαδρομή Κοζάνη – Αεροδρόμιο – Λεύκαρα – Ίμερα – Πολύφυτο – Βέροια.

Εμπορευματικά κέντρα με παροχή υπηρεσιών logistic (διαχείριση, αποθήκευση, διαμετακόμιση εμπορευμάτων) μπορούν να χωροθετηθούν σε κομβικά σημεία ικανά να αξιοποιήσουν την ανάπτυξη συνδυασμένων οδικών – σιδηροδρομικών μεταφορών (π.χ. στις παρυφές της Εγνατίας πλησίον του κόμβου της Κοζάνης ή στον κάθετο άξονα Νίκης – Φλώρινας πλησίον της πόλης της Φλώρινας). Για την Κοζάνη πλησίον του νέου Εμπορευματικού Σταθμού που πρόκειται να δημιουργηθεί στην περιοχή του παλιού Σ.Σ. Μαυροδενδρίου, ήδη αναπτύσσεται η Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ.) της Κοζάνης και δημιουργούνται προϋποθέσεις δημιουργίας στην ίδια ευρύτερη περιοχή του Κόμβου της Εγνατίας και Διαμετακομιστικού Εμπορικού Κέντρου.

Παράρτημα -10-

Εξοικονόμηση Ενέργειας στην Δυτική Μακεδονία και θέσεις εργασίας

Η εξοικονόμηση ενέργειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατατάσσεται ιδιαίτερα ψηλά στις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως ένα σημαντικό εργαλείο για την υλοποίηση της δέσμευσης μηδενικού ανθρακικού αποτυπώματος μέχρι το 2025. 'Hδη έχει ανακοινωθεί ο οδικός χάρτης του προγράμματος A Renovation Wave initiative for public and private buildings' ως βασικός πυλώνας του New Green Deal και από τις 11-6-2020 βρίσκεται σε δημόσια διαβούλευση.

Είναι χαρακτηριστικό ότι και στον οδικό χάρτη αναδεικνύονται τα σημαντικά οφέλη από τις δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας και η σημασία τους, τόσο σχετικά με την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του κτηριακού αποθέματος, όσο και για την διατήρηση θέσεων εργασίας και την στήριξη των τοπικών κοινωνιών.

Με βάση την μελέτη του WWF ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΛΙΓΝΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ και στοιχεία που συνελέγησαν από το ΤΕΕ και το ΥΠΕΝ και στηρίχθηκαν στην πρώτη φάση του «Εξοικονόμηση κατ' οίκον», εκτιμάται πως με μια επένδυση αξίας 100 εκ. ευρώ, αναβαθμίζονται περίπου 9.210 κατοικίες, δημιουργούνται 163 άμεσες θέσεις εργασίας (συνολικά 650) και άμεσα τοπικά προστιθέμενη αξία 36 εκ. ευρώ, ενώ επιτυγχάνεται εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας περίπου 175 GWh.

Εκτιμάται ότι, σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, περίπου 60.672 κτίρια ανήκουν στην κλάση Η και, συνεπώς, έχουν την μεγαλύτερη ανάγκη για άμεση ενεργειακή αναβάθμιση και πιθανότατα ανήκουν και στο οικονομικά ασθενέστερο τμήμα της κοινωνίας.

Δεδομένης της κατάστασης που δημιουργεί η απολιγνιτοποίηση στην περιοχή μας, αλλά και για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών του Κορωνοϊού, οι δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας στην Δυτική Μακεδονία με κύρια κατεύθυνση την ενεργειακή αναβάθμιση των κτηρίων μπορεί να αποτελέσουν μια ιδιαίτερα θετική πρωτοβουλία με σημαντικά περιβαλλοντικά και οικονομικά αποτελέσματα. Επομένως πρέπει να δρομολογηθεί ένα άμεσο πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων, αλλά κυρίως ιδιωτικών κτηρίων. Αυτό το πρόγραμμα μπορεί να συμβάλει στην μείωση της ενεργειακής φτώχειας στην περιοχή, στην μείωση των εκπομπών CO₂ από το κτηριακό απόθεμα και ταυτοχρόνως και σημαντικότερο να δημιουργήσει άμεσα σημαντική τοπική προστιθέμενη αξία και θέσεις εργασίας.

Πρότασή μας είναι να αναπτυχθεί άμεσα ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα με τίτλο: «Εξοικονόμηση Ενέργειας για την Δυτική Μακεδονία». Στην πρωτοβουλία αυτή θα

πρέπει να συμμετάσχουν όλοι οι τοπικοί φορείς (Περιφέρεια, Δήμοι, Πανεπιστήμιο, ΤΕΕ, κ.λ.π.). Παράλληλα θα πρέπει να τεθούν συγκεκριμένοι στόχοι εξοικονόμησης με ορίζοντα το 2030 και το 2050 και να δρομολογηθεί ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης του εργατικού προσωπικού σε νέες δεξιότητες σχετικά με την αναβάθμιση του κτηριακού τομέα.

Όσο για την χρηματοδότηση μπορούν να αναζητηθούν κονδύλια από

- ✓ ΕΣΠΑ 2021 – 2027
- ✓ Ευρωπαϊκό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης
- ✓ Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης – Πράσινο Ταμείο
- ✓ Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD)
- ✓ Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΠ)

Τα παραπάνω έχουν ήδη χρηματοδοτήσει έργα εξοικονόμησης ενέργειας ή εκδηλώσει σχετικό ενδιαφέρον.

Πέρα από έναν συνολικό σχεδιασμό για το αύριο, η περιοχή μας έχει ανάγκη και από βραχυπρόθεσμα μέτρα στήριξης της οικονομίας και η ενεργειακή αναβάθμιση κτηρίων για την εξοικονόμηση ενέργειας είναι ένα πρώτο καλό παράδειγμα.

Παράρτημα -11-

Οι πρωτοβουλίες του Δήμου Κοζάνης για την μετάβαση της περιοχής μας στην μεταλιγνιτική εποχή την περίοδο 2014 - 2019

Αν υπάρχει μια ιδιαίτερα σημαντική πρωτοβουλία της Δημοτικής Αρχής κατά τα 5 τελευταία χρόνια, αυτή είναι η πρωτοβουλία που ανέλαβε για την προετοιμασία της διαδικασίας μετάβασης της περιοχής μας στην μεταλιγνιτική εποχή και το άνοιγμα του σχετικά διαλόγου σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, αλλά και η παρακολούθηση και η ενεργός συμμετοχή σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σε όλη την διάρκεια της πορείας της Δημοτικής Κίνησης 'Κοζάνη Τόπος να ζεις', θέταμε επιστόμενα το ζήτημα της προετοιμασίας της περιοχής εν όψει της μείωσης της λιγνιτικής δραστηριότητας που εδώ και πολλά χρόνια είναι σε εξέλιξη. Δυστυχώς για πάρα πολλά χρόνια, τόσο σε τοπικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο ουδέποτε έγινε οργανωμένη και μεθοδική προετοιμασία για να αντιμετωπιστούν οι συνέπειές της. Οι όποιες προσπάθειες έγιναν κατά το παρελθόν, ήταν αποσπασματικές και χωρίς καμιά συνοχή. Είχε επικρατήσει η άποψη στους περισσότερους τοπικούς πολιτικούς παράγοντες, ότι με κάποιον τρόπο η λιγνιτική δραστηριότητα θα παρέμενε κυρίαρχη δραστηριότητα στην περιοχή, μια διαπίστωση όμως που αγνοούσε τις Παγκόσμιες και Ευρωπαϊκές εξελίξεις στην ενεργειακή και κλιματική πολιτική, τις σημαντικές αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και την ίδια την κλιματική αλλαγή που αλλάζει την δυναμική των εξελίξεων σε παγκόσμιο επίπεδο, στα ενεργειακά ζητήματα και όχι μόνο. Τα τελευταία χρόνια και παρά τις συνεχείς προειδοποιήσεις από μέρους μας, οι εξελίξεις ήρθαν να προσγειώσουν τους πάντες στην σκληρή πραγματικότητα, με τις αλλαγές να είναι πλέον ταχύτατες, αλλά και δραματικές.

Το 2015 αθόρυβα, αλλά ουσιαστικά, αναλάβαμε την πρωτοβουλία να προσεγγίσουμε πολιτικά, αλλά και τεχνοκρατικά το ζήτημα της Δίκαιης Μετάβασης. Αναγνωρίσαμε και την ευρωπαϊκή διάσταση του θέματος και πετύχαμε την επαρκή και ισότιμη συμμετοχή σε φόρα, συνέδρια και συναντήσεις πολιτικού και τεχνικού περιεχομένου. Έγινε αντιληπτή η αναγκαιότητα δικτύωσης και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ώστε να αντληθεί τεχνογνωσία και από άλλες περιοχές της Ευρώπης.

Ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη, που συνέβαλε καθοριστικά σε θετικά αποτελέσματα αποτελεί το γεγονός ότι, στην προσπάθεια αυτή συνεργάστηκαν: οι ενεργειακοί Δήμοι, με τους Δημάρχους να δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, η Περιφέρεια και ο περιφερειάρχης, οι εκπρόσωποι των εργαζομένων, οι ΜΚΟ. **Είναι σημαντικό ότι, για πρώτη φορά ίσως στην περιοχή, επικράτησε ένα ειλικρινές κλίμα συνεργασίας, αφού κατανοούν πλέον όλοι την σπουδαιότητα του προβλήματος και την ανάγκη**

να παραμεριστούν τοπικισμοί και σκοπιμότητες ώστε να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Στην τεχνική ομάδα που συγκροτήθηκε, καταρχήν με πρωτοβουλία του Δήμου Κοζάνης συμμετείχαν εθελοντικά οι:

- ❖ Πανεπιστήμιο Δυτ. Μακεδονίας: Αντώνης Τουρλιδάκης
- ❖ ΤΕΕ τμ. Δυτ. Μακεδονίας: Δημήτρης Μαυροματίδης
- ❖ ΕΚΕΤΑ: Βαγγέλης Καρλόπουλος, Διονύσης Γιαννακόπουλος
- ❖ ΑΝΚΟ: Αναστάσιος Σιδηρόπουλος
- ❖ ΠΕΔ: Λευτέρης Τοπάλογλου
- ❖ WWF: Νίκος Μάντζαρης (τώρα στο Green Tank)

Αξίζει να αναφερθεί ότι η προσφορά των μελών της ομάδας ήταν απόλυτα εθελοντική, αλλά καταλυτική ως προς την δρομολόγηση των παρακάτω πρωτοβουλιών. Εργάστηκαν μεθοδικά και με ενθουσιασμό. Συνέγραψαν τον οδικό χάρτη για την Δίκαιη Μετάβαση και έκαναν όλη την προετοιμασία, τόσο για τις συναντήσεις του COAL PLATFORM, όσο και με την Παγκόσμια Τράπεζα, αλλά και με άλλους φορείς.

Όπως είχαμε δεσμευτεί προεκλογικά, το θέμα της μεταλιγνιτικής εποχής θα ήταν προτεραιότητά μας και μετά από 5 χρόνια μπορούμε νιώθουμε υπερήφανοι διότι η προσπάθειά μας απέδωσε καρπούς και όπως θα δούμε παρακάτω είχε συγκεκριμένα αποτελέσματα.

Οι πρωτοβουλίες και οι παρεμβάσεις μας έγιναν σε τρία επίπεδα: στο ευρωπαϊκό, το εθνικό και το τοπικό επίπεδο.

Επίσκεψη στον Δήμο ZEITZ και στην λιγνιτική περιοχή της Σαξωνίας

19/4/2015 – 22/4/2019: Η αρχή έγινε τον Απρίλιο του 2015 όταν προετοιμάσαμε την πρώτη επίσκεψή μας στην περιοχή της πρώην Ανατολικής Γερμανίας προσκεκλημένοι του Δημάρχου του ZEITZ. Στην αποστολή, μετά από πρωτοβουλία του Δήμου Κοζάνης συμμετείχαν εκπρόσωποι από το Πανεπιστήμιο και το ΤΕΙ Δυτ. Μακεδονίας, την ΑΝ.ΚΟ, το ΕΚΕΤΑ και το ΠΕΔ. Έγιναν επισκέψεις σε παλαιά ορυχεία που αποκαταστάθηκαν, ενεργά ορυχεία και υπό αποκατάσταση ορυχεία, σε μετεγκατεστημένα χωριά, αλλά και στην έδρα της εταιρείας LMBV στην Λειψία που ανέλαβε την αποκατάσταση των εγκαταλελειμμένων ορυχείων της πρώην Αν. Γερμανίας μετά την επανένωση της Γερμανίας. Η LMBV (κρατική επιχείρηση) μέσα από ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα και με πολύ μεγάλη χρηματοδότηση, κυρίως κρατική, κατάφερε να διαχειριστεί με επιτυχία την αποκατάσταση των δεκάδων ορυχείων της περιοχής της Σαξωνίας και της Λουσατίας, σε συνεργασία με τις

τοπικές αρχές. Παράλληλα και σε κάθε διαφορετική περίπτωση αναπτύχθηκαν εναλλακτικές δραστηριότητες που συνέβαλαν στην δημιουργία θέσεων εργασίας⁹. Το παραπάνω ήταν ένα γιγαντιαίο πρόγραμμα για την αποκατάσταση του περιβάλλοντος στις δυο παραπάνω περιοχές, αλλά και για την οικονομική και παραγωγική στήριξή τους, μετά την κατάρρευση της λιγνιτικής δραστηριότητας. Σε αυτήν την επίσκεψη λάβαμε τα απαραίτητα ερεθίσματα και πολύ σημαντικές πληροφορίες, σχετικά με την διαδικασία μετάβασης και τις δυσκολίες που αυτή έχει, ώστε να προσπαθήσουμε να ανοίξουμε τον διάλογο και στην περιοχή μας.

Σε συνέχεια της επίσκεψης στην Γερμανία, συγκροτήθηκε μια άτυπη τεχνική ομάδα που επεξεργάστηκε κρίσιμα ζητήματα σχετικά με την Δίκαιη Μετάβαση, όπως η διερεύνηση καλών πρακτικών, η προετοιμασία της συμμετοχής σε ευρωπαϊκές συζητήσεις, αλλά κυρίως ξεκίνησε να εκπονεί έναν Οδικό Χάρτη για την Δίκαιη Μετάβαση, με ορίζοντα το 2030.

Ημερίδα στην Κοζάνη για την Μεταλιγνιτική Εποχή στην Δυτική Μακεδονία

9 Απρίλιος 2016: Διοργανώνεται ημερίδα για την Μεταλιγνιτική Εποχή στην Κοζάνη με τίτλο: **Μεταλιγνιτική περίοδος – Η Πρόκληση για την Δυτική Μακεδονία**. Στην Ημερίδα συμμετέχει το Πανεπιστήμιο Δυτ. Μακεδονίας, Το ΤΕΕ/τμ. Δυτ. Μακεδονίας, η ΑΝΚΟ, η ΠΕΔ, το ΤΕΙ, το ΕΚΕΤΑ και το Δίκτυο Ενεργειακών Δήμων.

Στην ημερίδα συμμετέχει επίσης ο Francois Caron, Δήμαρχος του Loos en Gohelle της Γαλλίας.

Η ημερίδα είχε σημαντική επιτυχία και αρκετά καλή προσέλευση, με εξαιρετικές εισηγήσεις. Συμμετείχαν και τοποθετήθηκαν, εκπρόσωποι των εργαζομένων, της Οικολογικής Κίνησης Κοζάνης και του WWF, τοπικοί φορείς και εκπρόσωποι επιμελητηρίων.

Δυστυχώς η πρώτη αυτή δημόσια εκδήλωση για την μετάβαση, παρά την επιτυχία που είχε, αντιμετώπισε έντονο αρνητισμό από διάφορους τοπικούς παράγοντες, παρόλα αυτά όμως έθεσε πολύ συγκεκριμένα το ζήτημα της μετάβασης και προκάλεσε μια έντονη τοπική συζήτηση και τις βάσεις για την περαιτέρω ενεργοποίηση σχετικά με την προετοιμασία για την Δίκαιη Μετάβαση.

Σε συνέχεια της παραπάνω πρωτοβουλίας και αναγνωρίζοντας πλέον την ανάγκη καλύτερης τεκμηρίωσης όλων των ζητημάτων για την Δίκαιη Μετάβαση, ξεκινήσαμε να αναζητούμε πιθανές χρηματοδοτήσεις. Η ευκαιρία την δεδομένη στιγμή ήταν η νομοθέτηση για την κατανομή των εσόδων από την δημοπράτηση των δικαιωμάτων CO₂ την περίοδο 2016-2020. Αξιολογήθηκε και προτάθηκε από εμάς ότι μέρος αυτών των εσόδων θα έπρεπε να κατευθύνονται στις λιγνιτικές περιοχές

⁹ <https://www.youtube.com/user/lmbvvideokanal>

της χώρας για να στηρίξουν τον αναπροσανατολισμό του παραγωγικού τους μοντέλου. Έτσι γεννήθηκε και η ιδέα του Εθνικού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης.

Πρόταση των Δημάρχων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης

Στις **17-12-2015** το Δίκτυο Ενεργειακών Δήμων, στέλνει επιστολή στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας με την οποία ζητάει να δημιουργηθεί το Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και πιο συγκεκριμένα προτείνεται η τροποποίηση του 111 άρθρου του νομοσχεδίου «Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου και άλλες διατάξεις» ώστε ‘Ποσοστό 20% των εσόδων από πλειστηριασμού αδιάθετων δικαιωμάτων εκπομπών να κατατίθεται σε ειδικό λογαριασμό που στόχο έχει την χρηματοδότηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε τομείς που δεν σχετίζονται με τις δραστηριότητες εξόρυξης και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από λιγνίτη στους Νομούς Κοζάνης, Φλώρινας και Αρκαδίας, οι οποίοι θα πληγούν περισσότερο από την σταδιακή μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών’. Πραγματοποιούνται συναντήσεις τόσο με τον κ. Σκουρλέτη, όσο και με τον Γενικό Γραμματέα κ. Βεροϊόπουλο, αλλά η πρόταση απορρίπτεται από τον τότε Υπουργό Ενέργειας κ. Σκουρλέτη.

Στις **28.1.2016** ο Περιφερειάρχης Δυτ. Μακεδονίας κ. Καρυπίδης στέλνει επιστολή¹⁰ στον Υπουργό Ενέργειας κ. Σκουρλέτη, με την οποία δηλώνει την σαφή υποστήριξή του στο αίτημα των Ενεργειακών Δημάρχων για το Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και την στήριξη, μέσω αυτού, εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων.

Δυστυχώς η πρότασή μας απορρίφθηκε με διάφορες αστήρικτες δικαιολογίες. Όμως συνεχίσαμε τις προσπάθειες γιατί γνωρίζαμε πολύ καλά ότι η ανάγκη ήταν πραγματική και το αίτημά μας δίκαιο.

Έτσι, στις **12.4.2018** η πρόταση επανέρχεται με νέα επιστολή του Δικτύου Ενεργειακών Δήμων στον νέο υπουργό κ. Σταθάκη. Η ευκαιρία δόθηκε με αφορμή την συζήτηση για το νομοσχέδιο για την αποεπένδυση της ΔΕΗ, όπου σε μια τέτοια εξέλιξη θα έπρεπε να υπάρχουν σαφή αντισταθμιστικά μέτρα για την στήριξη της τοπικής οικονομίας. Είναι δεδομένο ότι κάθε πρόταση που θα αφορά την αναδιάρθρωση του ενεργειακού τομέα και θα δημιουργεί αρνητικές συνέπειες στην περιοχή της Δυτ. Μακεδονίας και της Μεγαλόπολης, θα πρέπει να συνοδεύεται από ένα σχέδιο και συγκεκριμένα μέτρα που θα αντιμετωπίζουν τις παραπάνω συνέπειες. Μετά από έντονη διαβούλευση, αλλά και πίεση προς το υπουργείο, αποφασίστηκε με **τον νόμο 4585/2018, άρθρο 3 η ρύθμιση για το Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης**. Στις **24-12-2018** εκδίδεται με αριθ ΦΕΚ 2016/2018 η απόφαση που θεσπίζει το Ε.Τ.Δ.Μ, ενώ **το 2019** υπογράφεται η σχετική Κ.Υ.Α. με την οποία

¹⁰ http://energeiakozani.blogspot.com/2016/01/blog-post_94.html

προσδιορίζεται πως το ποσοστό των εσόδων από τη δημοπράτηση δικαιωμάτων από την εκπομπών αερίων θερμοκηπίου θα είναι 6% για το έτος 2018 (περίπου 30 εκ. ευρώ για τις Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Φλώρινας και Αρκαδίας).

Αυτό το αποτέλεσμα αποτελεί μια δικαίωση για την προσπάθεια που καταβάλαμε αρκετοί φορείς. Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στον Νίκο Μάντζαρη (τότε στο WWF, σήμερα στο Green Tank), ο οποίος στήριξε με όλες του τις δυνάμεις τη θέσπιση του Εθνικού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης. Έδωσε επίσης μάχες για την θέσπιση παρόμοιου Ταμείου σε ευρωπαϊκό επίπεδο στο πλαίσιο της αναθεώρησης της οδηγίας για το χρηματιστήριο ρύπων. Επιπλέον συνέβαλε στην δημόσια διαβούλευση και τον δημόσιο διάλογο για την διαμόρφωση βιώσιμων εναλλακτικών δραστηριοτήτων που θα χρηματοδοτούνται από το Ε.Τ.Δ.Μ, οι οποίες τελικά συμπεριλήφθηκαν ως άξονες προτεραιότητας στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

COAL REGIONS IN TRANSITION

Δεδομένου ότι μέρος των συνεπειών της ραγδαίας απολιγνιτοποίησης είναι αποτέλεσμα και Ευρωπαϊκών πολιτικών και αποφάσεων, αναδεικνύεται αυτόματα η αναγκαιότητα για στήριξη από την ΕΕ. Ήταν λοιπόν κρίσιμο να ενημερωθούμε για τις πιθανές ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες και να επιδιώξουμε να συμμετάσχουμε ενεργά σε αυτές.

Στις **8.2.2017** πραγματοποιείται επίσκεψη της άτυπης τεχνικής ομάδας στις Βρυξέλλες και πραγματοποιούνται συναντήσεις με Ευρωβουλευτές (Γραμματικάκης – Σπυράκης), αλλά και με την ομάδα των Πράσινων. Γίνεται επίσκεψη στον Δήμο LOOS EN GOHELLE της Γαλλίας, ο οποίος θεωρείται ένα εξαιρετικό παράδειγμα μετάβασης στην κεντρική Ευρώπη. Στόχος των συναντήσεων, να τεθεί το θέμα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης για την στήριξη των λιγνιτικών περιοχών, που ήταν τότε υπό διαπραγμάτευση στο πλαίσιο της αναθεώρησης της ευρωπαϊκής οδηγίας για το χρηματιστήριο ρύπων, αλλά και να ενημερωθούμε για πιθανές πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο για το παραπάνω θέμα.

Αποτέλεσμα των παραπάνω κινήσεων και κυρίως της συνάντησης με την ομάδα των Πράσινων ήταν να γίνει επίσκεψη της ομάδας, μαζί και με τον Δήμαρχο του Δήμου Εορδαίας κ. Ζαμανίδη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην Γενική Διεύθυνση Ενέργειας και συνάντηση με τον κ. Bochardt, ο οποίος είχε αναλάβει εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τον συντονισμό της πρωτοβουλίας για την στήριξη των 42 λιγνιτικών Περιφερειών της Ευρώπης και την δίκαιη μετάβαση. **Αποφασίζεται η Περιφέρεια μας να συμμετάσχει ως Περιφέρεια πιλότος στην παραπάνω πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής COAL REGIONS IN TRANSITION PLATFORM.** Με αυτόν τον τρόπο η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας συμπεριλήφθηκε ανάμεσα στις 3 πρώτες πιλοτικές λιγνιτικές περιφέρειες ανάμεσα στις συνολικά 42.

Στο πλαίσιο αυτής της συμμετοχής της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην παραπάνω πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, πραγματοποιούνται τα ακόλουθα:

- **11.12.2017.** Στρασβούργο, πραγματοποιείται η πρώτη συνάντηση για το COAL REGIONS IN TRANSITION PLATFORM, με την παρουσία και του Υπουργού κ. Σταθάκη. Στην ομάδα συμμετείχε επίσης ο Περιφερειάρχης κ. Καρυπίδης.
- **26.2.2018.** Βρυξέλλες, παρουσιάζεται από την ομάδα υποστήριξης ο Οδικός Χάρτης για την μετάβαση στην μεταλιγνιτική εποχή στην Δυτ. Μακεδονία στην πρώτη πανευρωπαϊκή συνάντηση των δύο ομάδων εργασίας (Working Groups).
- **12.7.2018.** Συνάντηση για το COAL REGIONS IN TRANSITION PLATFORM στις Βρυξέλλες και συνάντηση με στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καλύτερη προετοιμασία της ομάδας για τη συμμετοχή στο COAL REGIONS IN TRANSITION PLATFORM.
- **15.7.2019.** 5^η συνάντηση ομάδων εργασίας του COAL REGIONS IN TRANSITION PLATFORM στις Βρυξέλλες. Παράλληλα έχει προγραμματιστεί και συνάντηση με την Παγκόσμια Τράπεζα για την παρακολούθηση της τεχνικής βοήθειας.

Τεχνική Βοήθεια από την Παγκόσμια Τράπεζα

Στο πλαίσιο της συμμετοχής της Περιφέρειάς μας στην πρωτοβουλία της Ε.Ε. COAL REGIONS IN TRANSITION PLATFORM, αποφασίστηκε να υπάρξει συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα για την παροχή τεχνικής στήριξης της περιοχής και την καλύτερη προετοιμασία. Η πρώτη επίσκεψη των τεχνικών κλιμακίων της Παγκόσμιας Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κοζάνη έγινε στις **19-2-2018**. Εξασφαλίστηκε απευθείας χρηματοδότηση της τεχνικής βοήθειας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ύψους 500.000 ευρώ. Η Δυτική Μακεδονία γίνεται η πρώτη λιγνιτική Περιφέρεια στην ΕΕ μαζί με τη Σιλεσία που αποκτούν αυτό το προνόμιο παροχής υψηλού επιπέδου τεχνικής στήριξης μέσω της Structural Reform Support Service (SRSS).

Η τεχνική βοήθεια θα επικεντρωθεί σε τρεις άξονες, όπως έχουν προκύψει μετά την επαφή των δημάρχων, των στελεχών της Π.Τ. και της Ε.Ε.:

1. Επαναχρησιμοποίηση Εδαφών και Υποδομών. Ο στόχος εδώ είναι η διαμόρφωση μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής για την αξιοποίηση των εδαφών και των περιουσιακών στοιχείων της ΔΕΗ στην περιοχή, αλλά και η εκπόνηση ενός Master Plan εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων για τις λιγνιτικές περιοχές.
2. Ενίσχυση του Συστήματος Διακυβέρνησης: Ο συγκεκριμένος άξονας θα προσφέρει προτάσεις για την διαμόρφωση ενός πλαισίου διακυβέρνησης της μετάβασης της περιοχής.

3. Προετοιμασία των τοπικών κοινοτήτων και των πολιτών για την μετάβαση. Ο συγκεκριμένος άξονας επικεντρώνεται στην διαμόρφωση μιας ομαλής μετάβασης από τον λιγνίτη που θα αμβλύνει τις συνέπειες της απολιγνιτοποίησης για το τοπικό εργατικό δυναμικό .

Στο πλαίσιο του έργου της Παγκόσμιας Τράπεζας έχουν γίνει συναντήσεις με τοπικούς φορείς, με ΜΚΟ, αλλά και με στελέχη του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και της ΔΕΗ.

Υπολογίζεται ότι το τελικό παραδοτέο θα έχει παραδοθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και τους τοπικούς φορείς μέχρι το τέλος του 2020.

Πανευρωπαϊκό Φόρουμ των Δημάρχων

Δεδομένης και της ευρωπαϊκής διάστασης που έχει το θέμα της μετάβασης και της προσαρμογής των ανθρακικών περιοχών, αναγνωρίζεται ο κρίσιμος ρόλος των Δήμων και ανακύπτει η ανάγκη για ενίσχυση της φωνής των τοπικών κοινωνιών στα κρίσιμα φάρα λήψης των αποφάσεων.

Στις **18 Σεπτεμβρίου 2018** πραγματοποιήθηκε το πρώτο Φόρουμ των Δημάρχων στην Κοζάνη για τη Δίκαιη Μετάβαση. Ο Δήμος Κοζάνης, σε συνεργασία με την WWF, προσκάλεσε ενεργειακούς Δήμους από όλη την Ευρώπη σε έναν πρώτο διάλογο για το ζήτημα της μετάβασης, αλλά και για την πρόταση να δημιουργηθεί ένας πιο μόνιμος μηχανισμός πολιτικής πίεσης Δήμων με παρόμοια χαρακτηριστικά και προβλήματα.

Στην συνάντηση συμμετείχαν πάνω από 10 Δήμοι, ενώ αντιπρόσωπο έστειλε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επίσης συμμετείχαν εκπρόσωποι Περιβαλλοντικών Οργανώσεων από την Ελλάδα και την υπόλοιπη Ευρώπη, αλλά και οι εκπρόσωποι των εργαζομένων στην λιγνιτική βιομηχανία. Αποφασίστηκε να πραγματοποιηθεί το 2^ο Φόρουμ των Δημάρχων στην Γερμανία και να φιλοξενηθεί από τον Δήμο του Weisswasser. Η συνάντηση έχει προγραμματιστεί για τις 12-13 Σεπτεμβρίου, όπου έχει ήδη εξασφαλιστεί η συμμετοχή 19 δήμων και έχει προταθεί η υπογραφή ενός Συμφώνου Συνεργασίας από όλους τους συμμετέχοντες Δημάρχους και των τοπικών αρχών με βάση πρωτοβουλία και πρόταση του Δήμου Κοζάνης.

Σεμινάριο για την Δίκαιη Μετάβαση

Στις **27 Μαρτίου 2019**, ο Δήμος Κοζάνης, η Πρεσβεία της Σλοβακίας στην Ελλάδα και το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Joint Research Center)

διοργανώσαμε σεμινάριο με θέμα «Coal Regions In Transition» με την συμμετοχή εκπροσώπων από 6 χώρες και στελεχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Ένα από τα κίνητρα για την διοργάνωση της συγκεκριμένης ημερίδας ήταν το καυτό ζήτημα του μέλλοντος των τηλεθερμάνσεων στην μεταλιγνιτική εποχή. Η σταδιακή απεξάρτηση από τον λιγνίτη αφήνει ένα σημαντικό κενό στην λειτουργία των τηλεθερμάνσεων και με δεδομένο ότι οι ώρες λειτουργίας των μονάδων της Καρδιάς και του Αμυνταίου έχουν τελειώσει, υπάρχει τεράστια ανασφάλεια για την λειτουργία της Τ/Θ στις παραπάνω πόλεις, ενώ απαιτείται να εξεταστεί εγκαίρως και το ζήτημα της τηλεθέρμανσης της πόλης της Κοζάνης. Το παραπάνω ζήτημα θα πρέπει το επόμενο διάστημα να αντιμετωπιστεί κατά προτεραιότητα, αφού είναι αδύνατο πλέον οι τηλεθερμάνσεις της περιοχής μας να εξαρτώνται μόνο από τον λιγνίτη.

Προτάσεις

Κλείνοντας πλέον τη θητεία μας στον Δήμο Κοζάνης, θεωρούμε ότι αφήνουμε μια σημαντική παρακαταθήκη για την επόμενη διοίκηση σχετικά με την μετάβαση της περιοχής μας στη μεταλιγνιτική εποχή. Η αρχή έγινε, αλλά είναι βέβαιο πως απαιτείται δυναμική συνέχεια.

Είναι όμως σημαντικό πως:

- Έχει κατανοηθεί αρκετά πλέον από όλους τους τοπικούς παράγοντες και θα πρέπει να γίνει και κτήμα της ίδιας της κοινωνίας, ότι ζούμε με μια εποχή δραματικών αλλαγών που επηρεάζουν καταλυτικά τον τόπο μας και είναι μονόδρομος η μάχη για την Δίκαιη Μετάβαση της περιοχής.
- Στο πλαίσιο της συζήτησης για το ΕΣΕΚ, επιβάλλεται να υπάρχει σαφής, τεκμηριωμένη και κοστολογημένη πρόταση και συγκεκριμένες δεσμεύσεις, για την χρηματοδότηση της Δίκαιης Μετάβασης της Δυτ. Μακεδονίας με εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους.
- Έχει αναδειχθεί σε σημαντικό βαθμό η εθνική διάσταση της μετάβασης της περιοχής μας. Αυτό έγινε πραγματικότητα με πολύ δουλειά τα τελευταία χρόνια και απαιτεί βέβαια την ενεργή ανάληψη πρωτοβουλιών τόσο από την τοπική αυτοδιοίκηση, όσο και από την νέα κυβέρνηση.
- Θα πρέπει να συνεχίσει με απόλυτη συνεργασία όλων των τοπικών φορέων και της νέας κυβέρνησης, ο σχεδιασμός ενός ολοκληρωμένου σχεδίου για την επόμενη μέρα και να αξιοποιηθούν με τον βέλτιστο τρόπο τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία (Ε.Τ.Δ.Μ., Τοπικός Πόρος)
- Θα πρέπει να ενταχθεί με ιδιαίτερο τρόπο στον σχεδιασμό του επόμενου ΕΣΠΑ (2021 – 2027) η προσαρμογή της περιοχής στην μεταλιγνιτική εποχή.
- Προκειμένου να υπάρξει ρεαλιστικός σχεδιασμός μετάβασης, **θα πρέπει να συμφωνηθεί το χρονικό σημείο εξόδου της χώρας από τον λιγνίτη**, λαμβάνοντας υπόψη της ενεργειακές ανάγκες της χώρας, αλλά και τις εξελίξεις σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Το παραπάνω είναι ιδιαίτερα

σημαντικό, ώστε να ακολουθήσει ένας ρεαλιστικός σχεδιασμός και για την μετάβαση της περιοχής σε ένα νέο βιώσιμο και σταθερό παραγωγικό μοντέλο.

- Θα πρέπει να συνεχιστεί η δικτύωση και οι επαφές με φορείς Τ.Α., αλλά και άλλους φορείς σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ούτως ώστε να παρακολουθούνται από κοντά οι εξελίξεις, αλλά και να αντλούνται ιδέες και πληροφορίες για την διαχείριση της μετάβασης.
- Αναμένονται πλέον ιδιαίτερα κρίσιμες αποφάσεις για το μέλλον και την σωτηρία της ΔΕΗ. Θα πρέπει να ενταχθεί με οργανικό τρόπο στον όποιο σχεδιασμό η μέριμνα για την υποστήριξη της περιοχής. Η πιο πάνω επιδίωξη θα πρέπει να είναι προτεραιότητα για τους τοπικούς φορείς και όχι για μια ακόμα φορά να εξαντληθεί η περιοχή σε μια μάταιη μάχη οπισθοφυλακής για την διατήρηση λιγνιτικών κεκτημένων σε ένα περιβάλλον που οι αλλαγές είναι πλέον μη αναστρέψιμες.
- Το σχέδιο για την επόμενη μέρα στην Δυτ. Μακεδονία θα πρέπει να προσδιορίζει με σαφήνεια και συμφωνία όλων, τους παραγωγικούς άξονες για την παραγωγική ανασυγκρότηση της περιοχής. Κατά την γνώμη μας αυτοί θα μπορούσαν να είναι, έτσι όπως παρουσιάστηκαν στην διαβούλευση για το Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης οι κάτωθι:
 1. Ανάπτυξη καθαρών μορφών ενέργειας.
 2. Εξοικονόμηση ενέργειας
 3. Στήριξη του πρωτογενούς τομέα
 4. Παρεμβάσεις στον τομέα της κυκλικής οικονομίας / αξιοποίηση δευτερογενών υλικών
 5. Αξιοποίηση της βιομηχανικής κληρονομιάς
 6. Ολοκληρωμένα προγράμματα στον τομέα της εργασίας
 7. Προγράμματα στήριξης της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας.

Επίλογος

Η Δυτική Μακεδονία επί δεκαετίες ήταν και σε ένα βαθμό ακόμα παραμένει, βαθιά εξαρτημένη παραγωγικά από την λιγνιτική δραστηριότητα. Τα τελευταία χρόνια όμως, η άμεση ανάγκη για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής δρομολογεί αλλαγές σε ευρωπαϊκό, αλλά και παγκόσμιο επίπεδο και επιβάλλει την σταδιακή απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα. Η περιοχή μας όμως δεν έδειξε τα αναγκαία αντανakλαστικά και την απαιτούμενη προσαρμοστικότητα σε μια νέα πραγματικότητα. Αντίθετα οχυρώθηκε σε ένα λανθασμένο αφήγημα που με μαθηματική βεβαιότητα οδηγεί την περιοχή σε αδιέξοδο.

Σήμερα πλέον δεν υπάρχει δικαιολογία. Απαιτείται άμεση και σαφής ενεργοποίηση προς την κατεύθυνση της κατάρτισης και της εφαρμογής ενός μακρόπνοου σχεδίου για την Δίκαιη Μετάβαση της περιοχής.